

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

مقطع کارشناسی ارشد

برنامه ریزی منطقه‌ای

کارگروه ویژه: معماری - شهرسازی

مصوبه هشتصد و سی و هفتمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۲/۴/۲۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّمَّانِ الرَّحِيمِ

برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای

کارگروه ویژه: معماری - شهرسازی

گرایش:

رشته: برنامه‌ریزی منطقه‌ای

کد رشته:

مقطع: کارشناسی ارشد

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتصد و سی و هفتمین جلسه مورخ ۹۲/۴/۲۳، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه بازنگری شده از تاریخ ۹۲/۴/۲۳ جایگزین برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای مصوب هفتصد و سی و یکمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۸۸/۶/۷ شده است و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم‌الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رأی صادره هشتصد و سی و هفتمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۲/۴/۲۳ درخصوص برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای:

۱. برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای که از سوی دانشگاههای علم و صنعت، تهران، هنر، هنر اصفهان، شهید بهشتی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

حسین نادری منش

نایب رئیس شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

سعید قدیمی

دبیر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مشخصات کلی شامل مفاهیم، اصول و زمینه ها.....
۲	مقدمه.....
۳	۱- دلایل بازنگری برنامه.....
۴	۲- فرایند و چارچوب محتوایی برنامه جدید.....
۴	۳- ضرورت‌های تحول در آموزش کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای در دانشگاه های ایران.....
۱۰	۴- تعریف و هدف از برگزاری دوره.....
۱۱	۵- نقش و توانایی فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای.....
۱۲	۶- طول دوره و شکل نظام.....
۱۲	۷- تعداد و نوع واحد های درسی.....
۱۳	۸- شرایط پذیرش و دروس آموزشی آزمون.....
۱۴	فصل دوم: جداول درسی شامل عناوین دروس و سامانه اجرا.....
۱۵	۱-۲- برنامه ریزی واحدهای درسی.....
۲۱	۲-۲- معرفی مشخصات استادان، روش آموزش و روش ارزیابی درس ها.....
۲۷	فصل سوم: شرح محتوا و سرفصل دروس.....
۲۸	۱-۳- محتوا و سرفصل دروس جبرانی (پیشنیاز).....
۶۰	۲-۳- محتوا و سرفصل دروس الزامی.....
۸۹	۳-۳- محتوا و سرفصل دروس اختیاری.....

پیش گفتار

تحولات جمعیتی و شهرنشینی کشور در ۵ دهه گذشته، به ویژه از دهه ۱۳۶۰ به بعد، شرایط سازندگی کشور را به گونه ای رقم زد که بازنگری جدی در محتوای نظام و دوره های آموزشی شهرسازی به امری اجتناب ناپذیر بدل شد. در این راستا سی سال بعد از تدوین برنامه های آموزشی ناشی از جریان انقلاب فرهنگی، یعنی در سال ۱۳۹۰، معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ضمن هماهنگی با شورای عالی انقلاب فرهنگی، نوسازی و بهنگام سازی برنامه آموزش عالی شهرسازی را، با استفاده از قابلیت اکثر دانشگاه های دست اندر کار، از سه مسیر پی گرفت. در مسیر اول طی قراردادهایی که با برخی از دانشگاه های کشور، از جمله دانشگاه های علم و صنعت ایران، تهران، هنر تهران، هنر اصفهان، شهید بهشتی و تربیت مدرس منعقد گردید، تدوین مجدد سر فصل ها و منابع درسی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای تعدادی از رشته های هنر، معماری و شهرسازی در دستور کار قرار گرفت. پیرو قرارداد یاد شده، ستاد برنامه ریزی درسی در سطح دانشکده ها و دانشگاه ها، و کمیته های کاری در گروه های مربوط تشکیل شده و افرادی نیز مستقلاً مسئولیت جمع بندی و آماده سازی برنامه رشته ها را بعهده گرفته اند.

در مسیری دیگر به منظور مدیریت بر جریان بازنگری، با حکم معاونت آموزشی وزارتخانه کمیته تخصصی شهرسازی شورای برنامه ریزی با نمایندگانی از ۵ دانشگاه شکل گرفت. اصلی ترین وظیفه این شورا مدیریت بر سامانه بازنگری و نظارت و کنترل کار گروه های طرف قرارداد در نظر گرفته شد. گروه های آموزشی شهرسازی دانشگاه های مختلف نیز بر حسب وضعیت هر دانشگاه مسئولیت موردی بازنگری یک یا هر هفت رشته (حوزه) شامل: کارشناسی مهندسی شهرسازی، کارشناسی ناپیوسته مهندسی شهرسازی، کارشناسی ارشد طراحی شهری، کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای، کارشناسی ارشد مدیریت شهری و دکترای شهرسازی را به عهده گرفتند.

در مسیر یا جایگاه سوم به موازات انجام فعالیت های کمیته تخصصی شهرسازی، شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی به مثابه زیر مجموعه ای از شورای عالی انقلاب فرهنگی (با اختیار ویژه از این شورا) نیز تشکیل شد. لذا کمیته تخصصی شهرسازی فعالیت های خویش در زمینه بازنگری برنامه درسی را در چارچوب سیاست های شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی متضمن اعمال رویکرد اسلامی در برنامه های کارشناسی مهندسی شهرسازی، کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، برنامه ریزی منطقه ای، طراحی شهری و دکترای شهرسازی تحکیم نمود. موضوعات مختلفی مورد بحث قرار گرفت که به اتخاذ رویکردهای متنوع ختم شد. یکی از نتایج آن توجه نمودن به رویکردهای برنامه ریزی راهبردی برای تحول کل رشته و اضافه نمودن شاخه ها و تخصص های ویژه (با تاکید بر همگرایی رشته ها) بر فعالیت های یاد شده بود. بر این اساس مقرر شد کمیته ها و کارگروه تخصصی در ۳-۴ مرحله دروس هریک از دوره های مذکور را مورد بازنگری قرار داده و برای رشته های جدید دروس جدید را تعریف نمایند. همچنین بنا شد تا هر یک از دانشگاه ها پیشنهادات اصلاحی خود را چه در طی مرحله انجام قرارداد با دفتر برنامه ریزی آموزش عالی و چه خارج از آن به کمیته های تخصصی شورای تحول ارائه دهند. فرض بر این قرار گرفت که جهت گیری کلی برنامه های آموزشی دانشگاه های کشور بسوی همگونی و یکپارچگی میل نمایند. بعلاوه مقرر شد، قابلیت ها و

شایستگی‌های خاص مراکز آموزشی و پژوهشی مختلف که از طریق تنوع و تکرار عناوین و محتوای دروس اختیاری اعمال می‌شود، محترم شمرده و تقویت شوند.

در کلیات، برای تمامی رشته‌های حوزه شهرسازی اعضای کمیته‌ی تخصصی شامل: آقایان دکتر علی غفاری از دانشگاه شهید بهشتی، دکتر حمید ماجدی از دانشگاه آزاد اسلامی، دکتر محمد مهدی عزیزی از دانشگاه تهران، دکتر اسماعیل شیعه از دانشگاه علم و صنعت ایران و دکتر ناصر براتی از دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) با سرپرستی آقای دکتر مصطفی بهزادفر به بررسی برنامه‌های پیشنهادی پرداختند. برای هر رشته نیز کارگروه‌های ویژه‌ای تشکیل شده‌است تا بطور خاص به نقد و بررسی جزئیات شرح محتوی بپردازند. کارگروه ویژه رشته برنامه ریزی منطقه‌ای متشکل از آقایان دکتر اسماعیل شیعه و دکتر رضا خیرالدین از دانشگاه علم و صنعت ایران، دکتر اسفندیار زبردست، دکتر فرشاد نوریان و دکتر محمدمهدی عزیزی از دانشگاه تهران؛ دکتر غلامرضا حقیقت‌نائینی از دانشگاه هنر تهران و دکتر فرخ مشیری از دانشگاه شهید بهشتی با هماهنگی آقای دکتر مصطفی بهزادفر تشکیل و به بررسی جزئیات پیشنهادات و نهایی نمودن کار اقدام نمود. نوشتار حاضر ارائه دهنده‌ی نتایج حاصل از بازنگری رشته برنامه ریزی منطقه‌ای در مقطع کارشناسی ارشد طی چهار مرحله می‌باشد که با مدیریت کمیته تخصصی شهرسازی و کارگروه معماری و شهرسازی شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی شورای انقلاب فرهنگی آماده‌سازی شده‌است. برنامه‌های آماده‌سازی شده پیش‌رو پس از نقد و بررسی جمعی مکرر، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۴ شورای برنامه ریزی آموزش عالی به تصویب نهایی رسیده‌است.

در اینجا لازم می‌دانم از زحمات بی‌شائبه، برخی از دست‌اندرکاران جریان تحول یاد نمایم. آقای دکتر مصطفی بهزادفر، استاد دانشگاه علم و صنعت ایران با ابتکارات ویژه خود زحمات زیادی در بازتعریف و بازنگری و نوپردازی عناوین و محتوای دروس متقبل شده‌اند، که جای تقدیر و سپاس دارد. در چارچوب مدیریت ستادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ جناب آقای دکتر سعید قدیمی، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی و جناب آقای دکتر علی یاران، سرپرست گروه هنر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی زحمات بی‌شائبه و گرانقدری را متقبل شدند که جای بسی سپاس دارد. وراى این همکاری، تلاش بی‌وقفه، نقادانه و متعهدانه اعضای محترم شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مستوجب قدردانی ویژه‌ای است. چراکه بدون تعهد، ریزینی و تلاش این عزیزان، نتیجه مطلوب حاصل نمی‌گردید. برنامه پیش رو از آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲ قابل اجرا می‌باشد. انتظار می‌رود در حین اجراء نیز کاستی‌های برنامه شناسایی شده و برطرف شوند.

معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر حسین نادری‌منش

تهران، تیر ماه ۱۳۹۲

فصل اول:

مشخصات کلی شامل مفاهیم اصول و زمینه‌ها

دوره کارشناسی ارشد شهرسازی با دو گرایش "طراحی شهری" و "برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای" از سال ۱۳۵۰ در دانشگاه‌های ایران اجراء شده و در سال ۱۳۶۵ برنامه درسی این دوره‌ها با همان گرایش‌های دهه ۱۳۵۰ مورد بازنگری قرار گرفته و پس از ابلاغ از سوی وزارت فرهنگ و آموزش عالی وقت این برنامه‌ها با اندک تغییراتی تا ۱۳۸۷ اجراء شده‌اند.

تحولات جمعیتی و شهرنشینی در کشور در ۵ دهه گذشته و خصوصاً از سال ۱۳۶۵ به بعد به گونه‌ای بوده است که بازنگری جدی در محتوی برنامه دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای رایج و تبدیل این دوره به دو رشته مستقل کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای را اجتناب ناپذیر کرده بود:

- جمعیت شهری کشور از حدود ۶ میلیون نفر در سال ۱۳۳۵ به حدود ۲۶/۸ میلیون نفر در سال ۱۳۶۵ و نهایتاً به ۴۸/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۸۵ رسیده است. در همین دوره تعداد شهرهای کشور از ۲۰۰ شهر در سال ۱۳۳۵ به ۴۹۶ شهر در سال ۱۳۶۵ و به ۱۰۱۲ شهر در سال ۱۳۸۵ رسیده است. به عبارت دیگر جمعیت شهری کشور در ۵۰ سال گذشته ۸ برابر و تعداد شهرهای کشور در همین دوره بیش از ۵ برابر شده است.
- تعداد شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر از ۹ شهر در سال ۱۳۳۵ به ۴۱ شهر سال ۱۳۶۵ و به ۷۷ شهر در سال ۱۳۸۵ رسیده است.
- تعداد شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر از ۵ شهر در سال ۱۳۳۵ به ۲۳ شهردر سال ۱۳۶۵ و به ۳۹ شهر در سال ۱۳۸۵ رسیده است.
- تعداد استانهای کشور از ۱۳ استان در سال ۱۳۳۵ به ۲۴ استان در سال ۱۳۶۵ و به ۳۰ استان در سال ۱۳۸۵ رسیده است.
- در ده سال گذشته (۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵)، به طور متوسط سالانه ۱/۰۴ میلیون نفر به جمعیت کشور اضافه شده است. در همین دوره، به طور متوسط تعداد ۴۰ شهر در سال به شهرهای کشور اضافه شده است.
- پدیده کلانشهرگرایی که از نیمه دوم قرن بیستم به الگوی غالب شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است، در سال ۱۳۷۴ با مصوبه مورخ ۱۳/۸/۱۳۷۴ هیأت محترم وزیران تحت عنوان "طرح ریزی و مدیریت مجموعه شهری تهران و سایر شهرهای بزرگ کشور و شهرهای اطراف آنها" و تعیین مجموعه های شهری تهران، اصفهان، شیراز، تبریز و مشهد طی این مصوبه، به طور رسمی وارد ادبیات شهرسازی کشور گردید. لزوم شناخت ابعاد این پدیده در ایران و برنامه ریزی و مدیریت این مناطق کلانشهری نیاز به دانش آموختگان برنامه ریزی منطقه ای در کشور را به طور جدی مطرح می کند. بدیهی است تعداد این مجموعه های شهری در سالهای آتی افزایش پیدا کرده و این مقوله به یکی از جدی ترین مباحث شهرسازی کشور منجر خواهد شد.

• از سال ۱۳۶۵ تاکنون، در راستای تحولات جمعیتی و شهرنشینی کشور طرح‌های توسعه شهری و منطقه متعددی نیز بر طرح‌های توسعه شهری قبلی افزوده شده اند (از جمله طرح کالبدی ملی ، طرح‌های کالبدی منطقه ای، طرح‌های مجموعه های شهری ، طرح های ناحیه ای ، طرح های توسعه استانی ،...) که برای تهیه و یا مدیریت تهیه و اجرای این طرحها گرایش کنونی برنامه ریزی شهری و منطقه ای نمی توانست پاسخگو باشد. در گرایش قبلی برنامه ریزی شهری و منطقه ای فقط ۲ درس (اصول و مبانی برنامه ریزی (۲) و روشهای برنامه ریزی (۲) به موضوع برنامه ریزی منطقه ای اختصاص پیدا کرده بود و بقیه دروس و کارگاهها به برنامه ریزی شهری می پرداختند.

با توجه به موارد فوق و به منظور ایجاد دو رشته مستقل کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای به منظور تربیت نیروی انسانی کارآمد در این دو زمینه شهرسازی، برنامه های درسی این دو دوره توسط اساتید دانشکده شهرسازی دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۷ تهیه گردید. این برنامه ها پس از طی مراحل تصویب در دانشگاه‌های ایران، شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران، نهایتاً به تصویب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از سال ۱۳۸۹ برای کلیه دانشگاه های کشور لازم الاجرا و ابلاغ گردیدند. بدین ترتیب زمینه برای هدایت توسعه های شهری و منطقه ای کشور بیش از پیش فراهم گردید.

۱- دلایل بازنگری برنامه

علیرغم اینکه رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای هنوز اولین دوره دانشجویان خود را فارغ التحصیل نکرده است، لیکن به دلایل زیر بازنگری در محتوای این دوره ضروری بنظر میرسد:

- ضرورت بررسی سازگاری اهداف برنامه درسی دوره متناسب با اهداف راهبردی آموزش عالی کشور
- لحاظ کردن شاخص های بومی سازی، غنی سازی و ارزش مداری
- غنی سازی یعنی ارتقا جایگاه فعلی علم و فناوری انسانی در جهان، و رشد کمی و کیفی متناسب و جبران تأخیر و عقب ماندگی احتمالی در زمینه مورد نظر. شاخص های غنی سازی عبارتند از: روزآمدی، روش شناسی، آموزش پژوهش محور، نظریه پردازی ، جامع نگری.
- بومی سازی به معنای سازگاری، تناسب و هماهنگی دانش موجود با فرهنگ، تمدن و جامعه ایران است . بومی سازی بیش از همه درخصوص دانش های کاربردی اعم از علوم طبیعی و انسانی مورد انتظار است. شاخص های بومی سازی عبارتند از: نیازسنجی ، اهداف نظام آموزشی، گسترش مهارت ها، آمایش سرزمین، سطح بندی.
- ارزش مداری، با توجه به فرهنگ و معارف غنی اسلامی و برتری مبانی علوم منبعث از وحی نسبت به علوم موجود، تحول برنامه ها با در نظر گرفتن ارزش مداری ضرورت دارد. شاخص های ارزش مداری عبارتند از: شناخت فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی، نگاه انتقادی به کتب موجود، توجه به دیدگاه های مخالف، نگاه تربیتی.

- در نظر گرفتن نیازهای جامعه
- ضرورت انجام هماهنگی لازم بین اجزا برنامه (اهداف، محتوی، روشهای آموزشی، پژوهشی و ارزشیابی)
- توجه به حفظ و اشاعه میراث فرهنگی و نظام ارزشی
- ارتباط با زندگی روزمره مردم و مسائل روز جامعه

۲- فرایند و چارچوب محتوایی برنامه جدید

محتوی برنامه آموزشی رشته برنامه ریزی منطقه ای، دارای شرایط کلی زیر خواهد بود:

- محتوی باید فراهم کننده انواع تجربه های نظری و عملی لازم برای کسب مجوز ورود به حرفه و تداوم حضور در آن باشد.
- بین استعداد و توانایی افراد با موضوع درس و تکالیف درسی هماهنگی وجود داشته باشد.
- محتوا باید چگونگی یادگیری را لحاظ کند.
- محتوا حداکثر خودکفایی و استقلال سازنده را در رفتارها کسب کند.
- محتوا باید فرصت هایی را فراهم کند تا موجبات رشد و مهارت های عقلانی مانند استدلال، حل مسئله، تفکر اقتصادی و خلاقیت را فراهم کند.
- نباید خستگی و دلزدگی را در پی داشته باشد.
- برنامه باید به اهمیت، اعتبار، علاقه، سودمندی، قابلیت یادگیری و انعطاف پذیری توجه کند.

۳- ضرورت های تحول در آموزش کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای در دانشگاه های ایران

۳-۱- پیش درآمد

اگر چه از نظر تاریخی در سطح ایران و جهان، نسبت به انجام برنامه های موضعی عمران منطقه ای اقدام شده و نتایجی مانند حفر قنات یا انشعاب آبراهه های کارون، ایجاد استخرهای آب در کنار رودخانه نیل و بسیاری دیگر را به همراه داشته است، ولی اهمیت یافتن برنامه ریزی منطقه ای به دوران بعد از انقلاب صنعتی و بویژه از نیمه اول قرن بیستم میلادی مربوط می شود.

گسترش دامنه فعالیت های صنعتی و تحولات دیگر اقتصادی و اجتماعی که تنوع مشاغل، تخصصی شدن آنها، تمرکز سرمایه ها، افزایش جمعیت، اختراعات و اکتشافات، سرعت در حمل و نقل و تعمیم وسائط ارتباط جمعی را می توان از نتایج آنها دانست، به تحولات جمعیتی و سکونتگاهی در سطوح منطقه ای منجر شده و همین عوامل پیامدهای مختلفی را در بهره گیری از استعدادهای منطقه ای به منظور توسعه دامنه های اجتماعی و اقتصادی و فنی و مدیریتی در پی آورده است. در طول دوران بعد از انقلاب صنعتی بنابر نظر اندیشمندان

اقتصاد منطقه‌ای روند رشد و تحولات اقتصادی در بعضی از نقاط ویژه به نحوی بوده است که عدم تعادل بین مناطق مختلف، شهرها و روستاها در مناطق مختلف و یا شهرها و روستاهای در سطح یک منطقه را نتیجه داده است. افزایش جمعیت و حالت تمرکز گرا و نامتعادل استقرار آنها از یک سو و گسترش علم و فن و لزوم استفاده از منابع منطقه ای به منظور رشد و تعالی اجتماعی و اقتصادی از سوی دیگر، لزوم برنامه‌ریزی منطقه‌ای را بیش از پیش مطرح ساخته است. این برنامه‌ریزی از چند جهت به نسبت اهداف متعادل در سطح منطقه‌ای مطرح شده که از جمله آنها به برنامه ریزی‌های منطقه‌ای در ارتباط با توسعه پایدار، ایجاد قطب رشدی منطقه‌ای، نقش دهی به مناطق و اندامهای کوچک و بزرگ شهری و روستایی، استفاده از اراضی منطقه‌ای به نسبت استعدادهای محیطی و منابع انسجام بخش طبیعی و اقلیمی، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و معیشتی، ایجاد سلسله مراتب در خدمات رسانی و دسته بندی استقرار جمعیت و نیازمندیهای آن در سطح منطقه‌ها و بهره‌جویی از امکانات منطقه‌ای به منظور رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی اشاره می‌شود.

۲-۳- برنامه ریزی منطقه‌ای در ایران معاصر

ریشه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای در دوران معاصر ایران به دوران قاجار و بویژه دوران میرزا تقی‌خان امیرکبیر می‌رسد. در این دوره بود که به انجام اقداماتی محدود در سطح منطقه ای مانند مساحی رودخانه کارون، تعبیه آب مورد نیاز تهران از طریق حفر آبراه‌های از رودخانه کرج تا تهران، ایجاد راهها، تعیین قطبهای جمعیت پذیر به منظور تعادل بخشی به جمعیت تهران مانند شهرهای سمنان و قم و قزوین و حتی ایجاد شهر جدید اراک در ناحیه جنوبی تهران پرداخته شد. در دوران پهلوی اول نیز ایجاد راه آهن سرتاسری و تأسیس کارخانجات مصرفی مانند کارخانجات تولید قند و یا ریسندگی و بافندگی، تصویب قوانین مرتبط با امور شهری و منطقه‌ای از جمله این اقدامات محسوب می‌شود.

اولین برنامه عمرانی کشور از سال ۱۳۲۷ و از دوران پهلوی دوم آغاز شد. چنین برنامه‌گذاری‌هایی که تا دوران قبل از انقلاب اسلامی، کشور شاهد برگزاری پنج دوره از آن بود، با هدف انجام اقدامات عمرانی در نقاط مختلف کشور و در بخشهای مختلف اقتصادی و اجتماعی صورت پذیرفت، تا در این ره بتواند با توجه به رکود اقتصادی استمرار یافته، از دوران بعد از جنگ جهانی اول و دوم، با انجام برنامه‌های مختلف به تعادل بخشی در شرایط اقتصادی به نسبت سطح منطقه‌های مختلف کشور بپردازد. افزایش تولید صادرات، تأمین مایحتاج عمومی، ترقی کشاورزی، اکتشاف و بهره برداری از معادن (برنامه اول)، گسترش بخش‌های زیربنایی و اقتصادی، از جمله کشاورزی (برنامه دوم) صنعتی شدن کشور، حفاظت از سطح اشتغال نواحی (برنامه سوم)، رسیدن به رشد اقتصادی سالیانه مطلوب، توزیع عادلانه درآمد و افزایش بهره‌وری از سرمایه، گسترش شبکه‌های زیربنایی (برنامه چهارم) و ارتقاء سطح بخشهای ساختمان، آموزش، مسکن، امور اجتماعی و اقتصادی، صنایع، حمل و نقل و ارتباطات (برنامه پنجم)، از جمله اهداف این برنامه‌ها محسوب می‌شد. اگر چه این برنامه‌ها در نوع خود هدفهایی را تعقیب می‌کرد، ولی بنابر فقدان نیروی متخصص کافی، تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی بر تصمیم‌گیری‌های فنی، فقدان به کارگیری سیاستهای توسعه متعادل برای

منطقه‌های مختلف کشور، عدم هماهنگی برنامه‌های رشد و توسعه با ویژگی‌های محیطی در مناطق مختلف کشور، بخشی نگری به جای منطقه‌ای نگری و بالاخره اتخاذ تصمیمات خارج از برنامه‌ای، استفاده از الگوهای تقلیدی و موقعیت برنامه‌های عمرانی قبل از انقلاب اسلامی با اشکالات زیادی مواجه بود.

در دوران بعد از انقلاب اسلامی نیز که تا زمان ارائه این گزارش چهار دوره از برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران سپری شده است، اگر چه اهداف برنامه‌ها بر مدیریت کلان اقتصادی، افزایش کارایی در استفاده از منابع عمومی، تأمین رشد و توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی، تعادل در توزیع جمعیت کشور، تمرکز زدایی از تهران، گسترش موزون و متناسب جمعیتی، ارتقاء سطح کیفی عمران شهری و روستایی، بهبود مسکن و بهسازی و نوسازی، بهبود محیط زیست و بهبود شرایط راه‌ها تأکید داشته است، ولی در عمل نیز با مشکلاتی مواجه بوده است.

با توجه به مطالبی که به اختصار به شرح مهمترین آنها پرداخته شد، در ارتباط با برنامه‌های منطقه‌ای مهمترین اشکالات به عدم ارتباط کافی برنامه‌های توسعه‌ای کشور با ماهیت برنامه‌های منطقه‌ای مربوط می‌شود، مهمترین آنها به قرار زیر است:

- عدم اطلاع کافی از شرایط طبیعی، جمعیتی، اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف کشور
  - عدم ارتباط برنامه‌ها با اهداف کلان در سطوح منطقه‌ای داخل کشور و ارتباط آن با برنامه‌های حوزه‌های برون منطقه‌ای و برون کشوری و بین‌المللی
  - بخشی نگری به برنامه‌ها به جای منطقه‌ای نگری به نسبت محدوده‌های مختلف کشور
  - عدم توجه کافی به برنامه‌ها و برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای در تصمیمات و سیاست‌های کشوری
  - مهاجرت از نقاط کم جمعیت به نقاط متمرکز جمعیتی و استمرار تمرکز گرایی در اغلب برنامه‌ها
  - عدم توجه برنامه‌ها به مسایل فرهنگی و اجتماعی و محیطی کشور
  - استفاده از الگوهای تقلیدی کشورهای دیگر که اغلب با ماهیت محیطی منطقه‌ها و بسوم ساخت‌های منطقه‌ای از نظر اجتماعی و اقتصادی و طبیعی مغایر بوده است.
  - ضعف شدید در وجود نیروی متخصص در تدوین برنامه‌ها و مشارکت در اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در سطح منطقه‌ای و کشور
  - عدم اطلاع کافی از بازارهای منطقه‌ای و جهانی
  - تحولات جمعیتی کشور
- که بر جمع آنها می‌توان موارد بسیار دیگری را افزود که در ارتباط با برنامه‌های منطقه‌ای عمده تأکید بر کمبود نیروی متخصص برنامه‌ریزی منطقه‌ای می‌باشد.

۳-۳- ضرورت تربیت نیروی متخصص برنامه ریزی منطقه ای

۳-۳-۱- شرایط منطقه‌ای کشور

سرزمین اسلامی ایران، پهنه‌ای بسیار گسترده است که بر مبنای مستندترین تقسیمات آب و هوایی دارای ۱۲ اقلیم متنوع می‌باشد. اختلاف درجه حرارت در بعضی از اوقات سال بین دو نقطه از کشور به حدود ۵۰ درجه سانتی‌گراد می‌رسد و میزان بارندگی سالیانه در این اقلیم‌ها بین ۵۰ میلی‌متر تا ۲۰۰۰ میلی‌متر متفاوت است. تابش آفتاب، فشار هوا، رطوبت در نقاط مختلف کشور بسیار متنوع است. قسمت‌های گسترده‌ای از کشور را نواحی کوهستانی، کویری، بیابانی که در میان آنها جلگه‌ها و دشتهایی گسترده و غیر گسترده استقرار یافته است، منابع آبی کشور را به طور عمده رودخانه‌هایی که اغلب آنها فصلی است، به همراه منابع آب زیرزمینی که اغلب محدود است تشکیل می‌دهد. سهم عمده‌ای از خاک کشور همراه با گسل‌های زلزله خیز بوده که هزار چندگاه یکبار برای کشور مخاطره آفرین می‌شود. شرایط اقلیمی به گونه‌ای است که اگر چه مجموع شرایط ایران را به عنوان یک کشور خشک معرفی می‌کند، ولی گاهی بروز سیلابها و یا خشکسالی‌ها در مناطقی از کشور نقش ویژه دارند.

در کنار عوامل طبیعی و اقلیمی، در قسمت‌های مختلفی از کشور علی‌رغم وجوه مشترک فرهنگی و حقوقی گروه‌های فرهنگی و قومی متنوعی زندگی می‌کنند که هر یک دارای وجوه آداب و رسوم و ویژه است که خرد فرهنگ‌های متنوعی را در کنار اقلیم و طبیعت متنوع خود تشکیل داده‌اند. در هر قسمت از پهنه کشور ساختار اجتماعی و نسبت‌های سکونتی ویژه‌ای شکل گرفته است که شرایط محیطی هر یک از آنها را به نسبت منطقه‌های دیگر متفاوت می‌کند.

از نظر معیشتی و به صورت سنتی جمعیت کشور بر حسب شرایط طبیعی و اقلیمی، به معیشت پرداخته و اقتصاد خود را بر اساس آن قرار داده است. زندگی ایلی و عشیره‌ای، کشاورزی دیم و آبی، نحوه استقرار دور و نزدیک روستاها و شهرها بر مبنای طبیعت و آب و خاک مناسب، زندگی کشاورزی و دامداری را به همراه صنایع سنتی وابسته به خود شکل داده است.

منابع معدنی و قابلیت‌های اقتصادی در کنار استعداد‌های منطقه‌ای برای رواج صنعت و استفاده از معادن در سطح مناطق مختلف کشور متنوع است. بر جمع موارد فوق روش‌های سنتی تولید در عرصه‌های کشاورزی و دامپروری و صنعتی را می‌توان افزود.

با توجه به تنوع در شرایط طبیعی، فرهنگی و معیشتی منطقه‌ها شرایطی را می‌طلبد که به منظور انجام برنامه‌های توسعه در آنها باید متخصصانی را به کار گرفت که با اشراف بر شرایط تخصصی و با شناخت منطقه‌ها به برنامه‌ریزی بپردازند تا این طریق منطقه‌ها را در شرایط جهانی شدن از یکدست شدن و عدم تنوع برهاند.

با توجه به موارد فوق ضعف در وجود افراد متخصص برنامه‌ریزی منطقه‌ای چشمگیر بوده و لزوم تربیت نیروی متخصص فنی در این مورد می‌تواند به برنامه‌ریزی منسجمی در رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی منطقه‌های کشور منجر شود.

۳-۳-۲- پیشرفت دانش برنامه ریزی منطقه‌ای

در طول یک سده گذشته، روز به روز بر دامنه های دانش برنامه ریزی منطقه ای افزوده شده و پیشرفت در علم و فناوری بر اهداف، راهبردها و سیاستهای برنامه ریزی منطقه ای اثر گذارده است. در این مورد برنامه ریزی منطقه‌ای کشور عزیز ما تا دهه حاضر (دهه منتهی به سال ۱۳۹۰) از جامعیت لازم برخوردار نبوده و اطلاع از برنامه های پیشرفته علمی منطقه نگر بنابر عدم وجود نیروی متخصص برنامه‌ریزی منطقه ای با محدودیت روبرو بوده است. بویژه آنکه اهداف آمایشی، چشم انداز برای سالهای آینده (از جمله برنامه چشم انداز سال ۱۴۰۴ کشور) طرحهای کالبدی ناحیه‌ای و منطقه‌ای نگر، و اهداف جامع نگر کشور، لزوم استفاده از آخرین پیشرفتهای علمی در عرصه برنامه‌ریزی منطقه‌ای را یادآور می‌شود که در انطباق قرار دادن آنها با شرایط محیطی و برنامه های کلی کشور، نیاز به نیروی متخصص علمی و فنی در برنامه‌ریزی منطقه‌ای را یادآور می‌شود.

۳-۳-۳- اعتدال بخشی به استقرار جمعیت در نقاط شهری و روستایی کشور

بر اساس برآورد سال ۱۳۹۰، جمعیت کشور حدود ۷۵ میلیون نفر است که بیش از دو سوم آنها در نقاط شهری زندگی می‌کرده‌اند. تعداد آبادیهای کشور بیش از ۴۵۰۰۰ واحد است که از نظر جمعیتی، در نقاط بسیار متفاوت از نظر جمعیتی زندگی می‌کنند. در نواحی شهری کشور نیز شرایط به گونه ای است که از میان نقاط شهری حدود ۱۱۵۰ واحدی ایران، بیش از نیمی از جمعیت شهری در شهرهای بزرگی که تعداد جمعیت آنها از انگشتان دست تجاوز نمی‌کند، زیست می‌کنند. نیمه شمالی کشور دارای جمعیت و تعداد آبادی و شهر بسیار بیشتری نسبت به نیمه جنوبی آن است و نیمه غربی کشور نیز به نسبت نیمه شرقی شرایطی به همین گونه دارد. بنابراین، به منظور تعادل بخشی به جمعیت و کار و فعالیت و ایجاد تأسیسات و تسهیلات زیربنایی و همچنین تعادل بخشی به استقرار جمعیت و کار و فعالیت و سلسله مراتب نقش پذیری اقتصادی منطقه ها، شهرها و روستاها، استفاده از نیروی متخصص علمی و فنی برنامه‌ریزی منطقه‌ای را مبرم می‌سازد.

۳-۳-۴- لزوم تهیه برنامه‌های جامع ناحیه‌ای و منطقه‌ای در کنار طرحهای توسعه شهری و

روستایی

اگر چه تهیه طرحهای هادی شهری در سطح کشور از سال ۱۳۲۷ در ایران مسبوق به سابقه است، تهیه طرحهای جامع شهری از حدود سال ۱۳۴۴ و طرحهای تفصیلی شهری از دهه ۱۳۵۰ شروع شده و طرحهای هادی روستایی، آماده سازی زمین و ایجاد شهرهای جدید از دهه ۱۳۶۰ در ایران در حال تهیه شدن بوده است. ولی بر مبنای شواهد و مستندات موجود، فقدان برنامه ریزی منطقه‌ای در نقش‌دهی به نقاط شهری و روستایی، این طرحها را با توجه به شرایط محیطی با اقبال زیادی مواجه نکرده است، اگر چه طرحهایی مانند طرح آمایش سرزمین، طرح کالبدی ملی و طرح های ناحیه‌ای و شهرستان نیز در طول چند دهه اخیر در ایران آغاز شده ولی عدم ارتباط این عوامل با یکدیگر لزوم استفاده از متخصصان کارآمدی را که بتوانند در عرصه های

منطقه‌ای و کشور به کار پرداخته و با توجه به عوامل توسعه‌ای به نقش دهی مناطق و در نتیجه نقش دهی به نقاط شهری و روستایی بپردازند، در این رهگذر، جایگاه تأسیسات و تجهیزات عمومی و زیربنایی و مناطق مختلف کشور را بر حسب ظرفیت‌ها، موقعیت‌ها و استعدادها مشخص سازند، مطرح می‌سازد. این خود لزوم تربیت نیروی انسانی متخصص در عرصه برنامه ریزی منطقه‌ای را یادآور می‌شود. بدیهی است که برنامه‌ریزی منطقه‌ای جایگاه طرحها و برنامه‌های نقاط کوچکتر شهری و روستایی را در لوای اهداف و برنامه‌های توسعه‌ای کشور به نحو بهتری معین می‌نماید.

۳-۳-۵- لزوم تحول در آموزش شهرسازی در ارتباط با برنامه ریزی منطقه‌ای

تا حدود سال ۱۳۴۹ آموزش شهرسازی به مفهوم تخصصی و دانشگاهی آن در ایران وجود نداشته است. عمده نیازهای مرتبط با تخصص شهرسازی توسط بعضی از متخصصان محدود شهرسازی آموزش دیده در خارج از کشور و یا دیگر متخصصانی که به نحوی با شهرسازی آشنایی داشته‌اند، انجام می‌گرفته است، از سال ۱۳۴۹ تربیت نیروی شهرسازی در سطح کارشناسی ارشد در دو گرایش برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، و طراحی شهری توسط دانشگاه تهران آغاز شده و دوره کارشناسی مهندسی شهرسازی نیز از نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ و دکتری شهرسازی از نیمه اول دهه ۱۳۷۰ در ایران آغاز شده است. در حال حاضر دانشگاههای مختلفی به تربیت نیروی متخصص شهرسازی از مقطع کاردانی تا دکتری شهرسازی در سطح کشور مشغول می‌باشند. در ارتباط با مقاطع مختلف فوق توجه به برنامه‌ریزی منطقه‌ای بسیار ضعیف بوده است و تنها در هر مقطع چند واحد درسی محدود را به خود اختصاص داده که به نسبت نیازهای کشور بسیار ناچیز است. گرایش برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای نیز که از سال ۱۳۴۹ در ایران مسبوق به سابقه است، عمده توجه خود را به عوامل مرتبط با شهر اختصاص داده و علی‌رغم وجود پسوند منطقه‌ای برای این گرایش تعداد واحدهای درسی آن بسیار محدود بوده است. در این آموزش جایگاه دیگر نقاط زیستی غیر شهری مشخص نبوده است و حتی در تهیه طرحهای شهری بدون توجه به نقش پذیری‌ها و پیش بینی جمعیت در سطح منطقه‌ای، اصولاً مطرح نبوده است. بنابراین با توجه به افزایش جمعیت کشور، نحوه استقرار نقاط شهری و روستایی، پیشرفت دانش برنامه‌ریزی منطقه‌ای و پیشرفت فناوری‌های نوین، لزوم تخصصی شدن در تربیت متخصصان برنامه‌ریزی منطقه‌ای را به صورتی مستقل یادآور می‌شود. با توجه به وجود مقاطع مختلف رشته‌های شهرسازی از کاردانی تا دکتری، خلاء ناشی از فقدان انسجام در برنامه‌ریزی منطقه‌ای مرتفع خواهد شد و زمینه‌های لازم در تبیین جایگاه ویژه شهر و روستا در سطح منطقه‌ای فراهم خواهد آمد.

۴- تعریف و هدف از برگزاری دوره

با توجه به نوع واحدهای درسی برنامه ریزی منطقه‌ای، وجود زمینه‌های لازم در مقاطع کاردانی و کارشناسی و یا رشته‌ها و مقاطع مرتبط و همچنین برگزاری دوره دکتری شهرسازی در دانشگاه‌های مختلف که مورد اخیر بررسی‌های علمی را به صورت تخصصی‌تری مطرح می‌سازد، آموزش برنامه ریزی منطقه‌ای در شرایط موجود شهرسازی کشور برای مقطع کارشناسی ارشد پیش بینی شده است. منظور از کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی منطقه‌ای، تربیت متخصصانی است که در عرصه برنامه‌ریزی منطقه‌ای و بر مبنای جهان بینی اسلامی تحت تعلیم قرار گرفته و با استعانت از آخرین دستاوردهای علمی و تخصصی در عرصه برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای بتوانند به کار پرداخته و ارتباط مناسبی را در عرصه‌های منطقه‌ای کشور و در ارتباط با توسعه پایدار منطقه‌ای و حفظ محیط زیست، تعادل بخشی به مناطق، تنظیم برنامه‌های مرتبط با استقرار جمعیت و مراکز فعالیتی، تأسیسات عمومی و زیر بنایی و نظایر آنها در چهارچوب اهداف و راهبردهای کلان منطقه‌ای و کشور به وجود آورند تا در این زمینه نیز با همکاری دیگر تخصص‌های مورد نیاز به تدوین برنامه‌های جامع کشوری و منطقه‌ای و زیر بخش‌های دیگر آن مانند برنامه‌های ناحیه‌ای، شهرستان و دهستان در عرصه‌های مختلف تدوین برنامه‌های کالبدی و اجتماعی و اقتصادی و مدیریتی و با توجه به معیارهای قانونی و توسعه‌ای بپردازند. این متخصصان باید به گونه‌ای آموزش یابند که با شناخت ویژگی‌های طبیعی و فرهنگی، اقتصادی و تأثیرات متقابل آنها با سطوح منطقه‌ای دانش لازم را برای تهیه برنامه‌های توسعه منطقه‌ای و ناحیه‌ای مورد نیاز کشور فرا گرفته و بتوانند ارتباط مناسبی را بین برنامه‌های شهری و روستایی، سلسله مراتب استقرار مراکز جمعیتی و کاری و فعالیتی و با توجه به خصوصیات فرهنگی و طبیعی و معیشتی مناطق برقرار سازند. نظارت و مراقبت از توسعه پایدار بر مبنای هدف گذاری درست، تنظیم برنامه‌های راهبردی و سیاستی قابل قبول و با توجه به اهداف و برنامه‌های بالا دست کشور به وجود آورند. دیگر اهداف برگزاری این دوره به شرح زیر است:

- تربیت نیروی انسانی متخصص منطقه‌ای و بهره‌گیری کشور از آنان به منظور اعتدال بخشی به برنامه‌های توسعه منطقه‌ای

- تخصصی شدن برنامه ریزی منطقه‌ای در سطح کشور با توجه به آموزش تخصصی کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه‌ای

- تربیت نیروهای کارآمدی که بتوانند در عرصه‌های برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در عرصه‌های منطقه‌ای و کشور صاحب نظر بوده و نیاز به نیروی متخصص خارجی را مرتفع سازند.

- تقویت زمینه‌های علمی و فنی و تخصصی شهرسازی با توجه به پیشرفت دانش در عرصه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای و معیارهای برخاسته از فرهنگ اسلامی.

- زمینه سازی برای برنامه ریزی منطقه‌ای برای مناطق دور افتاده و محروم روستاها و شهرهای کوچک کشور به منظور متعادل ساختن امکانات زیستی و اقتصادی و اجتماعی آنها با توجه به امکانات و محدودیت‌های موجود از طریق تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد منطقه‌ای.

اهداف مشخص این دوره به شرح زیر است:

- گسترش دانش و مهارت برنامه ریزی ملی و منطقه ای به منظور تربیت نیروی انسانی آگاه و کار آمد که بتواند نقش اساسی در هدایت توسعه منطقه ای کشور داشته باشد.
- تربیت نیروی انسانی متخصص و مورد نیاز برای رفع نیازهای مربوط به برنامه ریزی ملی و منطقه ای در کشور
- تقویت زمینه های علمی و فنی و تخصصی شهرسازی در حیطه برنامه ریزی ملی و منطقه ای

دیگر اهداف محتوایی برنامه نیز موارد زیر را شامل خواهد بود:

۱. رویکرد ارزش مداری برنامه
۲. لحاظ کردن شرایط بومی و سنتی جامعه
۳. نیازهای جامعه
۴. توجه به پیشرفت های علمی داخل و خارج کشور
۵. در نظر گرفتن نقایص و کاستی های برنامه درسی موجود و ضرورت های تغییر برنامه
۶. استفاده از منابع علمی و برنامه های تدوین شده در دانشگاه های معتبر
۷. لحاظ کردن نظرات متخصصان، دست اندرکاران و موسسات به کار گیرنده دانش آموختگان
۸. درج دیدگاه های دانش آموختگان
۹. جامعیت سرفصل دروس
۱۰. لحاظ کردن روش های جدید تدریس و ارزشیابی
۱۱. معقول بودن وجه اشتراک محتوای دروس
۱۲. تعمیق مطالب درسهای قبل و پایدار کردن آنها
۱۳. بکار گیری منابع معتبر و جدید
۱۴. ارائه جدول مقایسه ای تعداد واحدهای قدیم و جدید (جبرانی، الزامی و اختیاری).

۵- نقش و توانایی فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای

فارغ التحصیلان برنامه ریزی منطقه ای در دوران بعد از فراغت از تحصیل می توانند در نهادهای مختلفی که در عرصه های برنامه ریزی های کشوری، منطقه ای و ناحیه ای فعالیت دارند به همکاری بپردازند. معاونت راهبردی ریاست جمهوری استانداریها، معاونت های برنامه ریزی استانداریها، دفتر فنی استانداریها، نهادهای مرتبط در وزارت کشور، نهادهای مرتبط در وزارت راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، نهادهای مرتبطی که نسبت به مکان یابی واحدهای فعالیتی تحت پوشش خود در سطح منطقه ای می پردازند، مانند وزارت صنایع در مکان یابی شهرک های صنعتی در سطح منطقه ای، وزارت جهاد کشاورزی در مکان یابی واحدهای مرتبط با کشاورزی و دامداری، وزارت آموزش و پرورش در ارتباط با مکان یابی مدارس و سطوح مختلف آن، وزارت

اقتصاد و دارایی به نسبت فعالیتهای منطقه ای خود ، مناطق آزاد تجاری و صنعتی ، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در ارتباط با برنامه های مرتبط گردشگری در سطح منطقه ای ، شهرداریها، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، دفاتر مهندسين مشاور و ديگر نهادهایی که تخصص برنامه ریزی منطقه‌ای در ارتباط با حوزه فعالیت‌های آنها قرار می‌گیرد، از آن جمله است. دانشجویان این دوره قادر خواهند بود که پس از فراغت از تحصیل با توجه به وجود نقاط ضعف در سوابق برنامه ریزی منطقه ای در ایران ، خلاء ناشی از این کمبودها را به نسبت توانایی های خود و مقطع دوره مرتفع سازند.

شهر سازی در عین تخصصی بودن ، دارای خصلت و ویژگیهای میان رشته ای نیز است و تقویت زمینه های مختلف آن از جمله برنامه ریزی منطقه ای در ارتباط هماهنگ و تنگاتنگ با برنامه ریزی شهری ، طراحی شهری ، مدیریت شهری و برنامه ریزی مسکن می تواند زمینه های رشد و تعالی این رشته در کشور را فراهم کند. دانش آموختگان این رشته می توانند در فرایند برنامه ریزی و بهبود شرایط زیست مناطق کشور نقش موثری داشته و با مشارکت در تهیه طرحهای توسعه ملی و منطقه ای و نظارت بر اجرای این طرح ها عملا در فرایند شهرسازی کشور نقش و وظیفه اجرایی خود را ایفا نمایند.

۶- طول دوره و شکل نظام

مطابق با آیین‌نامه آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

۷- تعداد و نوع واحد های درسی

تعداد کل واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای ۳۲ واحد و به شرح زیر است:

۲۰ واحد	◀ دروس الزامی
۶ واحد	◀ دروس اختیاری
۶ واحد	◀ پایان نامه
۳۲ واحد	جمع

آن دسته از پذیرفته شدگانی که رشته کارشناسی آنها غیر از مهندسی شهرسازی و یا کارشناسی شهرسازی است، ملزم به گذراندن حداقل ۶ واحد و حداکثر ۱۲ واحد درسی به عنوان دروس جبرانی (بنگرید به فصل ۲ جداول درسی این برنامه) خواهند شد. این دروس در یک نیمسال تحصیلی (نیمسال اول) باید ارائه شوند. این ترم در سقف زمانی طول دوره محاسبه نمی‌شود. یادآوری می‌نماید که رفع کمبود بیش از ۶ واحد جزء مسئولیت دانشگاه پذیرنده نیست. دانشجو موظف است برای سازگاری شرایط خویش با الزامات رشته و دروس الزامی، کمبودهای بیش از ۶ واحد را (تا میزانی که شورای گروه مربوط صلاح بداند) را به طرق مقتضی جبران نماید.

حداکثر طول دوره آموزشی کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای برای دارندگان مدرک کارشناسی شهرسازی و مهندسی شهرسازی (بدون اخذ جبرانی) و دارندگان مدارک کارشناسی دیگر بر اساس ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۸- شرایط پذیرش و دروس آموزشی آزمون

این شرایط و ضوابط بر مبنای مقررات وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری می باشد. مواد و ضرایب امتحانی برای آزمون کنکور به شرح زیر آورده می شود.

فصل دوم:

جداول درسی شامل عناوین دروس و سامانه اجرا

۱-۲- برنامه ریزی واحدهای درسی

۱-۱-۲- جبرانی

دانشجویانی که در دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه‌ای به تحصیل می‌پردازند و مدرک کارشناسی آنان غیر از مهندسی شهرسازی یا کارشناسی شهرسازی است، موظف به اخذ و گذراندن ۶ واحد از مجموع واحدهای ۲۴ گانه زیر به عنوان جبرانی می‌باشند :

جدول ۱: درس های جبرانی رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۱	مبانی اقتصاد و معیشت شهری و منطقه‌ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۲	فرهنگ و جوامع شهری و منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۳	اقلیم و طبیعت شهری و منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۴	روشهای کمی و تحلیل های آماری در شهرسازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۵	شناخت و تحلیل فضاهای شهری و منطقه-ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۶	تاریخ شهرنشینی ایران و جهان	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۷	تاریخ برنامه ریزی منطقه ای در دوره معاصر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۸	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۹	آشنایی با منطقه (کارگاه شهرسازی مقدماتی)	۱	۳	۴	۱۶	۹۶	۱۱۲
۱۰	تفسیر عکس های هوایی و ماهواره‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۱۱	درک و بیان محیط منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
	جمع	۱۸	۶	۲۴	۲۸۸	۱۹۲	۴۸۰

- توضیح ۱: با فرض اینکه دانشجویان وارد شده به کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانش‌آموخته‌ی کارشناسی یکی از رشته‌های شهرسازی، عمران، معماری، جغرافیا، اقتصاد و یا جامعه‌شناسی می‌باشند، گذراندن ۶ واحد از دروس جدول بالا به عنوان جبرانی (بر اساس رشته کارشناسی یادشده) توسط شورای تحصیلات تکمیلی یا شورای گروه/بخش تجویز می‌گردد. زمان (دوره) ماندگاری در دانشگاه به منظور اخذ مدرک بر اساس فرض ۶ واحد کمبود تنظیم شده‌است. چنانچه به هر دلیلی رشته‌ی پایه‌ی دانشجو غیر از موارد مذکور باشد، دروس کمبود مورد نیاز با صلاح‌دید شورای گروه مربوط، خارج سامانه‌ی مستقیم آموزشی دانشگاه مجری جبران می‌شود.

۲-۱-۲- درس های الزامی

درس های الزامی عبارت از آن قبیل از واحدهای درسی است که کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای اعم از دارندگان مدرک کارشناسی شهرسازی و مهندسی شهرسازی و یا غیر آنها موظف به اخذ و گذراندن آنها می باشند. نام این درس ها به قرار جدول زیر است :

جدول ۲: درس های الزامی رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات		
		نظری	عملی	پژوهشی	نظری	عملی	پژوهشی
۱	نظریه های برنامه ریزی منطقه ای با تاکید بر رویکرد اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۲	روشهای برنامه ریزی منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۳	اقتصاد منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۴	توان و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای (اقتصادی - اجتماعی - زیست محیطی و...)	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۵	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای ۱	-	۳	۳	-	۹۶	۹۶
۶	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای ۲	-	۳	۳	-	۹۶	۹۶
۷	نظام اطلاعات جغرافیایی (GIS) پیشرفته	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۸	برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۹	برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۱۰	پایان نامه	-	۶	۶	-	۱۹۲	۱۹۲
جمع		۱۳	۱۳	۲۶	۲۰۸	۴۱۶	۶۲۴

۱۲-۱-۳- درس های اختیاری

تعداد درس های اختیاری که دانشجو موظف به انتخاب و گذراندن آنها می باشد ، به شرح جدول شماره ۳ آورده شده است. دانشجو می تواند از میان واحدهای درسی این جدول بنابر شرایط مورد علاقه با موضوع پایان نامه خود حداقل ۶ واحد از درس ها را برگزیده و آنها را بگذراند.

جدول شماره ۳: درس های اختیاری رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	بوم شناسی منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	توان ها و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای
۲	ارزیابی پیامد آثار	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	سازمان دهی فضاهای منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	برنامه ریزی زیر ساختهای منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	روش های برنامه ریزی منطقه ای
۵	مدیریت پایدار منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۶	شناخت محیط های منطقه ای در ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۷	فناوری های نوین در برنامه ریزی منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۸	سمینار شهرها و سرزمین های اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۹	برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۰	سمینار مسایل شهری و منطقه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۱	برنامه ریزی حوزه های مادر شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۲	برنامه ریزی راهبردی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۳	برنامه ریزی کاربری زمین	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۴	تحلیل و مدیریت پایدار منابع	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۵	شهر و شهرسازی معاصر ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۶	بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت های کهن شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۷	مدیریت شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۸	حقوق شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۹	سمینار مسائل شهری ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲۰	آمایش سرزمین	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲۱	برنامه ریزی تطبیقی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲۲	زبان تخصصی شهرسازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-

۲	۲	-	۲	۲	-	۲	روش تحقیق علمی پیشرفته (تدوین پایان نامه)
۲	۲	-	۲	۲	-	۲	طبیعت و شهر
۲	۲	-	۲	۲	-	۲	امنیت و شهر
۵۰	۵۰	-	۸۰۰	۵۰	-	۵۰	جمع

- از میان واحدهای جدول ۳، دانشجو موظف به اخذ ۶ واحد درسی بر اساس گرایش پایان نامه وی می باشد که به تشخیص شورای گروه / بخش انتخاب می شود.

۱۲-۱-۴- موارد افتراق برنامه جدید و قدیم رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای

ردیف	نام درس	تعداد واحد		عنوان دروس بازنگري	تعداد واحد	
		نظري	عملي		نظري	عملي
۱	آمار و احتمالات	۲	-	روشهای کمی و تحلیل‌های آماری در شهرسازی	۲	-
۲	روش تحقیق	۲	-	-	۲	-
۳	کاربرد رایانه در شهرسازی	-	-	-	۲	-
۴	تاریخ شهر و شهرسازی در جهان	۲	-	تاریخ شهرنشینی ایران و جهان	۲	-
۵	تاریخ شهر و شهرسازی در ایران	۲	-	-	۲	-
۶	درک و بیان محیط شهری	۲	-	درک و بیان محیط منطقه‌ای	۲	-
۷	شناخت و تحلیل فضاهای شهری	۲	۱	شناخت و تحلیل فضاهای شهری و منطقه‌ای	۱	۱
۸	نظریه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۳	-	نظریه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای با تاکید بر رویکرد اسلامی	۲	-
۹	روش‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۳	-	روش‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۲	-
۱۰	تجربیات برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۲	-	برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای در ایران	۲	-
۱۱	سمینار شهرهای اسلامی	۲	-	سمینار شهرها و سرزمین‌های اسلامی	۲	-
۱۲	سمینار مسائل منطقه‌ای	۲	-	سمینار مسائل شهری و منطقه‌ای	۲	-
۱۳	برنامه‌ریزی استراتژیک	۲	-	برنامه‌ریزی راهبردی	۲	-
۱۴	اقتصاد شهری	۲	-	مبانی اقتصاد و معیشت شهری و منطقه‌ای	۲	-
۱۵	-	-	-	فرهنگ و جوامع شهری و منطقه‌ای	۲	-
۱۶	-	-	-	اقلیم و طبیعت شهری و منطقه‌ای	۲	-
۱۷	-	-	-	تاریخ برنامه‌ریزی منطقه‌ای در دوره معاصر	۲	-
۱۸	-	-	-	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی	۱	۱
۱۹	طرح شهرسازی (۱)	۱	۴	آشنایی با منطقه (طرح شهرسازی مقدماتی)	۱	۳
۲۰	توان‌ها و محدودیت‌های طبیعی منطقه	۲	-	توان و محدودیت‌های رشد و توسعه منطقه‌ای	۲	-
۲۱	ارزیابی و تحلیل اثرها	-	-	ارزیابی پیامد آثار	۲	-
۲۲	-	-	-	سازماندهی فضاهای منطقه‌ای	۲	-
۲۳	-	-	-	برنامه‌ریزی زیر ساخت‌های منطقه‌ای	۲	-
۲۴	تحلیل و مدیریت پایدار منابع	۲	-	مدیریت پایدار منطقه‌ای	۲	-
۲۵	-	-	-	شناخت محیط‌های منطقه‌ای در ایران	۲	-
۲۶	-	-	-	فناوری‌های نوین در برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۲	-
۲۷	برنامه‌ریزی مناطق کلانشهری	۲	-	برنامه‌ریزی حوزه‌های مادر شهری	۲	-
۲۸	-	-	-	آمایش سرزمین	۲	-

۲۹	-	-	-	برنامه ریزی تطبیقی	۲	-	درس جدید
۳۰	مدلهای کمی در شهرسازی	۲	-	-	-	-	حذف شده
۳۱	زبان تخصصی	۲	-	زبان تخصصی در شهرسازی	۲	-	تغییر عنوان
۳۲	تفسیر عکسهای هوایی و ماهواره ای	۲	-	تفسیر عکسهای هوایی و ماهواره ای	۱	۱	تغییر واحد
۳۳	برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای	۲	-	برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای	۲	-	بدون تغییر
۳۴	GIS پیشرفته	۲	-	نظام اطلاعات جغرافیایی (GIS) پیشرفته	۱	۱	تغییر عنوان و واحد
۳۵	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای (۱)	-	۳	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای (۱)	-	۳	بدون تغییر
۳۶	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای (۲)	-	۳	کارگاه برنامه ریزی منطقه ای (۲)	-	۳	بدون تغییر
۳۷	برنامه ریزی کاربری زمین	۲	-	برنامه ریزی کاربری زمین	۲	-	بدون تغییر
۳۸	برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان	۲	-	برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان	۲	-	بدون تغییر
۳۹	شهر و شهرسازی معاصر ایران	۲	-	شهر و شهرسازی معاصر ایران	۲	-	بدون تغییر
۴۰	بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت های کهن شهری	۲	-	بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت های کهن شهری	۲	-	بدون تغییر
۴۱	مدیریت شهری	۲	-	مدیریت شهری	۲	-	بدون تغییر
۴۲	حقوق شهری	۲	-	حقوق شهری	۲	-	بدون تغییر
۴۳	سمینار مسائل شهری ایران	۲	-	سمینار مسائل شهری ایران	۲	-	بدون تغییر
۴۴	پایان نامه	-	۴	پایان نامه	-	۶	تغییر واحد
۴۵	روش تحقیق پیشرفته	۲	-	روش تحقیق علمی پیشرفته (تدوین پایان نامه)	۲	-	بدون تغییر
۴۶				اقتصاد منطقه ای	۲	-	درس جدید
۴۷				بوم شناسی منطقه ای	۲	-	درس جدید
۴۸				تحلیل و مدیریت منابع پایدار	۲	-	درس جدید
۴۹				طبیعت و شهر	۲	-	درس جدید
۵۰				امنیت و شهر	۲	-	درس جدید

۲-۲- معرفی مشخصات استادان ، روش آموزش و روش ارزیابی درس ها :

به منظور افزایش کارایی هر چه بیشتر و بهتر برگزاری دوره و آموزش محتوایی درسها ، نحوه ارائه ، روش

آموزش و روشهای ارزیابی به شرح جدول زیر :

- منظور از همان در این جدول ها نوشته های ستون سوم و چهارم ردیف اول جدول می باشد

جدول ۴ : مشخصات استاد درس ، روش آموزش و ارزیابی درس ها

نام درس	مشخصات استاد درس به ترتیب اولویت	روش آموزش	روش ارزیابی
میانی اقتصاد و معیشت شهری و منطقه ای	دکترای اقتصاد شهری ، دکترای اقتصاد آشنا با امور منطقه ای	- آموزش نظری محتوای درس ها - معرفی منابع درسی دانشگاهی به دانشجویان معرفی برنامه های محتوای درسی کل نیمسال به دانشجویان در ابتدای نیمسال شامل هدف از درس ، سرفصل های درس ، منابع درسی ، روش ارزیابی ، معرفی منابع کمک درسی - استفاده هفتگی از تصویرهای رایانه ای Power point در صورت لزوم	-آزمون بر اساس یکی از موارد زیر : - کتاب یاز - پرسش های تشریحی - پرسش های تکمیلی - پرسش های چهارجوابی تشریحی و تکمیلی
فرهنگ و جوامع شهری و منطقه ای	دکترای جامعه شناسی شهری ، دکترای جامعه شناسی روستایی ، دکترای جامعه شناسی آشنا با مسائل اجتماعی و فرهنگی شهری و منطقه ای	- همان *	- همان *
اقلیم و طبیعت شهری و منطقه ای	دکترای جغرافیا ، دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری دکترای جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	- همان	- همان
روشهای کمی و تحیل های آماری در شهرسازی	دکترای شهرسازی کار آشنا با روشهای کمی ، دکترای آمار و آشنا با روشهای کمی	- همان به همراه تعیین تکلیف درسی کلاسی به دانشجویان	- همان به همراه ارزیابی تکلیف درسی به عنوان حدی از نمره ارزیابی

ارزیابی کارهای عملی آخر نیمسال توسط دانشجویان بر اساس معیارهای زیر خلاقیت ، نحوه ارائه نقشه ها و گزارش ها ، حضور فعال دانشجو در کارگاه ، ارائه مطلوب کارها ، پاسخ به برنامه های خواسته شده صورت خواهد گرفت	همان ، به همراه تعیین تکلیف درسی عملی برای دانشجویان در این درس دانشجویان با میانی نظری برگرفته از کلاس به تمرین یک کار عملی در چهارچوب اهداف و سرفصلهای درس خواهند پرداخت این تکلیف درسی در قالب گروههای مختلف دانشجویی صورت خواهد گرفت	دکترای شهرسازی (برنامه ریزی منطقه ای ، برنامه ریزی شهری ، مدیریت شهری ، طراحی شهری)	شناخت و تحلیل فضاهای شهری و منطقه ای
همان	همان	دکترای شهرسازی در تمام گرایش ها با پیش زمینه های تاریخی شهر دکترای معماری و مرمت شهری	تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران و جهان
همان		دکترای برنامه ریزی شهری و منطقه ای ، دکترای جغرافیای منطقه ای ، دکترای جغرافیای شهری ، دکترای جغرافیای روستایی ، دکترای جغرافیای اقتصادی ، دکترای جغرافیای سیاسی	تاریخ برنامه ریزی منطقه ای در دوران معاصر
همان	همان	دکترای برنامه ریزی حمل و نقل دکترای مهندسی حمل و نقل دکترای برنامه ریزی منطقه ای و آشنا با برنامه ریزی حمل و نقل	برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای
ارزیابی نتایج تکلیف درسی عملی دانشجویان در پایان نیمسال در صورت لزوم مسئول درس می تواند به برگزاری آزمایش کتبی نیز اقدام نماید	همان ، به همراه آموزش عملی مطالب از طریق رایانه به عنوان تکلیف درسی و با انتخاب یک حوزه مشخص	دکترای شهرسازی در تمام گرایش ها و آشنا با سامانه GIS ، دکترای جغرافیا (در تمام گرایش ها) و آشنا به سامانه GIS	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی
ارزیابی نتایج تکلیف درسی عملی دانشجویان در پایان نیمسال در صورت لزوم ، مسئول درس می تواند به برگزاری آزمایش کتبی نیز اقدام نماید	همان ، انجام تکلیف درسی عملی توسط دانشجویان در قالب گروهها و موضوعات مختلف مورد نظر درس این درس می تواند شامل برگزاری سفر نیز باشد	دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای جغرافیای منطقه ای	آشنایی با منطقه (کارگاه شهرسازی)
همان ، ارزیابی از طریق ارائه سمینار و سخنرانی دانشجویان در کلاس و همچنین تکلیف درسی آخر نیمسال قسمتی از نمره و آزمون کتبی قسمت دیگری از نمره	همان - استاد درس ، با طرح موضوعات مطرح شده در سرفصل های درس و با استفاده از انواع وسایل کمک آموزشی به تدریس و آشنا نمودن دانشجویان با متون و	دکترای شهرسازی (در تمام گرایش ها) ترجیحاً فارغ التحصیلان دانشگاههای انگلیسی زبان ، دکترای زبان و ادبیات انگلیسی و آشنا با متون	زبان تخصصی شهرسازی

را به وجود می آورد	اصطلاحات مرتبط با گرایش و متون تخصصی شهرسازی می پردازد. دانشجویان نیز موظف به انجام تکلیف درسی و طرح آن در قالب سخنرانی و سمیناری که به زبان خارجی برگزار خواهد شد، خواهند بود	تخصصی شهرسازی	
همان - ارزیابی از طریق آزمون	همان - استاد درس در قالب مباحث علمی مربوطه را به دانشجویان خواهد آموخت	دکترای رشته تخصصی مربوطه (نقشه برداری، زمین شناسی، محیط زیست و جغرافیا)	تفسیر عکس های هوایی و ماهواره ای
همان - ارزیابی از طریق آزمون	همان	دکترای طراحی شهری دکترای معماری	درک و بیان محیط منطقه ای
همان	همان	دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای اقتصاد دکترای جغرافیای اقتصادی	نظریه های برنامه ریزی منطقه - ای با تاکید بر رویکرد اسلامی
همان به همراه ارزیابی تکلیف درسی پایان نیمسال	همان به همراه انجام تکلیف درسی توسط دانشجو	دکترای برنامه ریزی منطقه ای و دکترای برنامه ریزی شهری و آشنا با روشهای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای اقتصاد (آشنا با موضوع) - دکترای آمار (آشنا با موضوع)	روش های برنامه ریزی منطقه - ای
همان	همان	دکترای اقتصاد کاراشنا با امور منطقه ای دکترای برنامه ریزی منطقه ای	اقتصاد منطقه ای
همان ، به همراه ارزیابی تکلیف درسی و به عنوان قسمتی از نمره	همان ، دانشجویان با بهره گیری از محتوای درس موظف به انجام یک تکلیف درسی در حد یک مقاله دانشجویی بوده که منتخب آنها در کلاس ارائه خواهد شد	دکترای برنامه ریزی توسعه دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای برنامه ریزی اقتصادی	توان و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای
ارزیابی کارهای عملی انجام شده بر مبنای خلاقیت دانشجویان ، پاسخ به برنامه های تدوین شده و انتظارات درس ، تطابق با محیط و میزان فعالیت دانشجو در طول نیمسال دارد	این درس به صورت عملی برگزار خواهد شد ، این درس همچنین نیازمند به انجام سفر گروهی دانشجویان به منطقه یا ناحیه انتخابی برای مطالعه به همراه استاد درس می باشد	دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای شهرسازی (برنامه ریزی شهری و منطقه ای)	کارگاه منطقه ای ۱

<p>کارگاه منطقه ای ۲</p>	<p>دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای شهرسازی (برنامه ریزی شهری و منطقه ای)</p>	<p>دانشجویان در این درس عملی به تحلیل نمونه های برگرفته از کارگاه پرداخته و به ارائه برنامه پیشنهادی خود خواهند پرداخت در صورت لزوم و بنا به تشخیص استاد درس و به منظور تطبیق برنامه های پیشنهادی با نمونه های انتخابی کارگاه ، انجام سفر نیز امکان پذیر می باشد</p>	<p>ارزیابی کارهای عملی انجام شده بر مبنای موارد زیر صورت خواهد گرفت :</p> <p>- خلاقیت دانشجویان - پاسخ به برنامه های خواسته شده - قابل اجراء بودن برنامه های پیشنهادی - تطابق برنامه ها با محیط (به مفهوم عام) - ارائه مطلوب گزارشات - حضور فعال کارگاهی</p>
<p>بوم شناسی منطقه ای</p>	<p>دکترای جغرافیای ناحیه یا منطقه دکترای برنامه ریزی منطقه ای</p>	<p>همان .</p>	<p>همان .</p>
<p>برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران</p>	<p>دکترای عمران ملی دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای برنامه ریزی توسعه دکترای اقتصاد آشنا با سوابق برنامه ریزی در ایران</p>	<p>همان .</p>	<p>همان .</p>
<p>ارزیابی و پیامد آثار</p>	<p>دکترای برنامه ریزی منطقه ای دکترای شهرسازی (برنامه ریزی شهری و منطقه ای)</p>	<p>همان، استاد درس می تواند بر حسب مورد از متخصصان در عرصه های اجتماعی ، طبیعی و مدیریتی و اقتصادی و عمرانی بر حسب مورد برای توجیه و ارزیابی و پیامد آثار دعوت بعمل آورد ، دانشجویان نیز در چارچوب محتوای درس موظف به انجام تکلیف درسی بوده و با انتخاب تکالیف برگزیده آنها به صورت کوتاه در کلاس مطرح و مورد تبادل نظر قرار خواهد گرفت .</p>	<p>همان ، به همراه ارزیابی تکلیف درسی دانشجویان بر مبنای ضوابط مرتبط با خلاقیت دانشجویان ، پاسخ به برنامه های خواسته شده فعالیت دانشجو در طول نیمسال ، ارائه مطلوب مطالب و تحلیل دانشجو صورت خواهد گرفت .</p>
<p>سامان دهی فضاهای منطقه ای</p>	<p>دکترای شهرسازی (در کلیه گرایش ها با اولویت برنامه ریزی منطقه ای دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری</p>	<p>همان</p>	<p>همان .</p>
<p>برنامه ریزی زیر ساختهای منطقه ای</p>	<p>- دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای برنامه ریزی شهری - دکترای تأسیسات و تجهیزات شهری</p>	<p>همان .</p>	<p>همان .</p>
<p>مدیریت پایدار منطقه ای</p>	<p>- دکترای برنامه ریزی توسعه و مدیریت اداری - دکترای محیط زیست</p>	<p>همان .</p>	<p>همان .</p>

		- دکترای برنامه ریزی منطقه ای	
همان .	همان .	- دکترای برنامه ریزی منطقه ای - آشنایی با محیط های بومی ایران دکترای جغرافیا، برنامه ریزی شهری (آشنا با محیط های بومی ایران)	شناخت محیط های منطقه ای در ایران
همان	همان	- دکترای برنامه ریزی شهری - دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای برنامه ریزی توسعه	برنامه ریزی تطبیقی
همان	همان	- دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای برنامه ریزی توسعه - دکترای آمار آشنا با مسائل منطقه ای - دکترای ریاضی ، آشنا با مسائل منطقه ای	فناوری های نوین در برنامه ریزی منطقه ای
همان	همان	- دکترای محیط زیست - دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای جغرافیای منطقه ای	آمایش سرزمین
همان .	همان .	- دکترای شهرسازی در تمام گرایشها - دکترای معماری	سمینار شهرها و سرزمین اسلامی
همان	همان	- دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای برنامه ریزی توسعه - دکترای سایر گرایش های شهرسازی	برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان
همان	همان	- دکترای شهرسازی در تمام گرایش ها - دکترای برنامه ریزی اقتصادی - دکترای برنامه ریزی توسعه - دکترای جغرافیا	سمینار مسائل شهری و منطقه ای در ایران
همان	همان	- دکترای برنامه ریزی شهری - دکترای برنامه ریزی منطقه ای - دکترای برنامه ریزی توسعه	برنامه ریزی حوزه های مادر شهری
همان	همان	- دکترای برنامه ریزی توسعه - دکترای برنامه ریزی شهری - دکترای برنامه ریزی منطقه ای	برنامه ریزی راهبردی
همان	همان	- دکترای شهرسازی (برنامه ریزی شهری - طراحی شهری)	برنامه ریزی کاربری زمین

همان	همان	- دکترای برنامه ریزی توسعه - دکترای برنامه ریزی و تحلیل سیستم ها - دکترای شهرسازی - دکترای محیط زیست	تحلیل و مدیریت پایدار منابع
همان	همان	- دکترای شهرسازی در تمام گرایش ها	شهر و شهرسازی معاصر ایران
همان	همان	- دکترای مرمت شهری - دکترای طراحی شهری - دکترای معماری - دکترای برنامه ریزی شهری	بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت های کهن شهری
همان	همان	- دکترای مدیریت شهری - دکترای مدیریت صنعتی - دکترای برنامه ریزی شهری	مدیریت شهری
همان	همان	- دکترای حقوق - دکترای حقوق شهری - دکترای مدیریت	حقوق شهری
همان	همان	- دکترای شهرسازی در تمام گرایش ها	روش تحقیق علمی پیشرفته
همان	همان	- دکترای شهرسازی - دکترای محیط زیست	طبیعت و شهر
همان	همان	- دکترای طراحی شهری - دکترای معماری - دکترای برنامه ریزی شهری	امنیت و شهر
همان	همان	کترای شهرسازی در تمام گرایش ها و آشنا با سامانه GIS. دکترای جغرافیا (در تمام گرایش ها) و آشنا به سامانه GIS	نظام اطلاعات جغرافیایی پیشرفته

فصل سوم:

شرح محتوا و سرفصل دروس

۳-۱- محتوا و سرفصل دروس جبرانی

۳-۱-۱- مبانی اقتصاد و معیشت شهری و منطقه ای

۳-۱-۲- فرهنگ و جوامع شهری و منطقه ای

۳-۱-۳- اقلیم و طبیعت شهری و منطقه ای

۳-۱-۴- روشهای کمی و تحلیل های آماری در شهرسازی

۳-۱-۵- شناخت و تحلیل فضاهای شهری و منطقه ای

۳-۱-۶- تاریخ شهرنشینی ایران و جهان

۳-۱-۷- تاریخ برنامه ریزی منطقه ای در دوره معاصر

۳-۱-۸- طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی

۳-۱-۹- آشنایی با منطقه (کارگاه شهرسازی مقدماتی)

۳-۱-۱۰- تفسیر عکس های هوایی و ماهواره ای

۳-۱-۱۱- درک و بیان محیط منطقه ای

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی دانشجویان با مبانی و مفاهیم پایه اقتصاد شهری و اقتصاد منطقه‌ای و ارتباط این دو مقوله با یکدیگر به عنوان زمینه برای شناخت هر چه بهتر یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار در برنامه‌های توسعه‌ای.

سرفصل های درس:

مبانی مرتبط با نقش اقتصاد و معیشت بر روی شهر و منطقه، بهتر است در دو قسمت جداگانه مورد

بررسی قرار گیرد.

تعداد جلسه

- ۱ - تعریف اقتصاد و نقش آن در برنامه های توسعه شهری و منطقه ای
- ۱ - عوامل رشد اقتصادی در سطوح شهری و منطقه ای
- ۲ - اعتبارات ، بودجه ها ، هزینه ها و تراز پرداختها در سطوح شهری و منطقه‌ای
- ۲ - نقش تأسیسات زیر بنایی و زیر ساختها در اقتصاد شهری و منطقه‌ای
- ۲ - اقتصاد مسکن
- ۲ - انواع معیشت ها در سطوح شهری و منطقه ای (اقتصاد ایلی، روستایی ، اقتصاد شهری)
- ۱ - گروه های اقتصادی و اشتغال
- ۱ - هزینه ها و درآمد خانوارهای شهری و روستایی و نقش آنها در برنامه های توسعه‌ای
- ۲ - تبیین مبانی توسعه و توسعه یافتگی از دیده اقتصادی
- ۲ - اقتصاد در بخش های کشاورزی ، صنعت و خدمات

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	دروس پیش نیاز	لا نظری	لا جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مبانی اقتصاد و معیشت شهری و منطقه ای عنوان درس به انگلیسی: Urban & Regional Economy
		عملی			۲	
		نظری	پایه		تعداد ساعت:	
		عملی			۳۲	
		نظری	الزامی			
		عملی				
		نظری	اختیاری			
		عملی				
آموزش تکمیلی عملی					ندارد	
سفر علمی					کارگاه	
					ازمایشگاه	
					سمینار	

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
دارد	آزمون های نوشتاری: دارد عملکردی		

منابع:

- اینپایم، نوربرث (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- آسولیوان، آرتور (۱۳۸۶): "مباحثی در اقتصاد شهری"، مترجم: دکتر جعفر قادری و علی قادری، تهران، نشر نور علم.
- بمانیان، محمد رضا و محمودی نژاد، هادی (۱۳۸۷): "نظریه های توسعه کالبدی شهر"، تهران، سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور.
- باپلی یزدی، محمدحسین و رجیبی، حسین (۱۳۸۹): "نظریه های شهر و پیرامون"، تهران، انتشارات سمت.
- توفیق، فیروز (۱۳۶۹): "مسکن، مجموعه مباحث و روش های شهرسازی"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- جی. گوئز، ادوارد و ای. کلارک، سوزان (۱۳۸۹): "سیاست های توسعه و مدیریت شهری در عصر جهانی شده"، مترجم: دکتر اسدالله نقدی و فرحناز اسکندرلو، تهران، نور علم.
- رفیعی، مینو (۱۳۶۰): "اقتصاد، مجموعه مباحث و روش های شهرسازی"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- زیاری، کرامت الله (۱۳۸۳): "مکتب ها، نظریه ها و مدل های برنامه و برنامه ریزی منطقه ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- زیاری، کرامت الله (۱۳۸۱): "برنامه ریزی کاربری اراضی شهری"، یزد، دانشگاه یزد.

- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- طالب، مهدی (۱۳۷۱): "مدیریت روستایی در ایران"، تهران - دانشگاه تهران
- عابدین درگوش، سعید (۱۳۶۴): "درآمدی بر اقتصاد شهری"، تهران، مرکز نشر دانشگاهی
- عسگری، علی و رازاتی، اسد و رخشانی، پدram (۱۳۸۱): "برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری (سیستم‌ها و مدل‌ها)", تهران، نور علم.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.
- ماتوریا پی ان (۱۳۷۶): "معماری توسعه نیافتگی"، مترجم: دکتر علی اصغر بانویی و دکتر محمد تقی یوسفی، تهران، سازمان برنامه و بودجه
- Capello, Roberta, (2009): "**Handbook of Regional Economics: Cities & Geography**", Edward Elgar Publishing, Inc.
- Edward M. Bergman and Edward J. Feser. (1999): "**Industrial and Regional Clusters: Concepts and Comparative Applications**". In The Web Book of Regional Science (www.rri.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.
- Edwards, Mary. E., (2007): "**Regional & Urban Economics Economic Development: Theory & Methods**", Auerbach Publications.
- Hoover, Edgar and Frank Giarratani (2001): "**An Introduction to Regional Economics**". Web Book of Regional Science. Regional Research Institute, West Virginia University. <http://www.rri.wvu.edu/WebBook/Giarratani/main.htm>
- William Schaffer (1999): "**Regional Impact Models**". In The Web Book of Regional Science (www.rri.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.

تعداد واحد: ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه جامعه شناسی و نقش آن در برنامه های توسعه شهری و منطقه ای و تبیین نقش فرهنگ و مذهب و قومیت ها در سازماندهی فضاهای زیستی و تأکید بر نقش اجتماع و جامعه در میزان موفقیت برنامه های توسعه ای.

سرفصل های درس:

مفاهیم این درس بهتر است در دو قسمت جداگانه در ارتباط با شهر و در ارتباط با منطقه مورد بررسی قرار

تعداد جلسه

گیرد.

- ۱ - تعاریف (جامعه ، اجتماع ، گروه های اجتماعی، فرهنگ ، ...)
- ۱ - روش های علمی جامعه شناسی در تبیین نقش فرهنگ
- ۲ - گروه های جمعیتی و خصوصیات و سازمان اجتماعی آنها
- ۱ - نحوه پراکنش جمعیت در سطوح شهری ، منطقه ای به لحاظ ویژگی های قومی، مذهبی ، نژادی ...
- ۱ - نقش دین و مذهب در حیات شهر و منطقه
- ۱ - گروه های اجتماعی و قومی و نقش آنها در برنامه ریزی های شهری و منطقه ای
- ۱ - سنت ها و آداب و رسوم و حیات شهری و منطقه ای
- ۲ - عدالت اجتماعی و ساختار فضایی شهر و منطقه
- ۱ - شناخت محیط از نظر فرهنگی و اجتماعی
- ۱ - تأثیر عوامل اجتماعی بر ساختار کالبدی شهر و منطقه
- ۱ - بررسی مکاتب بوم شناسی شهری - انسانی -
- ۲ - فرهنگ و جوامع منطقه ای ایران
- ۱ - تحلیل طرحهای شهری و منطقه ای از دیدگاه جامعه شناسی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	لا نظری	لا جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: فرهنگ و جوامع شهری و منطقه ای عنوان درس به انگلیسی: Urban & Regional Sociology & Culture
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی	
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
ندارد			کارگاه		سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع :

- آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی (۱۳۷۲): "انسان ، جامعه و محیط زیست" ، مترجم: دکتر صلاح الدین محلاتی ، تهران ، دانشگاه شهید بهشتی
- افروغ ، عماد (۱۳۷۷): "فضا و نابرابری اجتماعی" ، تهران ، دانشگاه تربیت مدرس
- بهزادقر، مصطفی (۱۳۸۶): "هویت شهر، نگاهی به هویت شهر تهران" ، تهران، مؤسسه نشر شهر.
- توسلی، محمود (۱۳۸۱): "ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک" ، چاپ تجدید نظر.
- زنجانی، حبیب‌الله (۱۳۶۰): "جمعیت ، مجموعه مباحث و روشهای شهرسازی" ، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- جیکویز، جین (۱۳۸۸): "دوره تاریک پیش رو" ، مترجم: فرح حبیب، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات.
- جعفری (علامه)، محمد تقی (۱۳۷۳): "فرهنگ پیرو، فرهنگ پیشرو" ، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی (۱۳۸۹): "فرهنگ عمومی، معماری و شهرسازی" ، مجموعه مقالات، تهران، انتشارات زمان نو
- ربائی، رسول (۱۳۸۱): "جامعه شناسی شهری" ، تهران، انتشارات سمت.
- زریاب خوبی، عباس (۱۳۶۸): "بزم آورد: شصت مقاله درباره تاریخ" ، تهران، فرهنگ و فلسفه.

- ستاری، جلال (۱۳۸۳): "هویت ملی و هویت فرهنگی"، تهران، انتشارات مرکز.
- شارع پور، محمود (۱۳۸۹): "جامعه شناسی شهری"، تهران، انتشارات سمت.
- شیخی، محمد تقی (۱۳۸۴): "جامعه شناسی شهری"، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- شاریه، ژان برنار (۱۳۷۳): "شهرها و روستاها"، مترجم: دکتر سیروس سهامی، ... تهران، نشر نیکا
- فکوهی، ناصر (۱۳۸۲): "انسان شناسی شهری"، تهران، نشر نی
- کاسنلز، مانوئل (۱۳۸۴): "عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ (پایان هزاره) جلد ۳"، مترجم: احد علیقلیان و افشین خاکباز، تهران، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- کاسنلز، مانوئل (۱۳۸۴): "عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ (قدرت هویت) جلد ۲"، مترجم: حسن چاوشیان، تهران، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- ممتاز، فریده (۱۳۸۳): "جامعه شناسی شهر"، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۶): "ادراک هویت و زیبایی شهر"، اصفهان، انتشارات شهرداری اصفهان.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۴): "جایگاه طبیعت و محیط زیست در فرهنگ و شهرهای ایرانی"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات.
- نقی زاده محمد (۱۳۹۰): "شهر آرمانی اسلام یا فضای حیات طیبه"، تهران، نشر شهر.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۹): "روایتی ایرانی از حکمت، معنا و مصادیق هنر"، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- نصر، سید حسین (۱۳۸۹): "هنر و معنویت اسلامی"، تهران، انتشارات حکمت.
- وبر، ماکس (۱۳۷۵): "شهر در گذر زمان"، تهران، شرکت سهامی انتشار.

- Cuthbert, A.R., (2006): "The Form of Cities", Blackwell.
- Flanagan w.g. (1999): "Urban Sociology: Images & Structure", New York Allyn & Bacon.
- Knox and pinch, (2000): "Urban Social Geography: an Introduction", London prentice hall.
- Miles M., Hall, T, Borden, T. (eds.), (2004): "The City Culture Reader", Rutledge.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با یکی از اصلی ترین عوامل تأثیر گذار بر ساختار و برنامه های شهری و منطقه ای است. در این مورد دانشجویان باید ضمن آشنایی با نقش عوامل اقلیمی و طبیعی بر ساختارهای زیستی، به تبیین فضای زیستی انسان در سطح شهر و منطقه از دیدگاه بوم شناسی طبیعی پرداخته و به نقش مکان جغرافیایی از دیدگاه برنامه ریزی توسعه شهری و منطقه ای اشراف پیدا کند.

سرفصل های درس:

مطالب مرتبط با عوامل طبیعی و اقلیمی در سطوح شهری و منطقه ای بهتر است در قالب دو قسمت

تعداد جلسه

جداگانه شهر و منطقه مورد بررسی قرار گیرد.

- ۱ - تعریف جغرافیا، اقلیم، طبیعت، شرح سرفصل های درس
- ۱ - کاربری های طبیعی (جنگل، مرتع، رود، کوه، مزرعه، باغ، دریا و دریاچه، باتلاق، بیابان ...)
- ۱ - عوامل طبیعی و ساختارهای شهری و منطقه ای (طبیعت و اقتصاد، طبیعت و منابع محیطی، طبیعت و عوامل اجتماعی، طبیعت و عوامل توسعه ای ...)
- ۳ - نقش عوامل محیطی بر شکل، روند رشد و توسعه شهری و منطقه ای
- ۱ - عوامل اقلیمی و نقش آنها بر ساختارهای شهری و منطقه ای (باد، حرارت، باران، رطوبت، ...)
- ۲ - عوامل طبیعی و نقش آنها بر ساختارهای شهری و منطقه ای (پستی و بلندی، شیب، جنس خاک، رانش زمین، آبهای سطحی و آبهای زیر زمینی)
- ۲ - عوامل غیر مترقبه طبیعی (زلزله، سیل، خشکسالی، سرما، گرما ...)
- ۲ - توسعه پایدار از دیدگاه عوامل طبیعی
- ۱ - امکانات و محدودیت های طبیعی از نظر رشد و توسعه شهر و منطقه ای
- ۱ - مکتب های جغرافیایی و ارتباط آن ها با عوامل شهری و منطقه ای
- ۲ - عوامل طبیعی و ساختارهای شهری و منطقه ای

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	لا نظری	الاجبرائی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اقلیم و طبیعت شهری و منطقه ای عنوان درس به انگلیسی: Urban & Regional Nature
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی	

منابع :

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "آئین شهرسازی پایدار"، مترجم: مصطفی بهزادفر، کیومرث حبیبی، تهران.
- بل، سایمون (۱۳۸۶): "منظر الگو، ادراک، فرایند"، مترجم: بهناز امین زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۷۴): "معیارهای آسایش صوتی"، مجموعه مباحث و روشهای شهرسازی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- توسلی، محمود (۱۳۸۱): "ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک"، چاپ تجدید نظر.
- حبیب، فرح (۱۳۹۰): "نقش شکل شهر در کاهش خطرات ناشی از زلزله"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات.
- رهنمایی، محمد تقی (۱۳۸۲): "مجموعه مباحث و روش های شهرسازی"، جغرافیا، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "مبانی برنامه ریزی شهری"، چاپ سی ام، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- طاهری بیهانی، محمد طاهر و دیگران (۱۳۸۲): "کنترل سیل"، مجموعه مباحث و روشهای شهرسازی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- ماتلاک، جان ال (۱۳۷۹): "آشنایی با طراحی محیط و منظر"، تهران، سازمان پارکها و فضای سبز شهر تهران.

- نئی‌زاده، محمد (۱۳۸۴): "جایگاه طبیعت و محیط زیست در فرهنگ و شهرهای ایرانی"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات.

- Aminzadeh, B, Khansefid, M, (2010): "A Case Study Of Urban Ecological Networks and a Sustainable City: Tehran's Metropolitan Area", Urban Ecosystems.13:23-36.
- Makhzoumi, J, Pungetti, G, (1999): "Ecological Landscape Design and Planning: The Mediterranean Context", E & FN Spon, London.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با روشهای کمی ریاضی و نقش آنها در تحلیل مسایل شهری و منطقه‌ای است. در این درس دانشجویان با مباحث آماری و احتمالات در کنار مبانی روشهای کمی آشنایی می‌یابند. با توجه به اهمیت نقش آمار و تحلیل آماری در الگوهای توسعه شهری و منطقه‌ای، این درس در آشنایی دانشجویان بسیار ضروری است.

سرفصل‌های درس:

تعداد جلسه

۱۰-۱-۴-۱- معرفی و مفاهیم پایه

- اهداف دوره و معرفی مقدماتی (تعریف آمار، تحولات در آمار، حوزه‌های کاربرد در برنامه‌ریزی شهری و

منطقه‌ای) ۱

- تعاریف پایه (متغیرهای نمونه، جامعه آماری، نمونه) ۱

۱۰-۱-۴-۲- آمار توصیفی شامل:

- جمع‌آوری، طبقه‌بندی، تلفیق و ارائه اطلاعات ۱

- پردازش مقدماتی داده‌ها (داده‌های خام، داده‌های طبقه‌بندی شده، توزیع فرکانس‌ها و فراوانی‌ها)

۱

- آنالیز رقومی آماری (مفهوم معیارها، انواع معیارها و معیارهای پراکنش، معیارهای موقعیت، معیارهای

۱

فرم)

- تبدیل و استاندارد کردن داده‌ها (سری‌های زمانی، تغییر داده‌ها، کاربردهای مورد عملی آمار)

۱

۱

- تمرینات فصل

استنتاج آماری

- استدلال آماری و تصمیم‌گیری (یادآوری از احتمالات، محاسبه به کمک قانون احتمالات، قانون

۱

توزیع نرمال، یادآوری از نمونه‌گیری)

- مشکلات تخمین آماری (تخمین یک پارامتر از روی آمار ، تخمین میانگین ، تخمین درصد)
- ۱
- آزمون فرضیه ها (از روی یک نمونه ، از روی دو نمونه ، حالت نمونه های کوچک
- ۱
- تمرینات فصل
- ۱

همبستگی آماری

- همبستگی آماری دو متغیر کیفی (روش KH/2 جدول تصادفی ، همبستگی معیار KH12
- ۱
- پیرسون)
- همبستگی آماری دو متغیر کمی ، ضریب تعیین (هم خطی و رگرسیون خطی ساده ، دیاگرام پراکنش
- ۱
- خط رگرسیون ، تخمین میزان خطا)
- تحلیل شیب خط رگرسیون (ضریب همبستگی ، روابط هم خطی ، روابط علی)
- ۱
- تمرینات فصل
- ۲

جمع جلسه ها - (هر جلسه ۲ ساعت) ۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	۷ نظری		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: روشهای کمی و تحلیل های آماری در شهرسازی عنوان درس به انگلیسی: Statistics in Urban Design & Planning		
	عملی			پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری						
	عملی			الزامی			
	نظری						
	عملی			اختیاری			
	نظری						
	عملی						
	آموزش تکمیلی عملی					سفر علمی	
	ندارد						
	سمینار			آزمایشگاه		کارگاه	

روش ارزیابی

بروزه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
دارد	آزمون های نوشتاری: دارد		
	عملکردی		

منابع :

- آذر، ع و مؤمنی، م (۱۳۷۷): "آمار و کاربرد آن در مدیریت (تحلیل آماری) دو جلد"، تهران، انتشارات سمت.
- اینهایم، توربرت (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، دانشگاه تهران.
- لیو، یان (۱۳۹۱): "مدل سازی توسعه شهری با استفاده از سامانه های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و سلول های خودکار"، مترجم: محمدکاظم جباری و سیمین احمدی، تهران، نشر آذر کلک.
- لی، کولین (۱۳۶۶): "مدل ها در برنامه ریزی شهری"، مترجم: مصطفی عباس زادگان، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی.
- منصوری، ک (۱۳۶۹): "روش های آماری"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- Hartung, Joachim (2008): "Statistical meta-analysis with applications", Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Birks, Melanie and Jane Mills, (2010): "Grounded Theory a Practical Guide", sage publication 2011
- Chatterjee, Samprit, Ali S. Hadi and Bertram price (2000): "regression analysis by example", New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Calman, Lynn, (2008): "What is Grounded Theory?" The University of Manchester, School of Nursing, Midwifery and Social Work
- DeCoster, (2004): "Meta-Analysis Notes", Department of Psychology, University of Alabama, www.stat-help.com
- Erwann Minvielle, sid- Ahmed SOULAH, (2000): " l'Analyse statistique et. Spatial: statistiques", cartography, te'le'de'tection, SIG edition du temps, Nantes, 286p.
- Glass, G (1996, August 26). COE 502: "Introduction to Quantitative Methods". Available: <http://seamonkey.ed.Asu-edu/gene/502/home.html>
- Glaser G.Barney and Strauss L.Anselm (2006): "The Discovery of Grounded Theory", a division of transaction publishers, New Brunswick and London.
- Goulding, Christina (2002): "Grounded Theory: A Practical Guide for Management, business and Market Researchers", SAGE Publications
- Goulding, Christina (1999): "Grounded Theory: some reflections on paradigm, procedures and Misconceptions", University of Wolverhampton 1999, Wolverhampton Business School Management Research Centre
- Glen, R. (1999): "Analysis and interpretation in qualitative research: a researcher's perspective", in L. Butterfield (ed.), Excellence in Advertising, 2nd end. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Hinkle, Dennis E., Wiersma, W. and Jurs, S.G. (1988): "Applied Statistics for the behavioral sciences". Boston L Houghton.
- Hart wig, F., Dearing . B.E., (1979 : "Exploratory data analysis", Newberry Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Hair, J. & Ftecd, P., (1990): "Multivariate Data Analysis", New York. McMillan Publishing.
- Julia.H.Little (2008): "Systematic Reviews and Meta-Analysis", Oxford University Press, London
- Johnson, Robert and Patricia Kuby. (2004): "Elementary Statistics", 9th ed. Belmont, CA: Thomson
- Johnson, D.W., Johnson, R. & Stanne, M.B., (2000): "Corporative Learning Methods: A meta-analysis", University of Minnesota. Retrieved from www.clcre.com

- Kleinbaum, David G., Kupper, L.L. and Muller K.E. Applied regressions analysis and other multivariable methods 2nd ed. Boston : PWS-KENT Publishing Company.
- Khalili, Nasrin R (2001): **"Practical Sustainability from Grounded Theory to Emerging Strategies"**, PALGRAVE MACMILLAN, New York
- Lingard, Lorelei, Mathieu Albert and Wendy Levinson, (2008):**" Qualitative Research, Grounded theory, mixed methods, and action research"**, Cite this as: BMJ 2008;337:a567doi:10.1136/bmj.39602.690162.47
- Laws Kevin, MacLeod, Robert, (2006):**"Case Study of Grounded Theory: Sharing Some Alternative Qualitative Research Methodologies with Systems Professionals"**, the University of Sidney
- Levin, J., and James, A.F. (1991): **"Elementary statistics in social research"**, 5th Ed. New York: HarperCollins.
- Larry.V, Hedges (1985):**"Statics method for meta analysis"**, Academic Press Inc, London
- Liebetrau, A.M. (1983): **"Measures of association"**. Newberry Park, CA: Sage publications, Inc.
- Lingen, C., Blasius, J., Kistemann, T. (2008): **"Self-perceived Health Space and Geographic Areas in Switzerland"**, Int. J. Hyg. Environ.-Health, vol. 211, pp. 420–431.
- Mendenhall, W. (1975): **"Introduction to Probability and statistics"**, 4th ed. North Scituate, MA: Duxbury Press.
- Majchrzak, A (1984):**" Technical analysis. In Methods for Policy Research"**. Sage: Beverly Hills
- Machemer, P., Bruch, S. Rachel Kuipers (2008): **"Comparing Rural and Urban Children's Perceptions of an Ideal Community"**, Journal of Planning Education and Research, Vol. 28, pp. 143-160.
- Rosenthal, R. (1991):**" Meta-Analysis Procedure for Social Research (Revised)"**, Applied science research methods series, volume 6. Newbury Park, CA, sage.
- Sanders, Donald and Robert Smidt (2000): **"statistics – A first course"**, 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Stockberger, D.W. (1996): **"Introductory statistics: Concepts, models and applications"**. Available: <http://www.psychstat.Smsu.edu/> [1997, December 8].
- Van Gelder, Jean-Louis (2007): **"Feeling and Thinking: Quantifying the Relationship between Perceived Tenure Security and Housing Improvement in an informal Neighborhood in Buenos Aires"**, Habitat International, Vol. 31, pp. 219–231.
- Weden, M. Carpiano, R. Robert, S. (2008): **"Subjective and Objective Neighborhood Characteristics and Adult Health"**, Social Science and Medicine, Vol. 66, pp. 1256-1270.
- Wolf, F, (1988):**"Meta-analysis"**, London: sage publications.

تعداد واحد: ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری و عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با فضاهای منطقه ای می‌باشد. برای دانشجویان وارد شده به دوره که مدرک کارشناسی آنها مهندسی یا کارشناسی شهرسازی نیست، این درس از اهمیت زیادی برخوردار است. این درس یکی از پایه ای ترین درس هایی است که قبل از آغاز درس های الزامی و اختیاری، آنان را با درک فضا و تبیین خصوصیات آنها روبرو می‌سازد. در این درس دانشجویان باید ضمن آشنایی با انواع فضاهای منطقه ای به تحلیل آنها بپردازند.

سرفصل های درس:

این درس از دو قسمت نظری و عملی تشکیل شده است. در این مورد محتوای درس در ارتباط با مبانی

نظری به قرار زیر است:

تعداد جلسه

- تعریف فضا

- شناخت انواع فضاهای منطقه ای

- فضاهای عمومی و خصوصی

- کاربری زمین و انواع فضاهای منطقه ای

- ارتباط سرانه ها و تراکم های جمعیتی و ساختمانی با طرح فضاهای منطقه ای در قسمت عملی،

دانشجویان بر مبنای مبانی نظری آموخته شده هر یک به انتخاب یکی از فضاهای منطقه ای اقدام کرده و ضمن برداشت وضع موجود به تجزیه و تحلیل آن می‌پردازند و در طی جلسه های هفتگی روند مطالعه خود را با راهنمای مسئول کلاس پیش می‌برند.

ندارد	دروس پیش نیاز:	لا نظری	لا جبراتی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: شناخت و تحلیل فضاهای شهری و منطقه‌ای عنوان درس به انگلیسی: Understanding & Analyzing Urban Spaces	
		لا عملی			تعداد ساعت:		
		نظری	پایه		۲		۴۸
		عملی					
		نظری	الزامی				
		عملی					
		نظری	اختیاری				
		عملی					
آموزش تکمیلی عملی		ندارد	کارگاه	سفر علمی		سمینار	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد عملکردی: ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۷): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، مکان‌ها و مکان‌سازی"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۶): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، تهیه طرح‌ها و انواع طرح‌ها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بحرینی، سید حسین (۱۳۷۵): "تحلیل فضای شهری"، تهران، دانشگاه هنر تهران.
- پامیر، سای (۱۳۸۹): "آفرینش مرکز شهری سرزنده، اصول طراحی شهری و بازآفرینی"، مترجم: مصطفی بهزادفر و امیر شکبیا منش، تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
- توسلی، محمود و بنیادی، ناصر (۱۳۸۶): "طراحی فضای شهری: فضاهای شهری و جایگاه آنها در زندگی و سیمای شهر"، تهران، نشر شهیدی.
- سعیدی، عباس (۱۳۸۹): "ده مقاله در شناخت سکونتگاه های روستایی"، تهران، دانشگاه شهید بهشتی

- عسگری ، دکتر علی و دیگران (۱۳۸۱): "برنامه ریزی کاربری اراضی شهری (سیستم‌ها و مدلها)" ، تهران ، نور علم .
- مک لالین ، جی ، برایان (۱۳۸۵): "برنامه ریزی شهری و منطقه ای ، رویکرد سیستمی" ، مترجم: فرح حبیب ، تهران ، واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی
- کرمونا، متیو (۱۳۸۹): "فضاهای شهری مکان های عمومی" ، تهران، دانشگاه هنر تهران.
- کرمونا، متیو و تیزدل، استیو (۱۳۹۰): "خوانش مفاهیم شهری" ، مترجم: کامران زکاوت و فرناز فرشاد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- کریر، راب (۱۳۸۴): "فضای شهری" ، مترجم: خسرو هاشمی نژاد، تهران، نشر خاک.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۹): "تحلیل و طراحی فضای شهری (مبانی، تعاریف، معیارها و شیوه ها)" ، تهران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- هال ، پیتر (۱۳۸۱): "برنامه ریزی شهری و منطقه ای" ، مترجم: جلال تبریزی ، تهران ، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با روند تاریخی شهر در ادوار گذشته و استفاده از آن به منظور تجربه اندوزی از سوابق شهر در عرصه‌های طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، حکومتی، فناوری، کالبدی و جمعیتی است. شناخت تمدنهای گذشته و تأثیر آنها بر روی شهر از جمله اهداف دیگر این درس محسوب می‌شود.

سرفصل های درس:

تاریخ شهر در جهان

تعداد جلسه

- بررسی روند پیدایش ساختار شهر در طول تاریخ در جنبه های فرهنگی و مذهبی، حکومتی، طبیعی و

۱

- عوامل مؤثر در پیدایش شهرها از نظر تاریخی

۱

- عوامل مؤثر بر رشد و اضمحلال شهرها در طول تاریخی

۱

- تمدن‌های باستانی و نقش آنها در پیدایش و روال امور شهرها

۱

- شهر در تمدن های مختلف (بین النهرین و تمدنهای آشور، اکد، سومر، بابل و ایلام، تمدن نیل، تمدن

رودخانه سند، چین، ژاپن، می سی سی پی، اینکا و آمازون، مایا، آزتک) ۱

۱

- شهر در تمدن یونان، روم باستان و دوران کلاسیک اروپا

۱

- شهرنشینی در قرون وسطی، رنسانس، باروک

۱

- شهر در دوران انقلاب صنعتی

- اقدامات شهرسازی قرون نوزدهم و بیستم (هوسمان، هاروارد، تونی گارنیه، فرانک لوید رایت، ...)

۱

۱

- کنگره سیام و منشور آتن

تاریخ شهر در ایران

۱

-- تمدنهای باستانی ایران (اساطیری، باستان و قبل از اسلام)

۱

- تمدنهای باستانی و جایگاه شهر در آن (ماد و هخامنشی، سلوکی، اشکانی

(ساسانی

- شهر در دوران اسلامی (قرون اول و دوم هجری ، قرون سوم تا هفتم هجری ، دوران مغول ، صفویه ، افشاریه ، زندیه ، قاجاریه)

۱

۱

- شهرسازی معاصر ایران (قاجاریه ، پهلوی ، بعد از انقلاب اسلامی)

۱

- روند تأثیر پذیری شهرسازی سنتی ایران از سبک های بین المللی به لحاظ تاریخی

۱۶

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	الْجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تاریخ شهرنشینی ایران و جهان عنوان درس به انگلیسی: Urban History of Iran and World
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
ندارد			آموزش تکمیلی عملی		سمینار
کارگاه			بافر علمی		

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی	

منابع

- اصلولو، حسن و رستمی زاده، امیرحسین (۱۳۸۹): "جستاری در تاریخ معماری و شهرسازی ایران"، تهران: موسسه آموزش عالی سوره.
- افشنگ، منلی و همکاران (۱۳۹۰): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر با تاکید بر دوره زمانی ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸"، دفتر پژوهش های فرهنگی.
- آبراهانیان، ارآوند (۱۳۷۷): "ایران بین دو انقلاب"، مترجم احمد گل محمدی، تهران: نشر نی.
- بیکن، ادموند (۱۳۸۶): "طراحی شهرها"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- بنه ولو، لئوناردو (۱۳۵۸): "تاریخ معماری مدرن"، مترجم: سیروس باور، تهران، دانشگاه تهران

- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۹۰): "تاریخ شهر و شهرنشینی در اروپا"، تهران، انتشارات آرمانشهر.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۹۰): "تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران از آغاز تا سلسله ی قاجار"، تهران، آرمانشهر.
- جعفریان، رسول (۱۳۸۵): "درک شهری از مشروطه"، تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.
- جیکوبز، جین (۱۳۸۶): "مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی"، مترجم دکتر حمید رضا پارسی و آرزو افلاطونی، تهران، دانشگاه تهران.
- حبیبی، سیدمحسن (۱۳۸۸): "از شار تا شهر: تحلیلی تاریخی از مفهوم شهر و سیمای کالبدی آن: تفکر و تاجر"، تهران، دانشگاه تهران.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۵): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر"، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- دورانت، ویل و آریل (۱۳۷۴): "تاریخ تمدن"، مجلدات ۱ تا ۱۱، تهران، انتشارات فرانتکلین.
- ریمون، آندره (۱۳۷۰): "شهرهای بزرگ عربی، اسلامی"، مترجم: حسین سلطان زاده، تهران، بی تا.
- سلطان‌زاده، حسین (۱۳۸۷): "فضاهای معماری و شهری در نگارگری ایرانی"، تهران، چهارطاق.
- سلطان زاده، حسین (۱۳۶۲): "روند شکل گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران"، تهران، انتشارات آگاه.
- کوئتو، پائولو (۱۳۸۴): "تاریخ شهرسازی جهان اسلام"، مترجم: دکتر سعید تیز قلم زنوزی، تهران، وزارت مسکن و شهرسازی.
- کیانی، محمد یوسف (۱۳۶۵): "نظری اجمالی به شهر و شهرنشینی"، تهران، جهاد دانشگاهی.
- کیانی، محمد یوسف (۱۳۶۶): "شهرهای ایران"، مجلدات ۱ تا ۴، تهران، جهاد دانشگاهی تهران.
- موریس، جیمز (۱۳۷۴): "تاریخ شکل شهر، تا انقلاب صنعتی"، مترجم: راضیه رضازاده؛ تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، چاپ دوم.
- مافورد، لوئیز (۱۳۸۱): "جامعه مدنی در بستر تاریخ"، مترجم: احمد عظیمی و بوریان، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا.
- مافورد، لوئیز (۱۳۸۱): "مدنیت و جامعه مدنی در بستر تاریخ، خاستگاه‌ها، دگرگونی‌ها و دورنماهای آن"، مترجم: احمد عظیمی بلوریان، تهران، انتشارات رسا.
- موریس، جیمز (۱۳۶۹): "تاریخ شکل شهر"، مترجم: راضیه رضا زاده، تهران، جهاد دانشگاهی علم و صنعت ایران.
- میر سیاسی، علی (۱۳۸۴): "تاملی در مدرنیته ایرانی"، مترجم جلال توکلیان، تهران: طرح نو.

تعداد واحد : ۲

نوع درس : جبرانی

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : به منظور اشراف بیشتر دانشجویان بر تاریخ معاصر برنامه ریزی منطقه ای در ایران و جهان لزوم شناخت این مباحث توسط دانشجو ضروری به نظر می رسد و آموزش این درس می تواند به شناخت موقعیت برنامه ریزی منطقه ای در طول تاریخ معاصر و تحولاتی که نتیجه آن در برنامه های شهری و منطقه ای مؤثر بوده است ، بپردازد.

سرفصل های درس :

مباحث عمومی

تعداد جلسه

- ۱ - سوابق برنامه ریزی منطقه ای در جهان
- ۱ - عوامل تحول در برنامه های شهری و منطقه ای جهان
- ۱ - برنامه ریزی شهری و منطقه ای در قرن نوزدهم (قوانین ، مقررات ، طرحها و برنامه ها)
- ۱ - تدوین برنامه های منطقه ای در نیمه اول قرن بیستم (دره می سی سی پی ، نظریه های منطقه ای ...)
- ۱ - تاریخ نظریه های برنامه ریزی منطقه ای
- ۱ - سوابق برنامه ریزی منطقه ای در کشورهای مختلف جهان (کشورهای پیشرفته صنعتی ، در حال توسعه ، توسعه نیافته)
- ۱ - نظریه های قطب رشد
- ۱ - برنامه ریزی منطقه ای در نیمه دوم قرن بیستم و زمینه های آن (توسعه پایدار ...)

مباحث ایران

- ۱ - برنامه ریزی منطقه ای از دیدگاه تاریخی در ایران
- ۱ - دوران قبل از برنامه گذاری های توسعه ای در ایران (قاجار ، پهلوی اول ....)
- ۱ - تاریخ برنامه گذاری توسعه در ایران (برنامه های عمرانی قبل از انقلاب اسلامی و اصول محتوایی آنها)
- ۱ - برنامه های توسعه اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۱ - جایگاه برنامه ریزی منطقه ای در برنامه های توسعه ای ایران
- ۱ - عوامل تأثیرگذار در برنامه های توسعه ای ایران

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	الاجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تاریخ برنامه ریزی منطقه‌ای در دوران معاصر عنوان درس به انگلیسی: Urban History Contemporary Urban Planning
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	
				آزمایشگاه	
				سمینار	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	پروژه
		آزمون‌های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی	

منابع

- آلماندینگر، فیلیپ و جونز، مارک تنودور (۱۳۸۷): "آینده برنامه ریزی - چشم اندازهای نو در نظریه برنامه ریزی"، آذرخش.
- برتالنی، لودویگ فون (۱۳۶۶): "نظریه عمومی سیستمها"، مترجم کیومرث پریانی، نشر تندر.
- تقی زاده، محمد (۱۳۸۵): "معماری و شهرسازی اسلامی"، اصفهان، سازمان نظام مهندسی ساختمان اصفهان.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "با شهر و منطقه در ایران"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "کارگاه برنامه ریزی شهری"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
- فرشاد، مهدی (۱۳۶۲): "نگرش سیستمی"، انتشارات امیرکبیر.
- قریب، فریدون (۱۳۸۰): "بررسی تطبیقی نظام‌های شهرسازی"، دانشگاه تهران.
- کالینگروس، بری (۱۳۸۷): "برنامه ریزی بریتانیایی"، انتشارات آذرخش.
- کلاتری، خلیل (۱۳۸۸): "برنامه ریزی و توسعه منطقه‌ای"، انتشارات خوشبین و انوار دانش، ۱۳۸۸.

- مک لالین، جی برابان (۱۳۸۵): "برنامه ریزی شهری و منطقه ای رویکردی سیستمی"، دانشگاه آزاد اسلامی.
- ممفورد، لونیز (۱۳۸۳): "جامعه مدنی در بستر تاریخ"، مترجم احمد عظیمی، تهران.
- مرتضی، هشام (۱۳۸۷): "اصول سنتی ساخت و ساز در اسلام"، مترجم کیومرث حبیبی و علی مشکینی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- نیومن، پیتر و تورنلی، آندی (۱۳۸۷): "برنامه ریزی شهری در اروپا"، مترجم عارف اقوامی مقدم، تهران، آدرخش.

۳-۱-۸- طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی
Geographical Information System Design and Application (GIS)

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری و عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف : برنامه ریزی منطقه‌ای در دوران متأخر پیشرفت های چشم گیری داشته است که زمینه های آنرا فناوری های مختلف فراهم کرده است. یکی از این فناوری ها طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی (GIS) در تدوین برنامه ها و نقشه های منطقه ای می باشد. آشنایی دانشجویان با محیط های تصمیم گیری و برنامه ریزی ، آشنایی با مفاهیم پایه داده ها ، اطلاعات ، دانش ، بینش و تصمیم ، آموزش انواع داده ها و روش های طراحی نظام اطلاعات جغرافیایی از جمله اهداف این درس محسوب می شود.

تعداد جلسه

سرفصل های درس :

- ۱ - مفاهیم پایه در نظام اطلاعات جغرافیایی
- ۱ - طرحها و برنامه های مرتبط با برنامه ریزی منطقه‌ای و نیازهای اطلاعاتی آنها
- ۱ - دانش های محوری در برنامه ریزی منطقه‌ای
- ۱ - دانش های پشتیبان در برنامه ریزی منطقه‌ای
- ۱ - نمونه های داخلی و خارجی نظام های اطلاعات جغرافیایی
- ۱ - اصول طراحی نظام اطلاعات جغرافیایی پشتیبان تصمیم گیری
- ۱۰ - تفکیک مراحل (چهارچوب ها و راهنما) و انجام کار عملی

دانشجویان با انجام کارهای عملی و با استفاده از رایانه و تدوین گزارش از یک نمونه واقعی نظام اطلاعات

جغرافیایی به تمرین خواهند پرداخت.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	لاجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: طراحی و کاربرد نظام اطلاعات جغرافیایی
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: GIS
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
	نظری				
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه پروژه	

منابع:

- ایرمایر، نسی و جفری پنتیو (۱۳۷۸): "مدیریت سیستم های اطلاعات جغرافیایی"، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- لارنس، گرهارد (۱۳۷۶): "سیستم های کاداستر و ثبت زمین"، مترجم میترا کمال پور، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- لیو، یان (۱۳۹۱): "مدل سازی توسعه شهری با استفاده از سامانه های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و سلول های خودکار"، مترجم: محمدکاظم جباری و سیمین احمدی، تهران، نشر آذر کلک.
- نادرشاهی، حشمت الله و قراگوزلو، علیرضا و صادقیان، سعید (۱۳۸۲): "GIS و ارزیابی و برنامه ریزی محیط زیست"، تهران، سازمان نقشه برداری کشور.
- هاگسهولد، ویلیام (۱۳۸۱): "مقدمه ای بر سیستم های اطلاعات جغرافیای شهری"، مترجم فرشاد نوریان، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (جلد سوم).

- Longley, P. A. and M. Batty, Ed, (2003): "Advanced Spatial Analysis", CA: ESRI Press.
- Meyer, Nancy, (2004): "GIS and Land Records", CA: ESRI Press.

تعداد واحد : ۴

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری و عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: برای دانشجویانی که با مدرک کارشناسی غیر از کارشناسی ویا مهندسی شهرسازی ادامه تحصیل در کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای را آغاز می کنند، آشنایی با این درس اهمیت ویژه ای خواهد داشت. هدف آن است که دانشجویان قبل از ورود به اخذ واحدهای الزامی و اختیاری خود با مقوله منطقه و تأثیرات مختلف آن آشنایی پیدا کنند و در یک کار عملی با چهارچوب های مطالعه در سطح یک منطقه آشنایی یابند.

سرفصل های درس:

در این درس باید به شناخت انواع منطقه ها و نقش عوامل طبیعی و اقلیمی، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و معیشتی پرداخته و حوزه های نفوذ منطقه ای و فرا منطقه ای به دانشجویان آموزش داده شود. تأثیرات محیطی در برنامه های منطقه ای در چهارچوب مبانی نظری برای این درس اهمیت داشته و سپس دانشجویان باید با انتخاب گروه های مختلف یک منطقه نقش عوامل فوق را بر شرایط منطقه به خوبی فراگیرند. شناخت محدودیت ها و قابلیت های توسعه منطقه ای، تفاوت های منطقه ای، عوامل بالقوه و بالفعل منطقه ای توسعه پایدار منطقه ای از جمله مواردی است که دانشجویان باید به تمرین آن در سطح منطقه ای بپردازد. قبل از آغاز دوره های اصلی آموزش کارشناسی ارشد منطقه ای دانشجویان باید با مفاهیم کشوری، منطقه ای، ناحیه ای و دیگر زیربخش های آنها بر پایه های علمی و وجوه مشترک طبیعی و اجتماعی و اقتصادی منطقه آشنایی کافی داشته باشند. از جمله موارد مهم دیگری که باید در چهارچوب درس مورد توجه قرار گیرد به قوانین و حقوق منطقه ای مربوط می شود که در عرصه های اجتماعی، اقتصادی و کالبدی مناطق تأثیر گذار است.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	۷ نظری	۷ جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	آشنایی با منطقه (کارگاه شهرسازی) عنوان درس به انگلیسی: Primary Studio of Urban Planning
	۷ عملی			۴	
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۱۱۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی دارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمیتار					

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه پروژه	

منابع:

- حبیبی، دکتر سید محسن (۱۳۶۴): "منطقه چیست"، تهران، مرکز تحقیقات مسکن وزارت مسکن و شهرسازی
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "با شهر و منطقه در ایران"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- "مجموعه مقالات همایش مطالعات منطقه ای بنیان های نظری و کاربرد آن برای ایران" (۱۳۸۹)، گروه مطالعات منطقه ای، تهران، میزان
- صرافی، مظفر (۱۳۷۷): "مبانی برنامه ریزی توسعه منطقه ای"، تهران، سازمان برنامه و بودجه
- گروه تحقیق و مطالعات شهری و منطقه ای (۱۳۵۸): "مفهوم شهر ۲: مطالعات شهری و منطقه ای"، تهران، تحقیق و مطالعات شهری و منطقه ای، تهران، سازمان برنامه و بودجه
- هری، دلبیو، ریچاردسون، پیتر، ام. تاون، روه، دی. اف. دارونت (۱۳۷۳): "سیاست گذاری منطقه"، مترجم: پرویز اجلائی، سازمان

Analyzing Aerial Photos

تعداد واحد : ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری و عملی

پیش نیاز : ندارد

هدف : تاریخچه عکسبرداری هوایی، انواع دوربین های هوایی و ساختمان آن ، انواع عکس برداری - هوایی، طرح پرواز پوشش طولی عرضی، اطلاعات حاشیه عکس، مقیاس عکس برداری، سطح مفید عکس، انواع جابجایی در عکس، اصول برجسته بینی، انواع دید برجسته، وسایل برجسته بینی و ساختمان آنها، انواع پارلاکس و کاربرد آن، اندازه گیری ارتفاع، اجسام در عکس، اندازه گیری مساحت بر روی عکس، اصول تفسیر عکس، انواع ماده حساس و ارتباط آن با امواج الکترونیک، عوامل شناسایی عوارض در عکس

کار عملی:

- آزمایش دید برجسته با استفاده از استرئوسکوپ
- محاسبه مقیاس عکس
- اندازه گیری ارتفاع اجسام روی عکس با استفاده از پارلاکس
- اندازه گیری مساحت
- شناسایی عوامل مختلف نظیر انواع مزارع، جنگل، مرتع، کویر، عوارض شهری، عوارض آبی، انواع ساختمان ها، جاده ها و ...
- بهره گیری از عکس های مادون قرمز و چند طیفی در شناسایی و تکنیک عوارض موجود در طبیعت
- کوشش در بررسی پدیده‌های انسانی از طریق عکس

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	تظری	اجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تفسیر عکس های هوایی و ماهواره‌ای عنوان درس به انگلیسی: Analyzing Aerial Photos
	عملی			۲	
	تظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	تظری	الزامی			
	عملی				
	تظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد عملکردی: ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- رضوانی، علی اصغر (۱۳۹۰): "کاربرد عکس های هوایی و ماهواره ای در جغرافیا"، تهران، انتشارات پیام نور.
- زبیری، محمود و دالکی، احمد (۱۳۹۰): "اصول تفسیر عکس های هوایی با کاربرد در منابع طبیعی"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- زبیری، محمود و مجد، علیرضا (۱۳۸۰): "آشنایی با فن سنجش از دور و کاربرد در منابع طبیعی"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- طاهرکیا، حسن (۱۳۷۵): "اصول و کاربرد سنجش از دور"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- علیجانی، بهلول (۱۳۷۰): "اصول عکس های هوایی"، تهران، دانشگاه پیام نور.
- علوی پناه، کاظم (۱۳۸۹): "کاربرد سنجش از دور در علوم زمین"، تهران، دانشگاه تهران.
- علوی پناه، سید کاظم (۱۳۸۸): "اصول سنجش از دور نوین و تفسیر تصاویر ماهواره ای و عکس های هوایی"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- فاطمی نصرآبادی، باقر (۱۳۸۵): "آموزش نرم افزار ENVI"، تهران، سازمان نقشه برداری کشور، مرکز تحقیقات نقشه برداری.
- فاطمی، باقر و رضائی، یوسف (۱۳۸۹): "مبانی سنجش از دور"، تهران، آژاده.
- لیلساند و کیفر (۱۳۸۱): "اصول و مبانی سنجش از دور و تعبیر و تفسیر تصاویر هوایی و ماهواره ای"، مترجم: حمید مالپریان، تهران، سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

- Jensen, (2007): "Remote Sensing of Environment, Earth Resources Perspectives", N.Y, Prentice-Hall.

Perception of Regional Environment

تعداد واحد: ۲

نوع درس: جبرانی

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

شناخت چگونگی تاثیر متقابل عوامل محیطی بر انسان و انسان بر محیط از طریق آشنایی با شاخه جدیدی از معرفت انسانی با عنوان "روانشناسی محیط" و نحوه بهره‌مندی از مفاهیم آن در شناخت محیط منطقه‌ای. بدین منظور مفاهیمی چون نشانه‌شناسی، معناشناسی و حس مکان در چارچوب روانشناسی محیطی و استفاده از روش‌های بیان تصویری در شناسایی معانی محیط منطقه‌ای استفاده خواهد شد. ادراک به مثابه یک نمایانگر کیفیت محیطی با هنجارهای وابسته به خود محوری ترین موضوع بحث این درس است.

سرفصل دروس:

- تعریف مبانی روانشناسی محیطی و روانشناسی انسانی
- تعریف تصویر ذهنی و ادراک
- روانشناسی محیط از دیدگاه‌های نظری مختلف
- محرک‌های موجود در محیط منطقه‌ای و چگونگی آنها
- زبان و انتقال مفاهیم، معنی‌شناسی و نظریه‌های زبان‌شناسی
- ادراک منظر ذهنی منطقه
- روش‌های بیان ادراک محیط منطقه‌ای (تصویر ذهنی منطقه)
- مقایسه نمایانگرهای تصویر ذهنی (ادراک) منطقه و ریخت‌شناسی منطقه‌ای
- مصداق‌های محیطی نمایانگرهای ادراکی و ریخت‌شناختی منطقه
- مقایسه چشم‌اندازی (Landscaping)، عناصر ادراکی (Perceptual) و ریخت‌شناسی (Morphologic) منطقه
- تحلیل نمادها و نشانه‌شناسی محیط منطقه‌ای
- تمرین میدانی مصداق‌های منطقه‌ای موردی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	الجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: درک و بیان محیط منطقه‌ای عنوان درس به انگلیسی: Perception of Regional Environment
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد	
	عملکردی: ارائه تحقیق		

منابع:

- آشی هارا، یوشی نوبوا (۱۳۹۱): "زیبایی شناسی منظر"، مترجم: فرح حبیب، تهران، انتشارات تابش.
  - پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۵): "مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری"، تهران، وزارت مسکن و شهرسازی.
  - ترنر، تام (۱۳۷۴): "شهر همچون چشم انداز"، مترجم: فرشاد نوربان، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
  - شیعه، اسماعیل (۱۳۸۸): "با شهر و منطقه در ایران"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
  - کالن، گوردون (۱۳۸۳): "گزیده منظر شهری"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
  - گروتز، یورگ کورت (۱۳۸۳): "زیبایی شناسی در معماری"، مترجم: جهان‌شاه پاکزاد و عبدالرضا همایون، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
  - لینچ، کوین (۱۳۸۴): "سیمای شهر"، مترجم: منوچهر مزینی، تهران، دانشگاه تهران.
  - لینچ، کوین (۱۳۸۱): "شکل خوب شهر"، مترجم: حسین بحرینی، تهران، دانشگاه تهران.
- Arendt, Randall. (1994): "Rural by Design: Maintaining Small Town Character", APA (American Planning Association), Chicago, Illinois.
  - Mc Harg, Ian L. (1969): "Design with Nature", the conservation Foundation of Washington DC.

۳-۲- محتوا و سرفصل دروس الزامی

۳-۲-۱- نظریه های برنامه ریزی منطقه ای با تاکید بر رویکرد اسلامی

۳-۲-۲- روشهای برنامه ریزی منطقه ای

۳-۲-۳- اقتصاد منطقه ای

۳-۲-۴- توان و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای

۳-۲-۵- کارگاه منطقه ای ۱

۳-۲-۶- کارگاه منطقه ای ۲

۳-۲-۷- نظام اطلاعات جغرافیایی (GIS) پیشرفته

۳-۲-۸- برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران

۳-۲-۹- برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای

۳-۲-۱۰- پایان نامه

Regional Planning Theories Emphasizing on Islamic Approach

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

- آشنایی با فرایند برنامه‌ریزی منطقه‌ای
- آشنایی با مبانی، مفاهیم و نظریه‌های برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای (نظریه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای که به نحوی ابعاد فضایی توسعه را مد نظر دارند).

تعداد جلسه

سرفصل دروس:

- ۲ -۱ فرایند برنامه‌ریزی
- ۲- تعاریف و مفاهیم مرتبط با برنامه‌ریزی منطقه‌ای، توسعه و توسعه فضایی، ساختار فضایی و سازمان فضایی
- ۱
- ۱ -۳ نظریه‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای
- ۱ ۳-۱ نظریه‌های مکانی
- ۱ ۳-۲ قطب رشد و مفاهیم مرتبط
- ۱ ۳-۳ نظریه مرکز-پیرامون
- ۱ ۳-۴ نظریه برگشت تمرکز
- ۲ ۳-۵ نظریه عملکردهای شهری در توسعه روستایی (UFRD)
- ۲ ۳-۶ نظریه پیوند های دو سویه شهر و روستا و شبکه منطقه‌ای
- ۱ ۳-۷ نظریه‌های مرتبط با اندازه شهر
- ۱ ۳-۸ نظریه‌های مرتبط با برنامه‌ریزی و توسعه حوزه‌های کلان شهری
- ۱ ۳-۹ نظریه‌های مرتبط با نظام شهری
- ۱ ۳-۱۰ پدیده جهانی شدن و توسعه منطقه‌ای

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: نظریه های برنامه ریزی منطقه ای با تاکید بر رویکرد اسلامی
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
ندارد				آموزش تکمیلی عملی	عنوان درس به انگلیسی: Regional Planning Theories Emphasizing on Islamic Approach
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه	سفر علمی	

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- اینپایم، نوربرث (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- آلماندینگر، فلیپ (۱۳۸۷): "آینده برنامه ریزی: چشم اندازهای نو در نظریه برنامه ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، ارس رایانه، آدرخش.
- توفیق، فیروز (۱۳۸۴): "آمایش سرزمین با تجربه جهانی و انطباق آن با وضع موجود"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- جفری هال، پینر (۱۳۸۷): "برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم جلال تیریزی، تهران، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- زیاری، کرمانالله (۱۳۸۳): "مکتبها، نظریه ها و مدل های برنامه و برنامه ریزی منطقه ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۷۷): "عملکردهای شهری در توسعه روستایی: رویکرد با نگرش فضایی به برنامه ریزی منطقه ای"، مسکن و انقلاب، شماره ۸۴.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۳): "اندازه شهر"، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری، تهران.
- صراف، مظفر (۱۳۷۷): "مبانی برنامه ریزی توسعه منطقه ای"، تهران: سازمان برنامه و بودجه. مرکز مدارک اقتصادی-اجتماعی و انتشارات.

- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- فاینشتاین، سوزان، کمبل، اسکات (۱۳۸۹): "نظریه‌ی برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، نشر آذرخش.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش‌بینی در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.

- Friedmann, J. (1972): "A general theory of polarized development," In N.M. Hansen (Ed.), Growth Centers in Regional Economic Development, New York: Free Press, (pp. 82-107).
- Friedmann, J. (1966): "Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela", Cambridge: MIT Press.
- Friedman, J. and C. Weaver (1979): "Territory and Function: The Evolution of Regional Planning", Berkeley: University of California Press.
- Lefèvre, C. (1998): "Metropolitan government and governance in Western Countries: a critical review," International Journal of Urban and Regional Research, Vol.:22, pp 9-25.

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

۱. آشنایی با روشهای تحلیل و پیش بینی ساختار فضائی مناطق
۲. آشنایی با روشهای تلفیق مطالعات منطقه ای

تعداد جلسه

سرفصل دروس:

- ۱ - مقدمه ای بر برنامه ریزی منطقه ای و لزوم بکارگیری روش های برنامه ریزی منطقه ای
- ۱ • روشهای برنامه ریزی و اطلاعات و داده های مورد نیاز
- ۲- روشهای تحلیل ساختار فضائی مناطق
- ۱ • مقدمه ای بر ساختار فضائی / سازمان فضائی
- ۲ • روشهای ساده برای تحلیل ساختار فضائی مناطق
  - روش اسکالوگرام دستی (Manual Scalogram)
  - روش شاخص مرکزیت (Centrality Index)
- ۲ • روشهای پیچیده برای تحلیل ساختار فضائی مناطق
  - روش تحلیل عاملی (Factor Analysis)
  - روش تحلیل خوشه ای (Cluster Analysis)
- ۳- روش های تحلیل و پیش بینی فعالیت های اقتصادی
- روش ترکیب - سهم (Shift - and -Share Analysis)
- روش اقتصاد پایه
- روش تحلیل داده
- روش های ساخت جداول داده - ستانده در سطح منطقه
  - روش RAS
  - روش Modified RAS
- نحوه محاسبه ضرایب بس شمار و اشتغال در سطح منطقه
- نحوه محاسبه تغییرات اشتغال حاصل از تغییرات در تقاضای نهایی

- روش های ارزیابی جزئی
- روش های ارزیابی جامع (PBS / GAM / SCBA)
- روش های ارزیابی چند معیاری:
- روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی (AHP)
- روش فرایند تحلیل شبکه ای (ANP)

۱

۵- روش های ارزیابی اثرات زیست محیطی EIA

۱

۶- تحلیل شبکه (Network Analysis)

- نمودار میله ای

- روش مسیر بحرانی (CPM)

- فن ارزیابی و بازنگری پروژه PERT

۱

۷- روش های تلفیق

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت ۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: روش های برنامه ریزی منطقه ای		
	عملی			۲			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Regional Planning Methods	
	عملی			۳۲			
	نظری	الزامی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
ندارد				آموزش تکمیلی عملی			
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه	سفر علمی			

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
دارد	آزمون های نوشتاری: دارد		
	عملکردی		

منابع:

- آلماندینگر، فلیپ (۱۳۸۷): "آینده برنامه‌ریزی: چشم اندازهای نو در نظریه برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، ارس رایانه، آذرخش.
- ایتهاپیم، نوربرت (۱۳۷۹): "مدل‌های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه‌ای"، مترجم: منوچهر طیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- توفیق، فیروز (۱۳۸۴): "آمایش سرزمین با تجربه جهانی و انطباق آن با وضع موجود"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- جفری هال، پیتر (۱۳۸۷): "برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، مترجم: جلال تبریزی، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۳): "اندازه شهر"، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری، تهران.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۷۷): "عملکردهای شهری در توسعه روستایی: رویکرد با نگرش فضایی به برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، مسکن و انقلاب، شماره ۸۴.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۰): "کاربرد فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای" نشریه هنرهای زیبا / شماره ۱۰.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۹): "کاربرد فرآیند تحلیل شبکه‌ای در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای" نشریه هنرهای زیبا / شماره ۴۱.
- زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۳): "مکتب‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های برنامه و برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- صرافی، مظفر (۱۳۷۷): "مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای"، تهران: سازمان برنامه و بودجه - مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات.
- فاینشتاین، سوزان، کمپل، اسکات (۱۳۸۹): "نظریه‌ی برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، نشر آذرخش.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش‌بینی در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.

- Bendavid-Val, Avrom (1991): "Regional and Local Economic Analysis for Practitioners", 4th Edition, Westport, CT: Praeger Publishers.
- Dennis Rondinelli (1985): "Applied methods of regional analysis: the spatial dimensions of development policy", West view Press.
- William H. Miernyk . (2008): "Elements of Input-Output Analysis". In The Web Book of Regional Science (www.rri.wvu.edu/regscweb.htm). ed., Randall W. Jackson. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

- آشنایی با نظریه‌ها و مدل‌های تحلیل اقتصاد منطقه‌ای
- تسلط بر نظریه‌های مرتبط با مکان، رقابت و فعالیتهای اقتصادی در سطح منطقه

سرفصل دروس:

تعداد جلسه

۱	۱- مقدمه‌ای بر اقتصاد منطقه‌ای
۲	۲- مکان و نظریه‌های تولید
۱	- نظریه‌های مکان صنایع
۱	- رقابت فضایی و قیمت
۱	- نواحی بازار
۲	- نظام شهری-روستایی
۲	۳- تئوریهای رشد و توسعه اقتصاد منطقه‌ای
۳	۴- سیاست‌های توسعه منطقه‌ای
	- مدل‌های اقتصاد منطقه‌ای
	- فناوری و مناطق
۳	۵- مطالعات تجربی رشد و توسعه اقتصاد منطقه‌ای
۱	۶- آینده‌نگری منطقه‌ای

۱۶

جمع جلسه‌ها، هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اقتصاد منطقه‌ای عنوان درس به انگلیسی: Regional Economy
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	
سمینار				آزمایشگاه	

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی	

منابع :

- اینپایم، نوربرث (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه‌ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بمتیان، محمدرضا و محمودی نژاد، هادی (۱۳۸۷): "نظریه‌های توسعه کالبدی شهر"، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- پاپلی یزدی، محمدحسین و رجیبی، حسین (۱۳۸۹): "نظریه های شهر و پیرامون"، تهران، انتشارات سمت.
- جی، گوئز، ادوارد و ای. کلارک، سوزان (۱۳۸۹): "سیاست‌های توسعه و مدیریت شهری در عصر جهانی شده"، مترجم: دکتر اسدالله نقدی و فرحناز اسکندرلو، تهران، نور علم.
- زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۳): "مکتب‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های برنامه و برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- عسگری، علی و رازانی، اسد و رخسانی، پدرام (۱۳۸۱): "برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری (سیستم‌ها و مدل‌ها)", تهران، نور علم.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.

- Capello, Roberta, (2009): "Handbook of Regional Economics: Cities & Geography", Edward Elgar Publishing, Inc.

- Edward M. Bergman and Edward J. Feser. (1999):" **Industrial and Regional Clusters: Concepts and Comparative Applications**". In The Web Book of Regional Science (www.rri.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.
- Edwards, Mary. E, (2007): "**Regional & Urban Economics Economic Development: Theory & Methods**", Auerbach Publications.
- Hoover, Edgar and Frank Giarratani (2001):" **An Introduction to Regional Economic**". Web Book of Regional Science. Regional Research Institute, West Virginia University. <http://www.rri.wvu.edu/WebBook/Giarratani/main.htm>
- William Schaffer (1999):" **Regional Impact Models**". In The Web Book of Regional Science (www.rri.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.

Regional Development Potential and Restrictions

تعداد واحد : ۲

نوع درس: الزامی

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : دارد روش های برنامه ریزی منطقه ای

هدف : توان ها و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای نقش مهمی در برنامه های توسعه منطقه ای دارد و آشنایی با زمینه های مساعد کننده و یا بازدارنده در رشد و توسعه منطقه ای می تواند نقش مهمی در آن داشته باشد که شناخت این موارد مهمترین هدف از ارائه این درس را تشکیل می دهد.

سرفصل های درس :

۱- شناخت امکانات و محدودیت های توسعه اقتصادی و اجتماعی (۴ جلسه)

- عوامل جمعیتی و خصوصیات آن
- عوامل فرهنگی و خصوصیات آن
- عوامل محیط طبیعی و منابع اقتصادی ، طبیعی و محیطی (آب ، خاک ، اقلیم)
- طرحها و برنامه های بالادست
- عوامل حقوقی و مدیریتی
- موقعیت های منطقه ای
- عوامل تخصصی
- عوامل کشاورزی ، صنعتی ...
- عوامل بازدارنده (زلزله ، سیل ، ...)

۲- شناخت امکانات و محدودیت های رشد کالبدی منطقه (۴ جلسه)

- عوامل طبیعی :
- رودخانه ها ، دریاچه ها ، دریاها ، آبراهه ها ، باتلاق ها ، و حرائم آنها
  - کیفیت خاک (شیمیایی ، عمق ، استعداد برای کشاورزی)
  - رانش زمین
  - زلزله و گسل های زلزله و حرائم آن
  - باد و طوفان
  - پستی و بلندی و شیب

- پوششهای گیاهی
- حوزه های حفاظت شده طبیعی و حرایم آنها
- منابع آب سطحی و زیر زمینی و ظرفیت و کیفیت و عمق آنها
- اراضی جنگلی ، مرتعی ، باتلاقی ، برف گیر ، بیابانی ، کویری ، ساحلی ، ... و حرایم آنها
- ویژگی های اقلیمی
- چشم اندازهای طبیعی

۳- عوامل انسان ساخت : (۶ جلسه)

- شبکه های برق فشار قوی و حرایم آنها
- شبکه های گاز و حرایم آنها
- شبکه های آب و حرایم آنها
- سدها و دریاچه های مصنوعی و حرایم آنها
- مراکز جمعیتی شهر و روستایی
- راههای ارتباطی منطقه ای و حرایم آنها
- موقعیت های منطقه ای
- مالکیت های زمین و موقعیت آنها
- حوزه های حفاظت شده تاریخی و فرهنگی و حرایم آنها
- مراکز جاذب فرهنگی و مذهبی

۴- تکلیف درسی : (۲ جلسه)

انجام تکلیف درسی در حد یک مقاله تحلیلی در ارتباط با موضوعات مورد مطالعه درس و ارائه آنها در کلاس توسط دانشجویان خواهد بود.

جمع مطالعه ها - - - - -

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	توان ها و محدودیت‌های رشد و توسعه منطقه‌ای	عنوان درس به فارسی:	
	عملی			۲			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:			عنوان درس به انگلیسی:
	عملی			۳۲			
	نظری	الزامی		Regional Development Potential and Restrictions			
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی عملی					ندارد	سفر علمی	
سمینار					آزمایشگاه	کارگاه	

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی: ارائه مقاله	

منابع :

- آلماندینگر ، فیلیپ و جونز ، مارک تنودور (۱۳۸۷): "آینده برنامه ریزی، چشم اندازها" ، مترجم عارف اقوامی مقدم ، تهران، آذرخش.
- امین زاده، بهناز(۱۳۸۷): "توسعه پایدار شهری"، مجموعه مقالات، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی (۱۳۷۲): "انسان، جامعه و محیط زیست"، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- برنز کارول جی. و آندریا کان (۱۳۸۷): "موضوعات سایت، مفاهیم ، سوابق تاریخی و راهبردها"، مترجم دکتر بهناز امین زاده، تهران: انتشارات دانشگاه تهران ، (فصل ۶).
- بیر ، آن ، آر (۱۳۸۱): " برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین: دستورالعملی برای طراحی و برنامه ریزی محلی پایدار"، مترجم سید حسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران (۱۲ تا ۱۴).
- بل، سایمون (۱۳۸۶): "منظر: الگو، ادراک و فرایند"، ترجمه بهناز امین زاده، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- حبیب، فرح (۱۳۹۰): "نقش شکل شهر در کاهش خطرات ناشی از زلزله"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات.
- شیعه ، اسماعیل (۱۳۹۰): "کارگاه برنامه ریزی شهری"، تهران ، دانشگاه علم و صنعت ایران
- طبیبیان، منوچهر(۱۳۷۸): "تعیین شاخصهای پایداری و نماد آن در محیط زیست"، مجله محیط زیست، شماره ۲۴، زمستان .
- غیاث‌الدین، منصور (۱۳۸۵): "آلودگی هوا"، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- مخدوم، م. (۱۳۷۷): "محیط زیست و توسعه پایدار"، فصلنامه شریف، شماره ۱۵: ۹-۳.
- مخدوم، م. (۱۳۸۵): "شالوده آمایش سرزمین (چاپ هفتم)", تهران: انتشارات دانشگاه تهران. شماره ۲۲۰۳. ۲۸۹ ص.
- میرابوالقاسمی، هد (۱۳۷۷): "بحران کیفی آب و آلاینده ها"، فصلنامه آب و توسعه، شماره ۶ (۱): ۴-۳۷.

- Burel F.; (2003): "**Landscape Ecology: Concepts; Methods and Applications**"; Science Publishers; Inc. USA
- Farina, A. (1998): "**Principles and Methods in Landscape Ecology**", UK: Chapman and Hall
- Forman R. T.; (1999): "**Sustainable Development and Ecological Planning**", Academic Pub. Bv. Amsterdam.
- Ingegnoli, V. (2002): "**Landscape Ecology: A Widening Foundation**", Berlin Springer
- McHarg, I. (1969): "**Design with Nature. Garden City, NY: Doubleday and Company**", Natural History Press.
- Steiner, F. (1999): "**The Living Landscape: An Ecological Approach to Landscape Planning**", New York: Mc Grow Hill
- Wackernagel, M., and Rees, W. (1996): "**Our ecological footprint: Reducing human impact on the earth**". New Society Publishers, Philadelphia.

تعداد واحد : ۳

نوع درس: الزامی

نوع واحد : عملی

پیش نیاز : دارد

هدف : در این درس کارگاهی دانشجویان با استفاده از اندوخته های علمی خود که در قالب واحدهای درسی دیگر گذرانیده اند ، با روشهای جمع آوری آمار ، اطلاعات و تبدیل آنها به برنامه ریزی آشنا شده و با کار بر روی یک منطقه یا سطح کوچکتری و با اشراف بر وجوه مشترکی که از نظر اجتماعی و اقتصادی ، طبیعی در هر منطقه یا سطح کوچکتری از هر منطقه وجود دارد به کار خواهند پرداخت . با توجه به آنکه در این مرحله شناخت یکی از مهمترین مراحل مطالعاتی را تشکیل می دهد ، دانشجویان باید با بهره گیری از فنون با روشهای مطالعات وضع موجود منطقه آشنایی پیدا کنند و حاصل کار خود را به صورت یک گزارش مطالعاتی همراه با جدول ها ، نمودارها و نقشه هایی که بیانگر شرایط وضع موجود است ، ارائه نمایند. این درس کارگاهی پیش درآمدی بر تجزیه و تحلیل و ارائه برنامه پیشنهادی برای یک منطقه می باشد که قسمت دوم آن در قالب کارگاه منطقه ای ۲ صورت خواهد گرفت . انجام سفر دسته جمعی دانشجویان و آشنایی نزدیک آنها با محیط از جمله دیگر اهداف این درس محسوب می شود.

سرفصل های درس :

انجام این درس کارگاهی در دو حالت امکان پذیر است که به قرار زیر می باشد : (۱۶ جلسه)

- ۱- تقسیم دانشجویان در گروه های مختلف کاری و انتخاب یک منطقه یا ناحیه یا شهرستان برای هر یک از آنان که در این حالت هر گروه موظف است تمام مراحل مطالعاتی را به انجام برساند.
  - ۲- تقسیم دانشجویان به حداقل پنج گروه مختلف ، که در این حالت یک منطقه یا ناحیه یا شهرستان برای تمام این گروه ها انتخاب خواهد شد و هر گروه موظف به انجام یک قسمت از مطالعات مورد نیاز است .
- در هر دو حالت اصلی ترین مطالعات درس کارگاه منطقه ای ۱ که مرحله مطالعات وضع موجود را دربر می گیرد ، به قرار زیر است . (تمام مراحل باید دارای گزارش ، نقشه ، جدول و در صورت لزوم نمودار باشد).
- مطالعات منطقه ای در سطح استانی که محدوده انتخابی در آن قرار دارد از نظر موقعیت اداری ، مدیریت اداری ، تقسیمات کشوری ، شرایط طبیعی و اقلیمی ، جمعیت و عوامل اجتماعی ، خصوصیات ویژه اقتصادی ، تأسیسات کالبدی و زیر بنایی و تأثیرات متقابل استان با کشور و محدوده مورد مطالعه با استان ، در این مطالعه آگاهی از امکانات ، محدودیت ها و قابلیت های استان از اهمیت برخوردار است .

- شناخت عوامل طبیعی و آب و هوایی محدوده مورد مطالعه ، شامل عوامل پستی و بلندی ، زمین شناسی ، خاک شناسی ، آبهای سطحی ، آبهای زیر زمینی ، معادن ، پوشش گیاهی ، گونه های جانوری ، چشم اندازها و مناظر ، موقعیت اراضی زراعی و باغی ، زلزله و ... و همچنین درجه حرارت ، رطوبت ، باران ، فشار هوا ، تابش آفتاب ، خطوط هم تراز ، آب و هوایی ، روزهای ابری ، باد ، ...

- شناخت عوامل جمعیتی و اجتماعی شامل جمعیت و تعداد و خصوصیات جمعیت و تغییرات آن جمعیت فعال ، مهاجرت و عوامل مؤثر بر آنها ، حرکات جمعیتی ، نحوه سکونت جمعیت و سلسله مراتب آن در سطح شهرها و روستاها ، آداب و رسوم ، سنت ها ، باورها ، گروه های اجتماعی .

- شناخت عوامل اقتصادی شامل زیر بنای اقتصادی محدوده مطالعه (کشاورزی ، صنعت ، خدمات ، نقش اقتصادی ، اشتغال و بیکاری ، سرمایه گذاریها ، طرح ها و برنامه های در دست اجراء ، اعتبارات ، گروه های درآمدی ، مشارکت ها ، مؤسسات مالی و بازرگانی ، طرحها و برنامه های آینده ، طرح های فرادست ناحیه ای ، منطقه ای و کشوری ، مؤسسات صنعتی ، تولیدات زراعی و دامی ، خدمات و بازرگانی ، مالکیت زمین ، شهرکهای صنعتی ، گروههای تخصصی ....

- شناخت عوامل کالبدی و زیر بنایی شامل کاربری اراضی ، شبکه راهها ی جاده ای آهن ، هوایی یا بندری ، و قابلیت آنها ، موقعیت و ویژگی های تأسیسات و خدمات عمومی مانند مراکز آموزشی ، درمانی ، بهداشتی ، اداری ، تفریحی ، ورزشی ، فرهنگی ، مذهبی .... بررسی ویژگی های تأسیسات زیر بنایی مانند شبکه های گاز ، برق ، آب ، تلفن و آثار و محدوده های تاریخی .

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: نظریه های برنامه ریزی منطقه ای	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: کارگاه برنامه ریزی منطقه ای ۱		
	عملی			۳			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Regional Planning Studio 1	
	عملی						۹۶
	نظری	الزامی					
	لاعملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی عملی ندارد							
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه		سفر علمی		

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع

آموزش این درس عملی و کارگاهی بوده و از دانش درس های قبلی استفاده می شود.

تعداد واحد : ۳

نوع درس: الزامی

نوع واحد : عملی

پیش نیاز : دارد

هدف : هدف از این درس که در دوران پس گذراندن کارگاه منطقه ای ۱ توسط دانشجویان صورت می گیرد ، آشنایی عملی دانشجویان با مقوله های برنامه ریزی برای منطقه است. دانشجویان با استفاده از اندوخته های علمی خود که در قالب درس های نظری طی کرده اند ، باید در دنباله درس کارگاه منطقه ۱ با روش های برنامه ریزی برای منطقه ها آشنایی پیدا کنند. دانشجویان در این درس کارگاهی باید با تعمق در موضوع و با استفاده از منابع آماری ، اطلاعاتی ، نقشه ها و گزارشات وضع موجود منطقه ای که در درس کارگاه منطقه ای (۱) به دست آورده اند با روشهای تجزیه و تحلیل و تدوین برنامه ریزی را بر روی همان منطقه یا ناحیه ای که در کارگاه قبل به انجام رسانیده اند ، آشنا شده و به پیشنهاد برای آن بپردازند. اخذ درس کارگاه منطقه ای ۲ با درس کارگاه منطقه ای ۱ به طور همزمان ممنوع می باشد.

سرفصل های درس :

در این درس کارگاهی ، دانشجویان به استناد منابع مطالعاتی خود در کارگاه منطقه ای یک به تجزیه و تحلیل و پیشنهاد برای محدوده مورد مطالعه خواهند پرداخت .

در مرحله تجزیه و تحلیل : (۶ جلسه)

- تجزیه و تحلیل عوامل طبیعی و اقلیمی
- تجزیه و تحلیل عوامل جمعیتی و فرهنگی اجتماعی
- تجزیه و تحلیل عوامل اقتصادی
- تجزیه و تحلیل تأسیسات عمومی و زیر بنایی
- تجزیه و تحلیل مدیریتی و ساختار مدیریتی محدوده مطالعه
- تجزیه و تحلیل طرح ها و برنامه های بالادست ناحیه ای ، منطقه و استانی و ملی و کشوری
- تجزیه و تحلیل امکانات و محدودیت های توسعه اقتصادی و اجتماعی
- تجزیه و تحلیل امکانات و محدودیت های رشد کالبدی
- تجزیه و تحلیل منابع درآمدی ، اعتبارات و بودجه ها و هزینه ها

تجزیه و تحلیل در مراحل فوق باید بر تحلیل ساختار سکونتگاهی و توصیف عناصر نظام سکونتگاهها ، عناصر ساختار فضایی در حوزه های طبیعی و انسان ساخت ، کارکردها والگوی ارتباط بین آنها و سلسله مراتب سکونتگاهی و بالاخره با تعیین مکان های مرکزی همراه باشد.

در مرحله برنامه پیشنهادی : (۱۰ جلسه)

در این مرحله با استناد به طرحهای بالادست وامکانات و محدودیت های توسعه اقتصادی و اجتماعی و رشد کالبدی و با استفاده از ابزارها و الگوهای مختلف و از جمله استفاده از جدول SWot به پیشنهاد برنامه برای آینده محدوده مطالعه و برای یک محدوده زمانی مشخص پرداخته خواهد شد که مهمترین مراحل آنها به قرار زیر است :

- تعیین اهداف آینده توسعه ای با اتکای به برنامه های فرادست و محدودیت ها وامکانات
- تعیین نقش اقتصادی آینده محدوده مطالعه
- پیش بینی جمعیت آینده بر حسب انواع مراکز سکونتگاهی (شهرها، روستاها ... و سلسله مراتب آنها)
- برنامه کاربری اراضی پیشنهادی در محدوده مطالعه و موقعیت عوامل مختلف پیشنهادی
- برنامه برای اسکان جمعیت
- سلسله مراتب ساختار فضایی محدوده مطالعه و ساختار مراکز منظومه ای و مجموعه و حوزه های اقماری
- سلسله مراتب بخش و استقرار تأسیسات عمومی و زیر بنایی
- راهبردها و سیاست های مرتبط با برنامه های پیشنهادی
- اولویت بندیهای اجرایی پیشنهادی
- زمان بندیهای اجرایی پیشنهادی
- سازمان و مدیریت اجرایی
- ضوابط و مقررات اجرایی
- برآورد اعتبارات و هزینه ها و منابع تأمین آنها

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

عنوان درس به فارسی: کارگاه برنامه ریزی منطقه ای ۲ عنوان درس به انگلیسی: Regional Planning Studio 2	تعداد واحد:	نوع واحد	جبرانی	نظری عملی	دروس پیش نیاز: کارگاه منطقه ای ۱ و روش های برنامه ریزی منطقه ای					
	تعداد ساعت:		پایه							
	۳		۹۶	الزامی		نظری				
						عملی				
				اختیاری		نظری				
						عملی				
				آموزش تکمیلی عملی			ندارد			
				سفر علمی			کارگاه	آزمایشگاه	سمینار	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع

آموزش این درس به صورت عملی و کارگاهی بوده و از دانش درس های قبلی استفاده می شود.

Geographical Information System (GIS)

تعداد واحد: ۲

نوع درس: الزامی

نوع واحد: نظری و عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف:

گسترده‌گی فعالیت نهادهایی که امروزه در امور شهری و منطقه ای دخالت دارند، روش‌ها و فنون نوینی را برای سازماندهی آن فعالیت‌ها ضروری می‌گرداند.

به علاوه، تصمیم‌گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر/منطقه نیاز به اطلاعات دقیق و سریع و به دور از دخالت سلیقه‌ها دارد بدین جهت، دانشجویان با GIS و توانایی‌های آن به عنوان روش و ابزاری که بتواند پشتیبان تصمیم‌گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر/منطقه باشد، آشنا باشند. بر این اساس اهداف این درس را می‌توان در سه مورد ذیل خلاصه نمود:

تعداد جلسه

۱

۱. آشنایی با اصول و مفاهیم GIS

۱

۲. آشنایی با روش تحلیل اطلاعات در GIS

۱

۳. استفاده از GIS در تصمیم‌گیری

سرفصل‌ها:

۱

۱. نقش اطلاعات در برنامه ریزی شهر/منطقه

۱

۲. ساختار پایگاه اطلاعاتی در GIS

۱

۳. نقش سنجش از دور

۱

۴. نقش GIS

۱

۵. سخت افزارها و نرم افزارهای مورد نیاز برای ایجاد GIS

۱

۶. اطلاعات فضایی و تصحیح خطاها

۱

۷. بررسی نرم افزارهای عمده مانند AutoCAD, MAP, ARCGIS, Idrisi

۱

۸. بازدید از فعالیت‌های مراکز GIS

۵

۹. تمرین‌های درس

۱۶

جمع جلسه‌ها- هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: نظام اطلاعات جغرافیایی (GIS) عنوان درس به انگلیسی: GIS
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	
سمینار				آزمایشگاه	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- ایرمایر، نسی و جفری پنتیو (۱۳۷۸): "مدیریت سیستم های اطلاعات جغرافیایی"، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- لیو، یان (۱۳۹۱): "مدل سازی توسعه شهری با استفاده از سامانه های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و سلول های خودکار"، مترجم: محمدکانم جباری و سیمین احمدی، تهران، نشر آذر کلک.
- لارنس، گرهارد (۱۳۷۶): "سیستم های کاداستر و ثبت زمین"، مترجم میترا کمال پور، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- نادرشاهی، حشمت الله و قراگوزلو، علیرضا و صادقیان، سعید (۱۳۸۳): "GIS و ارزیابی و برنامه ریزی محیط زیست"، تهران، سازمان نقشه برداری کشور.
- هاکسهولد، ویلیام (۱۳۸۱): "مقدمه ای بر سیستم های اطلاعات جغرافیایی شهری"، مترجم فرشاد نوریان، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (جلد سوم).

- Longley, P. A. and M. Batty. Ed, (2003): "Advanced Spatial Analysis", CA: ESRI Press.

- Meyer, Nancy, (2004): "GIS and Land Records", CA: ESRI Press.

تعداد واحد : ۲

نوع درس : الزامی

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : یکی از مواردی که برای فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای ضروری به نظر می رسد ، آشنایی آنها با ساختار تاریخی برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران است . در این مورد دانشجویان پس از فراغت از تحصیل در این تخصص نیاز به آن دارند که در هرگونه برنامه ریزی منطقه ای و یا ملی در ایران با سوابق این برنامه ها آشنایی داشته باشند. گذراندن این درس برای دانشجویان از این نظر اهمیت دارد که آنان را با برنامه ها ، امکانات ، موفقیت ها ، محدودیت هایی که در برنامه های قبلی منطقه ای یا ملی مطرح بوده ، آشنا نموده و در برنامه ریزی های آینده به نکات مختلف سوابق آنها توجه نمایند.

سرفصل های درس :

تعداد جلسه

- سابقه برنامه ریزی منطقه ای از نظر سنتی در ایران در ادوار باستان و دوران اسلامی شامل برنامه ریزی منابع آب (قنات ، رود ، تقسیم آب) برنامه های اجتماعی ، برنامه های حکومتی ، برنامه های معیشتی و اقتصادی و مانند آنها تا دوران معاصر .

۲

۲

- تدوین برنامه ریزی های موضعی منطقه ای از دوران صفوی تا انقلاب اسلامی

- برنامه ریزی های عمرانی در ایران (برنامه های اول تا پنجم قبل از انقلاب اسلامی شامل اهداف ، اعتبارات و بودجه ها ، موفقیت ها و عدم موفقیت ها ، تنگناها و قابلیت ها

- عوامل مؤثر و تأثیر گذار در برنامه های عمرانی قبل از انقلاب اسلامی (مانند اصلاحات ارضی ، برنامه های برون زا ، افزایش یا کاهش قیمت نفت و اثر آنها در برنامه های استقرار جمعیت)

۱

۱

- برنامه های توسعه اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (شامل برنامه های اول تا پنجم از نظر اهداف و برنامه ها، هزینه ها و اعتبارات، محدودیت ها و تنگناها ، امکانات و قابلیت ها

۱

- ساختارها و تحولات برنامه ریزی منطقه ای در ایران و جایگاه آن به نسبت برنامه های عمرانی قبل از انقلاب اسلامی و برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بعد از انقلاب اسلامی

۱

۱

- اهداف و برنامه های طرح های آمایش سرزمین در دوران قبل و بعد از انقلاب اسلامی

- ۱ - اهداف و برنامه های طرح های کالبدی ملی ، طرح های ناحیه ای و شهرستان
- ۱ - چشم اندازهای توسعه ای کشور به نسبت برنامه های ملی و منطقه ای ، شامل چشم انداز ۱۴۰۴
- ۱ - مدیریت برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران و جایگاه قانونی آن در ارتباط با قانون اساسی، قوانین مصوب ، آئین نامه ها و ضوابط اجرایی
- ۱ - تجزیه و تحلیل برنامه ها و ساختارهای برنامه های ملی و منطقه ای در ایران در ادوار گذشته ، حال و آینده نگری برای آنها
- ۱ - جایگاه محیط (اجتماعی و فرهنگی ، طبیعی و اقتصادی و مدیریتی) در برنامه های ملی و منطقه ای در ایران
- ۱ - الگوهای به کار گرفته شده در برنامه های گذشته و موجود برنامه ریزی های ملی و منطقه ای و جهت گیری برای آینده آنها
- ۱ - تأثیر و نتایج برنامه های ملی و منطقه ای بر محیط زیست و بوم ساخت های ایران

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت ۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی ملی و منطقه ای در ایران	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: National & Regional Planning in Iran
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
ندارد		کارگاه	آزمایشگاه		سمینار	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- الیاندینگر، فلیپ (۱۳۸۷): "آینده برنامه‌ریزی: چشم اندازهای نو در نظریه برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران: ارس رایانه، آذرخش.
- اینهایم، نوربرث (۱۳۷۹): "مدل‌های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه‌ای"، مترجم: منوچهر طیبیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- توفیق، فیروز (۱۳۸۴): "آمایش سرزمین: تجربه جهانی و انطباق آن با وضع ایران"، وزارت مسکن و شهرسازی - معاونت شهرسازی و معماری، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- جفری هال، پیتر (۱۳۸۷): "برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، مترجم: جلال تبریزی، تهران، شرکت پرنافز و برنامه‌ریزی شهری.
- دانشور، تورج (۱۳۸۱): "طرح ریزی کالبدی و برنامه ریزی منطقه ای در ایران"، انتشارات آذرخش.
- رهنمایی، محمد تقی (۱۳۷۰): "توان‌های محیطی ایران"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۳): "اندازه شهر"، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری، تهران.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۷۷): "عملکردهای شهری در توسعه روستایی؛ رویکرد با نگرش فضایی به برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، مسکن و انقلاب، شماره ۸۴.
- زیاری، کرمانالله (۱۳۸۳): "مکتب‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های برنامه و برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- زیاری، کرمان ا. (۱۳۷۹): "برنامه ریزی شهرهای جدید"، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "با شهر و منطقه در ایران"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- صرافی، مظفر (۱۳۷۷): "مبانی برنامه ریزی توسعه منطقه ای"، تهران: سازمان برنامه و بودجه - مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات.
- مجتهدزاده، غلام حسین (۱۳۷۷): "برنامه ریزی شهری در ایران"، انتشارات پیام نور.
- فاینشتاین، سوزان، کمیل، اسکات (۱۳۸۹): "نظریه‌ی برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، نشر آذرخش.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: الزامی

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : آشنایی با مبانی برنامه ریزی حمل و نقل و نقش آن در برنامه ریزی منطقه ای ، و آشنایی با به کارگیری روش‌هایی برای استفاده از امکانات موجود حمل و نقل و اعمال اقداماتی به منظور بهبود وضعیت حمل و نقل منطقه ای مهمترین هدفهای این درس را تشکیل می‌دهد.

تعداد جلسه

سرفصل های درسی :

- ۱ - تاریخچه حمل و نقل در جهان
- ۲ - حمل و نقل جاده ای (مسافر و کالا)
- ۲ - حمل و نقل ریلی (مسافر و کالا)
- ۱ - عملکرد سامانه های حمل و نقل زمینی و رقابت آنها با هم (راه آهن و جاده)
- ۲ - برآورد باربری منطقه ای و عوامل مؤثر در ایجاد تقاضای آن
- ۱ - نحوه تعیین ضریب حمل و نقل بین منطقه ای و تقاضای سفر باربری
- ۱ - تعیین ضریب حجیم بودن کالا و حمل و نقل مضاعف
- حمل و نقل دریایی (بازرگانی ، کالا و مسافر) و ظرفیت بهره برداری از بنادر چند منظوره ، کوچک ، صیادی)
- ۲ - حمل و نقل هوایی ، بازرگانی ، کالا و مسافر
- ۲ - تأثیرات حمل و نقل بر محیط زیست و آلودگی های ناشی از آن بر سروصدا ، هوا ، آب و خاک)
- ۲

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی حمل و نقل منطقه- ای عنوان درس به انگلیسی: Regional Transportation Planning
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	
سمینار				آزمایشگاه	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع :

- پروتون، مایکل (۱۳۶۷): "برنامه ریزی حمل و نقل"، مترجم: محمد حسین شهیدی، تهران، انتشارات سازمان ترافیک.
- جودکی، حمید رضا (۱۳۸۹): "برنامه ریزی حمل و نقل شهری"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی اسلام شهر
- سی. جوتین خیستی و بی. کنتال (۱۳۸۱): "مهندسی ترابری و ترافیک"، مترجم: محمود صفارزاده، انتشارات دانشگاه - تربیت مدرس، تهران.
- قریب، فریدون (۱۳۸۰): "برنامه ریزی حمل و نقل شهری"، تهران، دانشگاه تهران
- نایب آقا، محمد (۱۳۸۲): "راه و برنامه ریزی ترافیک"، تهران، انتشارات رودکی.

- Banister, D. (2002): "Transport Planning", London: Spon Press.
- Hanson, Susan and Genevieve Giuliano, editors. (2004): "The Geography of Urban Transportation", Third Edition. New York and London: Guilford Press.
- Lee, R.W., and Rivasplata, C.R. (2001): "Metropolitan Transportation Planning in the 1990s: Comparisons and Contrasts in New Zealand", Chile, and California. Transport Policy 8, 47-61.

تعداد واحد: ۶

نوع درس: الزامی

نوع واحد: عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف:

پایان نامه به عنوان حاصل فعالیت علمی و پژوهشی، از اهمیتی ویژه برخوردار است و در واقع، ملاک و معیار سنجش کیفیت و کمیت کار تحقیقاتی دانش پژوهان و سطح علمی و تحقیقاتی به شمار می‌روند. هدف اصلی از ارائه-ی پایان نامه، آشنایی عملی دانشجویان با روش تحقیق علمی است. شناخت بهتر و دقیق تر مبانی علمی موضوعات تخصصی، تسلط بر نحوه‌ی گردآوری، تنظیم و تحلیل اطلاعات علمی و بهره‌گیری از منابع معتبر و جدید، مهم‌ترین دست‌آورد فعالیت‌های تحقیقاتی در قالب پایان نامه است.

سرفصل‌های درسی:

بنابر موضوع پایان نامه و تشخیص استاد راهنما

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: پایان نامه عنوان درس به انگلیسی: Thesis	
	عملی			۶		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		
	عملی					۱۹۸
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				ندارد
	عملی					
نظری	اختیاری	ازمایشگاه				
عملی			سمینار			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: ندارد	دارد
		عملکردی	

۳-۳- محتوا و سرفصل دروس اختیاری

- ۳-۳-۱- بوم شناسی منطقه ای
- ۳-۳-۲- ارزیابی پیامد آثار
- ۳-۳-۳- سازمان دهی فضاهای منطقه ای
- ۳-۳-۴- برنامه ریزی زیر ساختهای منطقه ای
- ۳-۳-۵- مدیریت پایدار منطقه ای
- ۳-۳-۶- شناخت محیط های منطقه ای در ایران
- ۳-۳-۷- فناوری های نوین در برنامه ریزی منطقه ای
- ۳-۳-۸- سمینار شهرها و سرزمین های اسلامی
- ۳-۳-۹- برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان
- ۳-۳-۱۰- سمینار مسایل شهری و منطقه ای
- ۳-۳-۱۱- برنامه ریزی حوزه های مادر شهری
- ۳-۳-۱۲- برنامه ریزی راهبردی
- ۳-۳-۱۳- برنامه ریزی کاربری زمین
- ۳-۳-۱۴- تحلیل و مدیریت پایدار منابع
- ۳-۳-۱۵- شهر و شهرسازی معاصر ایران
- ۳-۳-۱۶- بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت های کهن شهری
- ۳-۳-۱۷- مدیریت شهری
- ۳-۳-۱۸- حقوق شهری
- ۳-۳-۱۹- سمینار مسائل شهری ایران
- ۳-۳-۲۰- آمایش سرزمین
- ۳-۳-۲۱- برنامه ریزی تطبیقی
- ۳-۳-۲۲- زبان تخصصی
- ۳-۳-۲۳- روش تحقیق علمی پیشرفته (تدوین پایان نامه)
- ۳-۳-۲۴- طبیعت و شهر
- ۳-۳-۲۵- امنیت و شهر

تعداد واحد: ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: دارد

هدف: توجه به اصل حفاظت از محیط زیست منطقه‌ای در چهارچوب بوم شناسی -Ecology- طبیعی و انسانی و شناخت منطقه بر اساس اصول نظام مند Systematic طبیعی و انسانی، از جمله اهداف اساسی این درس محسوب می‌شود. دانشجو در این درس ضمن آشنایی با مبانی بوم شناسی طبیعی و انسانی باید با نقش برنامه ریزی‌های منطقه‌ای در تخریب یا ارتقاء سطح بوم شناسی طبیعی و انسانی آشنایی پیدا کند.

سرفصل های درس:

تعداد جلسه

۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱
۱

- تعریف محیط (طبیعی، انسانی، حقوقی، عمومی، خصوصی، ...)

- تعریف بوم ساخت (Ecosystem) و انواع آن

- تعریف بوم شناسی (Ecology) از دیدگاه طبیعی

- بوم شناسی انسانی (Human Ecology) و نقش فرهنگ‌ها در آن

- بوم شناسی انسانی در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته

- برنامه ریزی و تحلیل سامانه‌ها (Systems) و بوم ساخت‌ها (Ecosystems)

- بررسی انواع بوم ساخت‌ها و تقسیمات آن در جهان

- نقش بوم ساخت‌ها و بوم شناسی در توسعه‌های منطقه‌ای

- نظریه های مک هارگ و فولر ... در ارتباط با بوم ساخت‌ها

- اصول آنتروپوسی و سنتروپوسی و بوم ساخت‌ها

- نظریه عمومی بوم ساخت‌ها (Ecosystems)

- نظریه اطلاعات (Information) و قوانین سنجش نظام‌ها (Systems)

- اصول حفاظت از محیط زیست طبیعی

- اصول حفاظت از محیط زیست انسانی

- حقوق محیط زیست در جهان

- حقوق محیط زیست در ایران

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

عنوان درس به فارسی: بوم شناسی منطقه ای عنوان درس به انگلیسی: Regional Ecology	تعداد واحد:	۲	نوع واحد: آموزش تکمیلی عملی سفر علمی	جبرانی	نظری	دروس پیش نیاز: توان ها و محدودیت های رشد و توسعه منطقه ای		
	تعداد ساعت:	۳۲		نوع واحد:	پایه		عملی	
							الزامی	نظری
					اختیاری			عملی
		عملی						

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	ندارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع :

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "آئین شهرسازی پایدار"، مترجم: مصطفی بهزادفر، کیومرث حبیبی، تهران.
- برتالنفی (۱۳۶۲): "نظریه عمومی سیستمها"، مترجم کیومرث پریانیسی، تهران، تندر
- بل، سایمون (۱۳۸۶): "منظر الگو، ادراک، فرایند"، مترجم: بهناز امین زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۷۱): "مجموعه مباحث و روش های شهرسازی"، محیط زیست، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- رهنمایی، محمد تقی (۱۳۸۱): "توان های محیطی ایران"، تهران، وزارت مسکن و شهرسازی
- سازمان حفاظت محیط زیست و مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۸): "مجموعه قوانین و مقررات محیط زیست"، مجلدات ۱ و ۲، تهران، همان
- فرشاد، دکتر مهدی (۱۳۶۲): "نگرش سیستمی"، تهران، امیر کبیر
- کتی، ویلیامز (۱۳۸۳): "دستیابی به شکل پایدار شهری، روش ها و استراتژی ها"، مترجم وراز مرادی مسیحی، مجلدات ۱ و ۲، تهران، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری
- مانلاک، جان، ال (۱۳۷۹): "آشنایی با طراحی محیط و منظر"، تهران، سازمان پارک ها و فضای سبز شهر تهران

- تقی‌زاده، محمد (۱۳۸۴): "جایگاه طبیعت و محیط زیست در فرهنگ و شهرهای ایرانی"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات.

-Peter Calthorpe, William B. Fulton. (2001): "The Regional City: planning for the end of sprawl", Island Press.

- Richard T. T. Forman (2008): "Urban Regions: Ecology and Planning Beyond the City", Cambridge University Press.

Evaluating the Outcomes

تعداد واحد: ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: در هر برنامه توسعه منطقه ای در ورای تعیین اهداف، راهبردها و سیاستهای مرتبط، ارزیابی برنامه های پیشنهادی و بررسی میزان موفقیت ها، عدم موفقیت ها و تأثیر پذیری های منطقه از برنامه های به اجرا در آمده در ابعاد مختلف می باشد. دانشجویان در این ارتباط باید ضمن آشنایی با انواع روش های ارزیابی بتوانند به ارزیابی میزان موفقیت طرحهای منطقه ای یا ناحیه ای بپردازند و این مورد را به عنوان جزء لاینفک برنامه های توسعه منطقه ای به حساب آورند که این مورد هدف این درس را تشکیل می دهد.

سرفصل های درس:

تعداد جلسه

- مراحل مختلف تهیه یک برنامه منطقه ای (شناخت، طرح برنامه ها، تجزیه و تحلیل، اجراء، برنامه

۱ ریزی و معیارهای اجرایی، ارزیابی برنامه های اجراء شده ...)

۱ - مروری بر مفهوم ارزیابی و روش های ارزیابی

۱ - مروری بر اثرات توسعه، از دیدگاه عمومی

۲ - روش های ارزیابی اثرات اقتصادی

۲ - روش های ارزیابی اثرات اجتماعی و فرهنگی

۲ - روش های ارزیابی زیست محیطی

۱ - روش های ارزیابی به نسبت توسعه پایدار (طبیعی، اجتماعی، حقوقی، اقتصادی، ...)

۱ - روش های ارزیابی آثار بهداشتی و ایمنی توسعه

۱ - روش های ارزیابی میزان موفقیت برنامه های اجرایی از دیدگاه رشد و توسعه منطقه ای

- روش های ارزیابی تأثیر برنامه های پیشنهادی بر شرایط شهری و روستایی و عمران

۱ منطقه ای

- انجام یک تکلیف عملی - تحقیقی توسط دانشجویان همراه با بکارگیری این روش ها در یک نمونه

موردی و در چهارچوب برنامه ها و مدت نیمسال تحصیلی

۳

۱۶

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: ارزیابی و پیامد آثار عنوان درس به انگلیسی: Evaluating the Outcomes	
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲		
	نظری	پایه		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	الزامی				ندارد
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
نظری	اختیاری	ندارد				
عملی						
نظری	اختیاری		ندارد			
عملی						

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	ندارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "آئین شهرسازی پایدار"، مترجم: مصطفی بهزادفر، کیومرث حبیبی، تهران.
- ابراهیم پور، دکتر محسن و مصطفوی، سید رضا (۱۳۷۸): "ارزیابی آثار و پیامدهای اجتماعی و فرهنگی طرحها و پروژه ها" تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۸۷): "محیط زیست در برنامه ریزی منطقه‌ای و شهری"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، شهیدی.
- بکر، هنگ و ونکلی فرنک (۱۳۸۸): "راهنمای بین المللی برآورد پیامدهای اجتماعی"، مترجم هادی جلیلی، تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
- پیران، صدیقه و احمدی، سعید (۱۳۸۶): "تغییر اقلیم، چالش زیست محیطی قرن بیست و یکم"، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، گروه پژوهشی مطالعات بین الملل.
- تبریزی، علی و کاظمی، سید علی (۱۳۹۰): "مجموعه قوانین محیط زیست شهری"، تهران، نشر شهر تهران.
- توماس، ایان (۱۳۸۵): "ارزیابی پیامدهای زیست محیطی در استرالیا، نظریه و تجربه"، مترجم: منوچهر طیبیان، تهران.

- جی، پیترو و مارکو تولیو و گوردن مک گراتاهان (۱۳۸۹): "سطح بندی چالش‌های محیط زیست شهری"، مترجم: سید جعفر حجازی و عادل سواعدی و محمد علی فیروزی، اهواز، دانشگاه شهید چمران.
- روچ، کریس (۱۳۸۷): "ارزیابی تأثیر پروژه"، مترجم حسن جاوشیان، تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۱): "دستورالعمل عمومی ارزیابی"، تهران، دفتر امور فنی و تدوین معیارها.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۳): "پیامدهای زیست محیطی طرح‌های عمرانی"، تهران، معاونت امور پشتیبانی مدارک علمی و انتشارات.
- سازمان محیط زیست مالزی (۱۳۸۲): "راهنمای ارزیابی پیامدهای زیست محیطی توسعه"، تهران، سازمان حفاظت محیط زیست.
- شکری، ناصر (۱۳۹۰): "مجموعه قوانین و مقررات مورد عمل شهرداری: محیط زیست شهری"، تهران، نشر شهر تهران (وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران).
- شیرانی، حسین و احمدی، حسن (۱۳۸۵): "مقدمه‌ای بر ارزشیابی طرح‌ها: طرح‌های اقتصادی - اجتماعی - زیست-محیطی - شهری و منطقه‌ای با تأکید بر جنبه‌های کاربردی"، تهران، نمه زندگی.
- صالحی، اسماعیل (۱۳۹۰): "برنامه ریزی و طراحی محیطی امنیت در محیط زیست شهری"، تهران، سازمان شهرداری-های کشور.
- عقیلی، جمال‌الدین و نوربخش، ماندانا (۱۳۸۹): "شهر، محیط زیست و برنامه‌ریزی شهری"، تهران، آینده‌سازان.
- علیپور، صدرالدین (۱۳۹۰): "نقش حمل و نقل در توسعه پایدار و اثرات زیست محیطی در اینترنت"، تهران، موج سبز.
- عقیلی، جمال‌الدین و نوربخش، ماندانا (۱۳۸۹): "شهر، محیط زیست و برنامه‌ریزی شهری"، تهران، شهر آب، آینده‌سازان.
- کرمونا، متیو (۱۳۸۹): "ارزش طراحی شهری: رویکردی اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی به طراحی شهری"، مترجم: رضا بصیری مژده‌ی و حمیده فرهمندیان، هله/ طحان.
- کریزک، کوبین و باورجو (۱۳۸۶): "آئین شهرسازی پایدار"، مترجم: مصطفی بهزادفر و کیومرث حبیبی، تهران، مهر ایمان.
- کیوانی، ناصر (۱۳۸۳): "ضوابط و استانداردهای زیست محیطی در زمینه محیط انسانی"، تهران، دایره سبز.
- منوری، مسعود (۱۳۹۰): "مدیریت زیست محیطی پروژه های توسعه"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- محمدپور، قربانعلی و ویسی، مسعود (۱۳۸۹): "مهندسی محیط زیست شهری"، تهران، کلام مسعود.
- مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران (۱۳۸۷): "مجموعه مقالات همایش چالش‌ها و راهبردهای زیست محیطی کلان شهر تهران"، تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.
- نادرشاهی، حشمت الله و قراگوزلو، علیرضا و صادقیان، سعید (۱۳۸۲): "GIS و ارزیابی و برنامه‌ریزی محیط زیست"، تهران، سازمان نقشه‌برداری کشور.
- واحد پژوهش شرکت ره‌آوران فنون پتروشیمی (۱۳۸۷): "آشنایی با جنبه‌ها و آثار زیست محیطی"، تهران، آوای قلم.
- وات، کنت (۱۳۸۹): "مبانی محیط زیست"، مترجم: عبدالحسین وهابزاده، جهاد دانشگاهی (دانشگاه مشهد).

- Carol A. Smith. (1976): "Regional Analysis: Economic systems", Academic Press.
- Lionel Needleman. (1968): "Regional analysis: selected readings", Penguin.
- Walter Isard. (1998): "Methods of interregional and regional analysis", Ashgate.
- Walter Isard. (1960): "Methods of regional analysis: an introduction to regional science", technology Press of the Massachusetts Institute of Technology and Wiley.

- William Schaffer (1999): "**Regional Impact Models**". In The Web Book of Regional Science (www.rrl.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: چهارچوب محتوایی این درس می‌تواند به تسهیل در روند چیدمان فضایی استقرار مکان‌های ناحیه‌ای و منطقه‌ای و تأسیسات عمومی و زیربنایی و همچنین تعیین حوزه‌های هم‌پیوند از نظر مراکز مجموعه‌ای، منظومه‌ای و سطح بندی آنها کمک نماید. هدف از این درس ارائه راهکارهای سازماندهی به فضاهای ناحیه‌ای و منطقه‌ای و مدیریت‌های مرتبط با آن است.

تعداد جلسه

سرفصل‌های درس:

- ۱ - تعریف سازماندهی و سازمان‌دهی فضاهای منطقه‌ای
- ۱ - سازماندهی فضایی استقرار تأسیسات زیربنایی (راههای ارتباطی، سدها، شبکه‌های برق، گاز و آب ...)
- ۲ - سازماندهی فضایی استقرار تأسیسات عمومی (مراکز درمانی، مراکز آموزشی، مراکز فرهنگی، ...)
- ۲ - سازماندهی فضایی استقرار تأسیسات اقتصادی (مراکز صنعتی، مراکز دامپروری، مراکز کشاورزی، بازارهای منطقه‌ای ...)
- ۲ - سازماندهی فضایی استقرار جمعیت و سکونتگاه‌های انسانی در سطوح ناحیه‌ای و منطقه‌ای و نسبت شرایط طبیعی و اجتماعی ناحیه‌ها و منطقه‌ها
- ۲ - سلسله‌مراتب استقرار مراکز شهری و روستایی هم‌پیوند از نظر طبیعی و اقتصادی و اجتماعی
- ۲ - برنامه‌های مصوب و سطح بندی خدمات ناحیه‌ای و منطقه‌ای در ایران (نظام استقرار فضایی خدمات توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، وزارت جهاد کشاورزی، و پژوهش‌های انجام یافته مرتبط ...)
- ۱ - تعریف و تشریح مراکز مجموعه، مراکز منظومه‌ای و حوزه‌های اقماری شهری و روستایی
- ۱ - عوامل مؤثر در استقرار خدمات عمومی و زیربنایی از دیدگاه طبیعی، اجتماعی و اقتصادی و به نسبت حوزه‌های مختلف جمعیتی

- مدیریت و سازمان مدیریتی ناحیه‌ای و منطقه‌ای و نقش آنها در سازمان دهی

منطقه ای

- سازمان فضایی و تقسیمات کشوری در ایران (استان ، شهرستان ، بخش ، دهستان ، شهر ، روستا و

آبادی) و نحوه مدیریت بر آنها (استانداری ، فرمانداری ، بخشداری ، شهرداری و دهرداری) و شوراهای اسلامی شهر ، شوراهای اسلامی روستا ، شوراهای ناحیه ای و منطقه‌ای و نقش آنها در سازماندهی فضاهای منطقه ای)

۱۶

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: سازمان دهی فضاهای منطقه-ای عنوان درس به انگلیسی: Organizing Regional Spaces	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی			دارد ✓		سفر علمی	
ندارد			ندارد		کارگاه	
ندارد			ندارد	آزمایشگاه		
ندارد			ندارد	سمینار ✓		

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	ندارد ✓ ارائه تحقیق	ندارد

منابع :

- زیاری ، کرامت ، (۱۳۸۷): " اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای " . یزد ، دانشگاه یزد
- شیعه ، اسماعیل (۱۳۹۰): "کارگاه برنامه ریزی شهری" . چاپ پنجم . تهران ، دانشگاه علم و صنعت ایران
- طلا مینایی ، اصغر (۱۳۵۳): "تحلیلی از ویژگی های منطقه ای در ایران" ، تهران ، دانشگاه تهران

- عظیمی ، دکتر ناصر (۱۳۸۲): " طرحهای کالبدی منطقه ای ، روش شناسی سکونتگاهها " ، تهران ، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
- فرای ، ژوزف ن و کیلیگ ، ج . پیتز (۱۳۸۳): " تجزیه و تحلیل استراتژیک و اجراء " ، مترجم مهندس مهین شاکری ، تهران ، جهاد دانشگاهی امیر کبیر
- کالینگورس ، بری (۱۳۸۷): " برنامه ریزی بریتانیایی (پنجاه سال سیاست گزارش شهری و منطقه ای " ، مترجم عارف اقوامی مقدم ، تهران ، آذرخش
- وزین ، سید غلامرضا (۱۳۸۴): " ساماندهی شهری " ، تهران ، درخشش

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : دارد

هدف : مکان یابی و ایجاد تأسیسات عمرانی منطقه ای همواره باید با شرایط ویژه ای همراه باشد که ضمن رعایت ضوابط ، جزئیات و معیارهای مورد نیاز خود ، لزوم رعایت شرایط محیطی در ایجاد آنها نیز بسیار اهمیت دارد. توجه ویژه به جوانب این مورد از نظر رعایت معیارها و شرایط محیطی مهمترین هدف این درس را تشکیل می دهد. در حاصل این درس قابلیت ها ، توانها و شرایط محیطی در عرصه رویارویی با قابلیت ها، معیارها و شرایط تأسیسات زیر بنایی قرار می گیرد و نتایج آن مطلوبیت های مرتبط با این زیر ساخت ها را مورد توجه قرار می دهد.

سرفصل های درس :

تعداد جلسه

- ۱ - مفاهیم و تعاریف زیر ساخت های منطقه ای
- ۱ - تأسیسات آب (سدها، آبراهه ها ، رودخانه ها ، لوله های آب ، تصفیه خانه ها ، ...) و شرایط مورد نیاز برای ایجاد آنها از نظر تأثیرات متقابل محیطی ، حرایم ، زیستگاه ها ، ... و آسیب پذیری های ناشی از آنها در شرایط زیست و پدافند غیر عامل
- ۲ - تأسیسات ارتباطی (راههای جاده ای و بزرگراه ، راه آهن ، فرودگاه ها ، بندرگاه ها ...) و شرایط و حرایم ویژه مورد نیاز آنها و تأثیرات متقابل آنها بر محیط زیست ، شرایط اجتماعی و اقتصادی و بوم ساخت های محیطی ، ضوابط ایمن ساز محیط انسانی
- ۱ - تأسیسات شبکه برق ، (انواع شبکه های برق فشار قوی) حرایم درجه اول و دوم تأثیرات این شبکه ها بر محیط زیست انسان، کاربری های مجاز و غیر مجاز در حرایم شبکه های برق ، موقعیت های ویژه احداث ، ضوابط ایمن سازی محیط انسانی
- ۱ - تأسیسات شبکه گاز و حرایم و ضوابط ایجاد آنها ، موقعیت های ایجاد ، ایستگاه های فشار شکن ، ضوابط ایمن سازی محیط انسانی
- ۱ - تأسیسات شبکه نفت و حرایم و ضوابط ایجاد آنها ، موقعیت های ایجاد ، ایستگاه های فشار شکن ، ضوابط ایمن سازی محیط انسانی
- ۱ - شبکه های مخابرات (تلفن ، رادیو ، تلویزیون ، تلفن همراه ، ماهواره ، شبکه جهانی Internet ...)
- ۱ - معیارها و ضوابط ایجاد ، موقعیت های ویژه ، ضوابط ایمن سازی محیط انسانی

- تأسیسات دفع زباله ، راهکارهای دفع ، موقعیت ویژه شرایط و ضوابط ، معیارهای محیط زیست

۲

- تأسیسات کشتارگاه (کشتارگاه دام و طیور) موقعیت ، شرایط و ضوابط ، معیارهای محیط زیست

۲

- تأسیسات استفاده از نیرو (Energy) های نو مانند موقعیت های ویژه و ضوابط ایجاد گلبادها برای تولید

برق ، استفاده از نیروی خورشیدی ، سدها، امواج دریا ، ضوابط ایمن سازی محیط انسانی

۲

- موقعیت های ویژه تداخل تأسیسات زیر بنایی در اراضی منطقه ای مانند تداخل شبکه های برق ، آب ،

۱

گاز ، تلفن و نفت و راه های ارتباطی با یکدیگر و حرایم مرتبط با آنها

۱

- نیازمندی های منطقه ای مانند تأسیسات حمل و نقل و پذیرایی و خدمات بین راهی

۱۶

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: روش های برنامه ریزی منطقه ای	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی زیرساخت های منطقه ای عنوان درس به انگلیسی: Infrastructure Planning
	عملی	۰		۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
آموزش تکمیلی عملی			✓ دارد	ندارد	
سفر علمی			کارگاه	آزمایشگاه	✓ سمینار

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	✓ ندارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع :

- انجمن شهرسازی آمریکا (۱۳۹۰): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، ساختارها". مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران، انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۷۲): "آموزش عالی و نیازهای توسعه و برنامه‌ریزی ملی". مقاله ارائه شده در دهمین سمینار دانشجویان دکتری خارج از کشور، تهران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۹۱): "زیرساخت‌های شهری: کتاب اول: آبرسانی و فاضلاب". تهران، انتشارات شهیدی.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۹۱): "مدیریت پسماندهای جامد". تهران، در دست انتشار.
- تابش، مسعود (۱۳۷۹): "شبکه‌های توزیع آب شهری". اصفهان، انتشارات دانشگاه صنعتی اصفهان.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۹۰): "تاسیسات خدمات شهری". تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲): "کتاب سبز راهنمای شهرداری‌ها، ساخت و سازه‌های شهری". تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۶): "ضوابط احداث تونل مشترک تاسیسات شهری". سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت امور اداری.
- فریدمن، جان و داگلاس، مایک (۱۳۶۳): "توسعه روستا شهری، به روی راهبرد جدید برنامه‌ریزی منطقه ای". مترجم عزیز کیاوند (رخش خورشید)، تهران، سازمان برنامه و بودجه.

-David Forman, Narelle Kennedy, Australian Business Foundation. (2003): "**Regional infrastructure: new economic development opportunities for the Hunter**", Illawarra and Western Sydney regions, Australian Business Foundation.

-Tan Yigitcanlar. (2010): "**Sustainable Urban and Regional Infrastructure Development: Technologies**", Applications and Management, IGI Global snippet.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : توجه برنامه ریزی منطقه ای به ساختارهای اساسی محیط به نحوی که نتایج برنامه ریزی را در چهارچوب توسعه پایدار منطقه ای مورد توجه قرار دهد. شناخت منابع و اهداف توسعه پایدار ، روش های تحلیل و ارزیابی ظرفیت منابع و تلفیق پایداری طبیعی و انسانی به منظور بهره گیری از آنها در مسیر توسعه پایدار از جمله اهداف این درس است .

سرفصل های درس :

تعداد جلسه

- تعاریف پایه ای درس (مدیریت ، پایداری، توسعه پایدار، بوم ساخت ، بوم شناسی ، منطقه ...)
۱
- شناخت منابع طبیعی (آب ، خاک ، گونه های گیاهی ، گونه های جانوری ، اقلیم ...)
۱
- شناخت منابع انسانی (فرهنگ و سنت ، آداب و رسوم ، باورها ، تخصص ها ، اعتقادات ...)
۱
- کاربرد توان های طبیعی و انسانی در توسعه پایدار منطقه ای
۲
- کاربرد توان های فنی و منابع (مالی ، تخصصی ، محیطی ..) در مدیریت پایدار منطقه ای
۱
- تعیین اهداف و راهبردهای توسعه منطقه ای در شرایط توسعه پایدار
۱
- پایداری حیاتی ، اقتصادی و اجتماعی
۱
- حقوق در مدیریت پایدار منطقه ای (ایران - بین المللی)
۱
- اصول مدیریت پایدار منطقه ای از دیدگاه اسلامی
۱
- شناخت عوامل مؤثر محیطی (انسانی ، طبیعی ، معیشتی ...) در مدیریت پایدار منطقه ای
۱
- نقش دهی به مناطق بر مبنای پایداری محیط فرهنگی و اجتماعی ، طبیعی و اقلیمی ، اقتصاد و معیشتی
۱
- الگوهای مدیریت پایدار منطقه ای
۱
- سوابق مدیریت پایدار منطقه ای (تاریخی ، ایران ، جهان و نمونه های بارز آنها)
۱

۱ - مدیریت منابع آب و خاک در توسعه منطقه‌ای

۱ - مدیریت منابع انسانی در توسعه منطقه‌ای

۱ - مدیریت حفاظت از محیط زیست

۱۶

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مدیریت پایدار منطقه‌ای عنوان درس به انگلیسی: Sustainable Regional Management		
	عملی			۲			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲	
	عملی						
	نظری	الزامی					
	عملی						
	نظری V	اختیاری					
	عملی	V					
آموزش تکمیلی عملی V دارد			سفر علمی	کارگاه	آزمایشگاه	ندارد	سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	پروژه
	ندارد	دارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "آئین شهرسازی پایدار"، مترجم: مصطفی بهزادفر، کیومرث حبیبی، تهران.
- چیمبا، شایر، (۱۳۸۲): "مدیریت شهر، خط مشی‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه"، مترجم پرویز زاهدی، تهران: انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- حسینی، دکتر مازیار (۱۳۸۷): "مدیریت بحران"، تهران، موسسه نشر شهر.
- سازمان حفاظت محیط زیست و مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۸): "مجموعه قوانین و مقررات محیط زیست"، مجلدات ۱ و ۲، تهران، همان.
- طاهری، ابولقاسم (۱۳۷۷): "اداره امور شهرداری‌ها"، تهران: نشر قومس.

- فنی ، دکتر زهره (۱۳۸۲): "شهرهای کوچک ، رویکردی دیگر در توسعه منطقه ای " ، تهران ، سازمان شهرداری های کشور

- وحدتی ، لیلا و عسگری ، زهرا (۱۳۷۸): "نظارت همگانی شهروندی و توسعه سازمانی " ، تهران ، مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی

- Björn Ambos, Bodo B. Schlegelmilch. (2010): "The new role of regional management", Palgrave Macmillan.

- Manas Chatterji, Ryszard Domański. (1996): "Urban and regional management in countries in transition", Wydawn. Naukowe PWN.

- Nelson, A. C. and J. B. Duncan (1995): "Growth Management Principles and Practices", Chicago: Planners Press.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: با توجه به آنکه بر اساس فرآیند برنامه ریزی، شناخت منطقه و محیطی که برای آن به برنامه ریزی پرداخته می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، آشنایی کامل با پیش زمینه‌های برنامه ریزی منطقه‌ای در ایران با اولویت روبرو می‌باشد. سرزمین ایران دارای اقلیم‌های متنوع و شرایط اجتماعی متفاوت است. اگر چه از نظر قانونی و وجوه کلی فرهنگ و سنت، این کشور از وجوه مشترکی مانند قانون، زبان، و ملیت و قلمرو برخوردار است، ولی محیط‌های متفاوتی در ایران وجود دارد که علاوه بر زمینه‌های مختلف طبیعی و اقلیمی، از نظر وجوه اجتماعی و معیشتی نیز تفاوت‌های قابل توجهی دارد. هدف از این درس توجه دانشجویان به شرایط محیطی گوناگون ایران در هر نوع برنامه ریزی ملی و منطقه‌ای است.

تعداد جلسه

سرفصل‌های درس:

- ۱ - کلیات و پیش‌درآمدی به مبحث‌های محیطی در ایران
- ۱ - شرایط طبیعی و اقلیمی و تنوعات پستی و بلندی، گونه‌های اقلیمی و شرایط آب و هوایی
- ۱ - گونه‌های گیاهی و جانوری ایران در اقلیم‌های مختلف
- ۱ - منابع آب و خاک ایران
- ۱ - تقسیمات مختلف مرتبط با انواع منطقه‌ها در ایران
- ۱ - تنوعات فرهنگی و اجتماعی و تفاوت‌های آنها در منطقه‌های مختلف ایران
- ۱ - ایل‌نشینی و سوابق آن در ایران
- ۱ - مدیریت شهری و روستایی و سوابق آن در ایران
- ۱ - مالکیت زمین و تنوعات مختلف آن در ایران
- ۱ - نحوه پراکندگی جمعیت و شهر و روستا به نسبت شرایط مختلف محیطی ایران
- ۱ - محیط‌های معیشتی در ایران و تنوعات آن
- ۱ - قابلیت‌ها، توانها و محدودیت‌های کشاورزی و دامپروری در ایران
- ۱ - قابلیت‌ها، توانها و محدودیت‌های صنعتی (سنتی - جدید) در ایران
- ۱ - موقعیت ایران و جایگاه آن در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی
- ۱ - بحران‌های طبیعی در ایران (زلزله، سیل، خشکسالی، طوفان، ...)

- ۱ - پدافند غیر عامل و جایگاه آن در برنامه‌ریزی منطقه‌ای در ایران
- ۱ - نقش های اقتصادی شهری و روستایی در محیط های منطقه‌ای ایران

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت ۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: شناخت محیط‌های منطقه‌ای در ایران عنوان درس به انگلیسی: Knowing Regional Environment of Iran	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری V	اختیاری				
	عملی	V				
آموزش تکمیلی عملی						
ندارد		دارد V		سفر علمی		
سمینار		آزمایشگاه		کارگاه		

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
	ندارد	دارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- انجمن محیط زیست ایران (۱۳۸۶): "خلاصه مقالات پنجمین همایش ارزیابی اثرات محیط زیستی ایران"، تهران، آفتاب گرافیک.
- انجمن متخصصان محیط زیست ایران، مجلات انسان و محیط زیست تهران.
- آهنچی، محمد (۱۳۷۶): "مدیریت سوانح: سوابق، مفاهیم، اصول و تئوری‌ها: کتاب یکم"، تهران، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، مرکز آموزش و تحقیقات.
- بهزادفر، مصطفی و شایان‌نژاد، عباس (۱۳۹۱): "ارزیابی میزان آسیب‌پذیری ناشی از عامل دسترسی در هنگام وقوع زلزله (مطالعه موردی: محدوده مرکزی شهرداری منطقه ۶ تهران)"، مجله علمی - پژوهشی معماری و شهرسازی مدرس.
- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۸۷): "محیط زیست در برنامه‌ریزی منطقه‌ای و شهری"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، شهیدی.

- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۶۵): "مقدمه‌ای بر شناخت محیط زیست"، تهران، سازمان حفاظت محیط زیست
- پوراصفرسنگاچین، فرزاد (۱۳۸۰): "استفاده از ابزارهای اقتصادی برای حفاظت از محیط زیست"، مجله محیط زیست، شماره ۲۵-۳۴، ۳۵.
- تاجیک، محمد رضا (۱۳۷۹): "نقدی بر شیوه‌های تحلیل و تدبیر بحران در ایران"، تهران، فرهنگ گفتمان.
- زن‌برگ، دیویدونیه (۱۳۷۳): "مدیریت بحران"، چاپ اول، مترجم علی ذوالفقاریان، تهران، انتشارات حدیث.
- جهانگیری، کتابون (۱۳۸۸): "اصول و مبانی مدیریت بحران"، تهران، موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران.
- چیمبا، شایر، (۱۳۸۲): "مدیریت شهر، خط مشی‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه"، مترجم پرویز زاهدی، تهران: انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- حسینی، دکتر مازیار (۱۳۸۷): "مدیریت بحران"، تهران، موسسه نشر شهر
- دودانگه، محمود (۱۳۸۱): "اصول و مبانی لجستیک"، تهران، مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی.
- دیویس، یان و آیسان، یاسمن (۱۳۸۵): "معماری و برنامه‌ریزی بازسازی"، مترجم علیرضا فلاحی، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، چاپ دوم.
- داگلاس، ام و لمبرت، جیمز و استاک، آر (۱۳۸۲): "مدیریت راهبردی لجستیک"، مترجم: محمد ازگلی، سید سعادت حسینی، تهران، مرکز مطالعات و پژوهش‌های پشتیبانی و مهندسی ناچا.
- شکری، ناصر (۱۳۹۰): "مجموعه قوانین و مقررات مورد عمل شهرداری: محیط زیست شهری"، تهران، نشر شهر تهران (وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران).
- عقیلی، جمال‌الدین و نوربخش، ماندانا (۱۳۸۹): "شهر، محیط زیست و برنامه‌ریزی شهری"، تهران، آینده‌سازان.
- علمداری، شهرام (۱۳۸۵): "چالش‌های اساسی مدیریت بحران در ایران و جهان"، دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت جامع بحران در حوادث غیرمترقبه طبیعی، ۲۴-۲۵ بهمن، تهران: ۱۸۴-۱۷۷.
- عزیزی، مجتبی (۱۳۷۲): "مقدمه‌ای بر شناخت حیات وحش ایران"، تهران، سازمان حفاظت محیط زیست.
- عبداللهی، مجید (۱۳۸۰): "مدیریت بحران در نواحی شهری"، تهران، انتشارات انوار.
- فلاحی، علیرضا (۱۳۸۶): "معماری سکونتگاه‌های موقت پس از سانحه"، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ولدبیگی، برهان‌الدین و پورحیدری، غلامرضا (۱۳۸۹): "مقایله و بازسازی در بحران‌ها"، تهران، جمعیت هلال احمر ایران.
- فلاحی علیرضا (۱۳۸۳): "الزامات معماری و سازه‌ای در طراحی سرپناه پس از سانحه"، یازدهمین همایش سیاست‌های توسعه مسکن در ایران، سکونت و توسعه پایدار، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان زمین و مسکن بم.
- فلاحی، علیرضا (۱۳۷۸): "آماده‌سازی مناطق تاریخی و مناظر فرهنگی بم برای مقابله با زلزله"، نشریه علمی - پژوهشی صفا، شماره ۴۶، سال ۱۷، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی: ۱۵۵-۱۳۵.
- فلاحی، علیرضا (۱۳۸۵): "مقدمه‌ای بر مقولات مدیریت بحران شهری: باورها و اصول راهبردی"، نشریه علمی - پژوهشی صفا، شماره ۴۱، سال ۲۵، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی: ۴۳-۲۲.
- مجنونیان، هنریک (۱۳۷۷): "جغرافیای گیاهی ایران (کاربرد جغرافیای گیاهی در حفاظت)", تهران، سازمان حفاظت محیط زیست
- مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی (۱۳۸۴): "سیستم لجستیک جهانی و برنامه‌ریزی برای توزیع"، تهران، انتشارات دانشگاه امام حسین (ع).
- مجلات محیط و توسعه، انجمن ارزیابی محیط زیست ایران.

- نصرت‌پناه، سیاوش (۱۳۸۴): "مدیریت و فرماندهی لجستیک"، تهران، مرکز مطالعات و پژوهش‌های پشتیبانی و مهندسی ناچا، جهان جام جم.
- وات، کنت (۱۳۸۹): "مبانی محیط زیست"، مترجم: عبدالحسین وهابزاده، جهاد دانشگاهی (دانشگاه شهید).

- Bowersox, D.3, Closs, D.J, (1996): "Logistical Management: The Integrated Supply Chain Process", Mc Graw Hill.
- Langford, J.W, (1995): "Logistics Principles and Applications", Mc Graw - Hill Inc.
- Redmond, Willem, (2004): "The Strategic Logistics Management in Modern Forces", DLA, Publications, Santa Barbara, CA.
- Stephenson, R.S, (1993): "Logistics", Disaster Management Training Program, UNDP.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : با توجه به پیشرفت هایی که به طور مستمر در عرصه های فناوری اطلاعات و الگوهای نوین ارتباطی و برنامه‌ریزی روی می‌دهد، آشنایی دانشجوی برنامه‌ریزی منطقه‌ای و استفاده از این فناوری ها در نظام برنامه ریزی منطقه ای لازم می آید. به همین خاطر از ارائه این درس مهارت دانشجویان در به کارگیری این فناوریها و کاربرست آن در برنامه ریزی منطقه ای است .

سرفصل های درس :

تعداد جلسه	- تعاریف و مفاهیم و شرایط عصر فناوری اطلاعات و تأثیر آن
۱	- راهکارهای مرتبط با ایجاد بانک های اطلاعاتی روزآمد
۲	- فناوری اطلاعات و نظام یکپارچه مدیریت شهری و منطقه ای و ارتباط بین نهادهای درونی سازمانهای اداری و خدمات مرتبط با آن
۱	- کاربرد فناوری در مدیریت بحران های شهری و منطقه ای
۱	- فناوری های جمع آوری آمار و اطلاعات
۱	- فناوری های تحلیل اطلاعات
۱	- فناوری های پیش بینی اطلاعات
۱	- فناوری های شبیه سازی
SPSS	- استفاده از نظام های تصمیم گیری برای مدیریت شهری و منطقه ای مانند (DSS) ^۱
۲	
۱	- سطوح مختلف ارتباط بین شهروندان و برنامه های محلی
۱	- استفاده از سامانه‌های ماهواره ای در تحلیل بحران ها ، شرایط اقلیمی و نظام یکپارچه تحلیل و پیش بینی اطلاعات
۱	- ارتباط نظام های اطلاعات جغرافیایی و ارتباط آن با نظام های تصمیم گیری
۱	- راهکارهای استقلال در استفاده از فناوری های نوین به نسبت سطوح ملی و منطقه ای و بومی سازی استفاده از آنها

^۱ Decision support system

- کیفیت‌ها و شرایط مثبت و منفی استفاده از فناوری‌های نوین و تأثیر آنها بر روندهای اجتماعی و

اقتصادی و زیست محیطی شهری و منطقه‌ای

۱۶

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فناوری‌های نوین در برنامه- ریزی منطقه‌ای عنوان درس به انگلیسی: New Technologies in Regional Planning
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی	
	عملی				
	نظری V	اختیاری		ندارد	
	عملی	V			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	دارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع :

- باستیه ، برناردز ، ژان ، (۱۳۷۷): "شهر" ، مترجم: دکتر علی اشرفی ، تهران ، دانشگاه هنر.
- ترنزه ، تام (۱۳۷۶): "شهر همچون چشم انداز" ، مترجم دکتر فرشاد ، مهدی ، تهران ، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- زبردست ، اسفندیار ، (۱۳۸۳): "اندازه شهر" ، تهران ، معاونت شهرسازی و معماری دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- شورت ، جان رنای و کیم ، یونگ هیون (۱۳۸۴): "جهانی شدن و شهر" ، مترجم پاتنه آ. لطفی کاظمی ، تهران ، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- کاستلز ، مانوئل (۱۳۸۹): "عصر فناوری اطلاعات" ، تهران ، طرح نو.
- کاتانیسی ، آنتونی (۱۳۷۳): "روش های علمی تحلیل مسائل شهری" ، مترجم دکتر منوچهر مزینی ، تهران ، دانشگاه تهران.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

اگر چه از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی در ایران مفاهیم شهرسازی اسلامی به عنوان موضوعی بحث انگیز و به صورت منازعات لفظی میان صاحبان حرفه های مذکور وجود داشته است، اما فرصت های علمی اندکی برای طرح موضوع به گونه ای که زمینه نقد واقعی و شناخت واقع بینانه را فراهم کند، ایجاد شده است. هدف این درس کندوکاوی در موضوع شهر اسلامی است تا بر اساس آن مفهوم شهرسازی اسلامی و مبانی نظری آن را آنگونه که باید (و نه آنگونه که مستشرقین معرفی می کنند) مورد بحث قرار دهد و راهبردهای مناسب ایجاد الگوهای برنامه ریزی و طراحی شهری در جامعه اسلامی و چگونه تحقق پذیری آنها را به چالش گذارد.

محورهای اصلی:

تعداد جلسه

درس به صورت سمینار برگزار خواهد شد و برخی محورهای کلیدی به شرح زیر است:

۱. لزوم پرداختن به شهر اسلامی
۲. مفهوم شهر در اسلام و شهر اسلامی
۳. ارکان و عوامل شکل دهنده شهر اسلامی
۴. مبانی نظری شهرسازی اسلامی
۵. تجلیات و عینیات
۶. الگوها و اولویت های برنامه ریزی شهری در شهر اسلامی
۷. سیاست های تحقق پذیری
۸. چالش ها و موانع اجرایی
۹. تفاوت بین شهر اسلامی و شهر عهد اسلامی
۱۰. شهر اسلامی در ایران
۱۱. شهر در سرزمین های اسلامی
۱۲. شهر از دیدگاه قرآن کریم
۱۳. شهر از دیدگاه روایات مذهبی
۱۴. نمادهای فرهنگی شهر اسلامی
۱۵. نمادهای اقتصادی شهر اسلامی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: سمینار شهرها و سرزمین های اسلامی	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲
	عملی					
	نظری	الزامی		عنوان درس به انگلیسی: Seminar on Islamic City		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی			✓ دارد	ندارد		
سفر علمی			کارگاه	آزمایشگاه	✓ سمینار	

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	✓ ندارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع :

این درس در قالب سلسله سخنرانی ها و مقالات توسط صاحب نظران و با هدایت استاد درس ارائه می شود.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

- آشنایی با انواع طرحهای توسعه و برنامه ریزی ملی و منطقه ای در جهان
- آشنایی با تجارب کشورها (کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته) در زمینه برنامه ریزی های ملی و منطقه ای

تعداد جلسه

سرفصل دروس:

- ۳- ۱- انواع طرحهای توسعه و برنامه ریزی ملی و منطقه ای
  - در کشور های در حال توسعه منتخب
  - در کشور های در توسعه یافته منتخب
- ۲- فرایند تهیه ، بررسی، تصویب، اجراء و نظارت بر اجرای طرحهای توسعه و برنامه ریزی ملی و منطقه ای
  - در کشور های در حال توسعه منتخب
  - در کشور های در توسعه یافته منتخب
- ۳- ۳- تجربه برنامه ریزی ملی و منطقه ای در کشور های در حال توسعه منتخب
  - کره جنوبی
  - مالزی
  - فیلیپین
  - هند
- ۳- ۵- تجربه برنامه ریزی ملی و منطقه ای در کشورهای توسعه یافته منتخب
  - فرانسه
  - هلند
  - سوئد
  - انگلستان
  - آلمان
  - ژاپن

۷ - چشم انداز برنامه ریزی فضایی در اتحادیه اروپا (ESDP)

۲

۸- جمع بندی تجارب کشورها (نقاط قوت و ضعف)

۲

۱۶

جمع جلسه ها- هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی ملی و منطقه‌ای در جهان عنوان درس به انگلیسی: National & Regional Planning in World	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
ندارد			آموزش تکمیلی عملی		دارد	
ندارد			سفر علمی		کارگاه	
ندارد			سمینار	آزمایشگاه		

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	دارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- توفیق، فیروز (۱۳۸۴): "آمایش سرزمین: تجربه جهانی و انطباق آن با وضع ایران"، وزارت مسکن و شهرسازی- معاونت شهرسازی و معماری، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "آهنگ صنعت، آوای شهر"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- غمامی، مجید (۱۳۸۴): "روش های شهر سازی نوین در فرانسه، انگلستان و امریکا"، وزارت مسکن و شهرسازی- معاونت شهرسازی و معماری، تهران: مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

۱. آشنائی دانشجویان با مسائل و مشکلات منطقه ای در سطح بین المللی و ملی
  ۲. آشنائی دانشجویان با روشهای تحلیل و مقابله با مسائل منطقه ای
- مباحث ارائه شده توسط سخنرانان صاحب نظر که در ارتباط با مسئله خاص در هر نیمسال تحصیلی انتخاب خواهند شد.
- مشارکت فعال دانشجویان در مباحث مطروحه توسط صاحب نظران سخنران و ارائه یک گزارش علمی، تحقیقی در قالب موضوعات مطرح شده در سمینار به عنوان تکلیف درس.

تعداد جلسه

سرفصل دروس:

۱. طرح و تشریح موضوع سمینار در نیمسال مربوطه،
۲. تعیین ابعاد موضوع سمینار و ضرورت بررسی آن،
۳. تعیین و معرفی سخنرانان سمینار در طول نیمسال و موضوعات سخنرانی ها،
۴. شهر و منطقه و مشکلات طبیعی
۵. شهر و منطقه و مشکلات اجتماعی
۶. شهر و منطقه و مشکلات اقتصادی
۷. برگزاری سخنرانی در موضوعات مرتبط توسط سخنرانان
۸. جمع‌بندی، ارزیابی و نتیجه‌گیری از مباحث سمینار
۹. ارائه گزارش‌های مکتوب توسط دانشجویان

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: سمینار مسائل شهری و منطقه ای ایران عنوان درس به انگلیسی: Seminar on Urban & Regional Issues
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری ۷	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ۷ دارد ۷ ندارد						
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه ۷ سمینار						

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی	میان ترم	ارزیابی مستمر
ندارد	۷ ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع درسی :

این درس در قالب سلسله سخنرانی ها و مقالات توسط صاحب نظران بر حسب موضوع تعیین شده در نیمسال تحصیلی و با هدایت استاد درس ارائه می گردد.

Planning Metro police Districts

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

- آشنائی با سیر تحول شکل گیری ، توسعه و گسترش حوزه‌های مادر شهری.
- آشنائی با مفاهیم ، تعاریف و نظریه های برنامه ریزی حوزه‌های مادر شهری.
- آشنائی با مفاهیم ، تعاریف و نظریه های مدیریت و حکمرانی حوزه‌های مادر شهری.

سرفصل دروس :

تعداد جلسه

۲	۱. روند پیدایش و شکل گیری حوزه‌های مادر شهری، تعاریف ما در شهر و کلانشهری - پیدایش و شکل گیری حوزه‌های مادر شهری در کشورهای توسعه یافته - پیدایش و شکل گیری حوزه‌های مادر شهری در کشورهای در حال توسعه
۳	۲. نقش حوزه‌های مادر شهری در توسعه و نظام شهری ملی - مادر شهرها و بهره وری اقتصادی - نزول و صعود مادر شهرها در نظریات توسعه - مادر شهرها ، جهانی شدن و توسعه
۲	۳. نظام برنامه ریزی حوزه‌های مادر شهری - تحولات در نگرش های برنامه ریزی در حوزه‌های مادر شهری - برنامه ریزی حوزه‌های مادر شهری در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه - تحولات در طرحهای هدایت توسعه حوزه‌های مادر شهری
۲	۴. نظام مدیریت خدمات عمومی در حوزه‌های مادر شهری
۲	۵. نظام تامین منابع مالی برای مدیریت حوزه‌های مادر شهری
۲	۶. نظام مدیریت و حکمرانی حوزه‌های مادر شهری، نظریه ها و تجربیات
۳	۷. نمونه های حوزه های مادر شهری در جهان

جمع جلسه ها- هر جلسه ۲ ساعت

۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جیرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی حوزه های مادر شهری			
	عملی			۲				
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Planning Metro police Districts		
	عملی						الزامی	۳۲
	نظری	اختیاری						
	عملی						ندارد	
	نظری	ندارد						آموزش تکمیلی عملی
	عملی						ندارد	
نظری	ندارد	آزمایشگاه	سمینار					
عملی					ندارد			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	دارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- طبیبیان، منوچهر (۱۳۷۸): "بررسی و تحلیل عوامل پراکنده رویی در توسعه فضایی مناطق کلان شهر"، هنر، شماره ۲، ۵-۲۳.
- مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۱): "برنامه ریزی استراتژیک در کلان شهرها"، تهران، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.
- "از آرمانشهر تا کلان شهر"، جهان اقتصاد، ۱۳۸۳، ۵.
- مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۴): "برنامه ریزی استراتژیک و کاربرد آن در شهرسازی ایران: نمونه موردی کلان شهر تهران"، تهران، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.

- Bird, R.M. and E. Slack (2004): "Fiscal aspects of metropolitan governance," International Tax Program Paper 0401, Joseph L. Rotman School of Management, Toronto: University of Toronto. Retrieved from: www.rotman.utoronto.ca/iib/TTP0401.pdf
- Bourne, L.S. (1975): "Urban Systems: Strategies for Regulation; A Comparison of Policies in Britain, Sweden, Australia and Canada", Clarendon Press, Oxford.
- Scott, A.J. (Ed.), "Global City-Regions: Trends, Theory", Policy, New York: Oxford University Press.

تعداد واحد: ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

برنامه ریزی استراتژیک فرآیندی فکری است که از طریق آن برنامه های بلند مدت ، طرح های میان مدت و برنامه های کوتاه مدت به یکدیگر متصل می شوند. با توجه به رشد شهرها و مناطق شهری و به موازات آن با محدودتر شدن منابع ، از سال های دهه ۱۹۶۰ برنامه ریزی استراتژیک در محافل دانشگاهی و حرفه ای برنامه ریزان در جهان ، اول مورد بحث قرار گرفته و به عنوان روش مقبول واقع شده است. در ایران مبحث برنامه ریزی استراتژیک کمتر از یک دهه است که مطرح شده و لازم است دانشجویان با فن ها و الگوهای این نوع برنامه ریزی آشنا باشند. لذا این درس به معرفی نظام برنامه ریزی راهبردی (strategic) و نحوه انطباق آن ، نظام برنامه ریزی ایران می پردازد.

تعداد جلسه

سرفصل های درس:

- ۱- تعاریف و بررسی علل بکارگیری برنامه ریزی راهبردی ۱
- ۲- سیر تحول نظریه در این نوع برنامه ۱
- ۳- بررسی و دسته بندی روش های برنامه ۲
- ۴- مقایسه برنامه های جامع با این نوع برنامه در ایران و جهان ۳
- ۵- فرآیند برنامه ریزی راهبردی شامل: نحوه بررسی نظرات گروههای ذینفع و ذینفوذ ، بررسی وضعیت موجود و روندها ، بررسی سیاست های کلان ، شناسایی مسایل کلیدی و نقاط قوت و فرصت ها و نقاط ضعف و محدودیت ها ، تعیین استراتژی ها ، ارزیابی و انتخاب استراتژی های برتر ، تدوین اقدامات و فعالیت ها ، نظارت بر اجرا و ... ۳
- ۶- بررسی برنامه های تهیه شده کاربردها و موانع پیش روی این نوع روش برنامه ریزی در ایران ۶

۱۶

جمع جلسه ها- هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس بیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی راهبردی
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری ۷	اختیاری			
	عملی	۷			
تعداد ساعت: ۳۲					
عنوان درس به انگلیسی: Strategic Planning					
آموزش تکمیلی عملی ۷ دارد					
سفر علمی کارگاه					
ندارد					
آزمایشگاه					
سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	۷ ندارد ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- Gordon, Gerald L. (2005): "Strategic Planning for Local Government", 2nd Ed... Washington, DC: ICMA.
- Hoch, CJ and others. (2000): "The Practice of Local Government Planning", 3rd Ed. Washington, DC: ICMA.

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف :

آشنایی با نظریه ها و تجربیات جهان و ایران در برنامه ریزی کاربری زمین ، بررسی ابعاد اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی ، کالبدی و زیست محیطی کاربری زمین ، سرانه ها و شاخص های کاربری زمین ، قوانین و مقررات در کاربری زمین ، کاربری زمین در طرح های توسعه شهری و تراکم ها ، کاربری زمین و حمل و نقل.

سرفصل دروس :

تعداد جلسه

۱	۱. شناخت مسئله کاربری زمین.
۱	۲. ابعاد اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی کاربری زمین.
۱	۳. ابعاد کالبدی و زیست محیطی کاربری زمین.
۱	۴. نظریه های برنامه ریزی کاربری زمین.
۱	۵. کاربری زمین و توسعه پایدار.
۱	۶. الگوهای کاربری زمین.
۱	۷. جایگاه کاربری زمین در طرح های توسعه شهری.
۱	۸. سرانه ها و شاخص ها در کاربری زمین.
۱	۹. سرانه ها و شاخص های کاربری زمین در جهان.
۱	۱۰. سرانه ها و شاخص های کاربری زمین در ایران.
۱	۱۱. سابقه و تجربیات برنامه ریزی کاربری زمین در ایران.
۱	۱۲. تراکم و کاربری زمین.
۱	۱۳. کاربری زمین و حمل و نقل.
۱	۱۴. قوانین و مقررات کاربری زمین.
۱	۱۵. کاربری زمین و محیط مسکونی.
۱	۱۶. کاربری زمین در محیط های غیر مسکونی.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی کاربری زمین عنوان درس به انگلیسی: Land Use Planning
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
آموزش تکمیلی عملی V دارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار ندارد					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع:

- جی آر اکالاکان (۱۳۸۶): " کاربری زمین: اثر متقابل اقتصاد و اکولوژی "، مترجم منوچهر طیبیان، انتشارات دانشگاه تهران.
- سولیس، بریا (۱۳۸۸): "الگوهای تحلیلی تغییر کاربری زمین"، مترجم: مجتبی رفیعیان، مهراں محمودی، تهران، نشر آذرخش.
- پور محمدی، محمدرضا (۱۳۸۹): "برنامه ریزی کاربری اراضی شهری"، چاپ ششم، تهران، نشر سمت.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲): "راهتمای شهرداریها: کاربری زمین شهری"، تهران، سازمان شهرداری ها.
- زیاری، کرامت اله (۱۳۸۱): " برنامه ریزی کاربری اراضی شهری"، یزد، دانشگاه یزد.

- Chapin; F. Stuart (1979): "Urban Land Use Planning," Second Edition; University of Illinois Press.

Analyzing & Managing Sustainable Resources

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

- ✓ شناخت منابع ، ظرفیت برد و اهداف توسعه پایدار
- ✓ شناخت روش های تحلیل و ارزیابی ظرفیت برد منابع
- ✓ تلفیق پایداری طبیعی و انسانی برای پایداری توسعه

تعداد جلسه

سرفصل دروس:

- ✓ شناخت منابع طبیعی و انسانی ۳
- ✓ آشنایی با مفاهیم توسعه پایدار و در خور ۳
- ✓ کاربرد توان اکولوژیکی ، تکنولوژیکی ، نیروی انسانی و منابع مالی در توسعه ۳
- ✓ توسعه پایدار در شرایط و با اهداف مختلف ۲
- ✓ پایداری بیوفیزیکی ، اقتصادی و اجتماعی ۲
- ✓ انواع ظرفیت برد و روش های پیشرفته ارزیابی ظرفیت برد زیستگاه های نیمه طبیعی و انسانی ۳

۱۶

جمع جلسه ها در جلسه ۲ شناخت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تحلیل و مدیریت پایدار منابع
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
عنوان درس به انگلیسی: Analyzing & Managing Sustainable Resources					
آموزش تکمیلی عملی V دارد ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع:

- Allen V. Kheese and F. Brown (1981): "The Southwest under stress: National Resource Development Issues in a Regional Setting" – RFF Press.
- Prithvish, N. (1998): "Essays on Environment and resources: Same Regional Issues". Deep Publication.
- Schumann, A.H (2001): "Regional Management at Water Recourses", IAHS press.
- Raza, M. (1980): "Renewable Resources for Regional Development", New Delhi.

Contemporary City and Urban Planning in Iran

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

۱. شناخت چگونگی دگرگونیهای شکلی و محتوایی شهر ایرانی در ابعاد مکانی، زمانی، فضای اجتماعی - سیاسی، فرهنگی و فضای کالبدی
۲. شناخت دگرگونیهای فلسفی، ادبی، هنری، و تاثیر آنها بر شهر و تاثیر شهر بر آنها
۳. آگاهی از نگرشها و نظریه‌های متفاوت، مصادیق و مفاهیم و تعاریفی که شهر ایرانی معاصر در آنها معنا می‌شود.
۴. تلاش برای تعریفی درخور در ارتباط با مسئله شهر ایرانی دوران معاصر.

تعداد جلسه

سر فصل دروس:

۱. چگونگی دگرگونی مفهوم شهر از آغاز دولت قاجار تا دولت ناصری
۲. دگرگونی مفهوم شهر و شهرنشینی و شهرسازی در دوران ناصری
۳. شهر و انقلاب، نقش شهر در انقلاب مشروطیت (۱۲۸۶ ه. ش - ۱۲۹۹ ه. ش)
۴. شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از ۱۳۰۰ ه. ش تا ۱۳۲۰ ه. ش
۵. شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از سقوط دولت رضا شاه تا کودتا (۱۳۲۲ - ۱۳۲۰ ه. ش)
۶. شهر و کودتا، شهر در سالهای ۱۳۳۰ (دوران تثبیت)
۷. شهر و انقلاب از بالا، شهر در سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۴۰
- شهر در دهه ۱۳۴۰ - دوران اوج
- شهر در دهه ۱۳۵۰ - دوران حسیض
۸. شهر و انقلاب اسلامی، ۱۳۸۷ - ۱۳۵۷
- شهر و انقلاب، نقش شهر در انقلاب اسلامی ۱۳۵۸ - ۱۳۸۷
- شهر و جنگ ۱۳۶۸ - ۱۳۵۹
- شهر و گشوده دستی اقتصادی ۱۳۷۸ - ۱۳۶۸
- شهر و اصلاحات اجتماعی ۱۳۸۵ - ۱۳۷۸
- شهر و نوپردازی دوسویه ۱۳۸۷ - ۱۳۸۵
۹. جمع‌بندی مباحث

۱۶

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۳ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: شهر و شهرسازی معاصر ایران	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: City and Contemporary Urban Planning in Iran
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
ندارد		دارد ✓	کارگاه			
ندارد		ندارد	آزمایشگاه			
ندارد		ندارد	سمینار			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	ندارد ✓	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- اصلانلو، حسن و رستمی زاده، امیرحسین (۱۳۸۹): "جستاری در تاریخ معماری و شهرسازی ایران"، تهران، موسسه آموزش عالی سوره.
- افشنگ، مانلی و همکاران (۱۳۹۰): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر با تاکید بر دوره زمانی ۱۳۵۷-۱۳۵۸"، دفتر پژوهش های فرهنگی.
- آبراهائیان، ارآوند (۱۳۷۷): "ایران بین دو انقلاب"، مترجم: احمد گل محمدی، تهران، نشر نی.
- جعفریان، رسول (۱۳۸۵): "درک شهری از مشروطه"، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۷): "از شار تا شهر"، تهران، دانشگاه تهران، چاپ نهم.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۵): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر"، تهران- دفتر پژوهش های فرهنگی.
- صالحی جزئی، مختار (۱۳۸۱): "جستجو، مروری کوتاه بر معماری و شهرسازی معاصر ایران، چگونه می اندیشیم؟"، تهران، مختومقلی فراغی.
- غمامی، مجید (۱۳۸۷): "درباره ی مسائل شهرسازی در ایران امروز"، تهران، آگاه.
- کامروا، محمد علی (۱۳۸۹): "شهرسازی معاصر ایران"، تهران، دانشگاه تهران.
- میر سپاسی، علی (۱۳۸۴): "ناملی در مدرنیته ایرانی"، مترجم: جلال توکلیان، تهران، طرح نو.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

شرح درس: نظری

پیش نیاز: ندارد

مقدمه:

آنچه که امروزه به عنوان بیماری‌های بافت‌های کهن مطرح می‌گردد و درمان‌هایی که برای رهایی از این درد پیشنهاد می‌شود، بدان سبب که بر مفهوم ثروت فرهنگی، میراث اجتماعی، انباشت مادی - مدنی اندیشه ندارد، سر در بیراهه دارد آینده شهر را نه بر اساس موجودیت آن که بر پایه موجودیتی دیگر می‌بیند و به جای اندیشیدن به «آینده‌ای برای گذشته» در پی «رهاکردن آینده در گذشته است». تأمل به آینده‌ای مبهم و ناموجود و رهاکردن گذشته‌ای مشخص و موجود، «حالی» را رقم می‌زند مملو از ناخویشتن و از خودبیگانگی و به ناچار رویارو قرار می‌گیرد بی‌هویت، بی‌شناسنامه، و بی‌شخصیت.

هدف آموزش:

۱. درس بر آنست که از طریق شناخت تاریخ، نظریه‌ها، قطعنامه‌ها و منشورها و تجارب جهانی مرمت شهری، چگونگی کاربست آنها در این سرزمین مورد بررسی قرار داده و با توجه به ویژگی‌های کشور به سوی تدوین نظریه‌های مرمت شهری و چگونگی مداخله در شهر ایرانی سمت‌گیری کند.

تعداد جلسه

فهرست موضوعی درس:

- ۱ - طرح مسئله و ویژگی‌های جهانی و ایرانی آن
- ۱ - خاطره‌های جمعی و فضای شهری (حیات شهری، زندگی مدنی، حیات واقعه‌ای، نمایش شهری)
- ۱ - فضا، نماد، مرکزیت و استخوانبندی شهری
- ۱ - فرسایش و مرمت و مفاهیم مربوط
- ۱ - تاریخچه مرمت شهری در جهان (قبل از جنگ جهانی اول، بین دو جنگ، بعد از جنگ جهانی دوم در سالهای ۱۹۶۰ به بعد)
- ۱ - شوراها و مراکز جهانی مؤثر در مرمت شهری
- ۱ - منشورها و قطعنامه‌های جهانی مرمت شهری
- ۱ - نظریه‌های مرمت شهری
- ۱ - تجارب مرمت شهری در جهان

- ۱ - روش‌های مطالعه و شناخت
- ۱ - چگونگی مداخله در بافت‌های کهن (معیارهای مرمت شهری)
- ۱ - اثرات مرمت شهری، نوسازی اجتماعی - فرهنگی
- ۱ - عملکردهای مرمت شهری
- ۱ - نتایج نوسازی شهری - نتایج کالبدی - فضایی
- ۱ - روش‌های مداخله در مرمت شهری
- ۱ - فرایند برنامه‌ریزی و طراحی شهری در بافت‌های مرکزی و کهن شهری

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرائی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: بهسازی و نوسازی بافت های کهن شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Rehabilitation and Renovation
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
ندارد			آموزش تکمیلی عملی	سفر علمی	
سمینار			آزمایشگاه		کارگاه

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع

- پورجعفری، محمدرضا (۱۳۸۸): "مبانی بهسازی و نوسازی بافت قدیم شهرها"، تهران، پیام.
- پوراحمد، احمد و حبیبی، کیومرث و مشکینی، ابوالفضل (۱۳۸۹): "بهسازی و نوسازی بافت های کهن شهری"، تهران، انتخاب.
- حبیبی، سید محسن و مقصودی، ملیحه (۱۳۸۱): "مرمت شهری"، تهران، دانشگاه تهران.

- حناچی، پیروز و همکاران (۱۳۸۶): "بررسی تطبیقی تجارب مرمت شهری در ایران و جهان با نگاهی ویژه به بافت تاریخی شهر یزد"، یزد، سیحان نور، پایگاه میراث فرهنگی یزد.
- سلطان‌زاده، حسین (۱۳۶۲): "روند شکل‌گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران"، تهران، انتشارات آگاه.
- شوای، فرانسواز (۱۳۷۵): "شهرسازی واقعیات و تخیلات"، مترجم: سید محسن حبیبی، دانشگاه تهران.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۶۵): "باززنده‌سازی بناها و شهرهای تاریخی"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۸۸): "نوسازی و بهسازی شهری"، تهران، سمت.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۸۴): "سیری در تجارب مرمت شهری: از ونیز تا شیراز"، تهران، فضا.
- محمد مرادی، اصغر (۱۳۸۷): "۱۳ درس مرمت"، تهران، سازمان عمران و بهسازی شهری.
- محمد مرادی، اصغر (۱۳۸۰): "معرفی تعدادی از ابنیه سنتی معماری ایران و تحلیل بر ویژگی‌های فضایی آنها"، تهران، سازمان میراث فرهنگی، دانشگاه علم و صنعت ایران.

- Christopher Alexander (1977): "A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction", CEES Center for Environment.
- Jeanneret-Gris, Charles Edouard (1942): "The City of Tomorrow and Its Planning", Swiss.
- Gallion, Arthur B (1982): "The Urban Pattern; City Planning and Design", John Wiley & Sons.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف درس:

داشتن آگاهی و دانش از نقش مدیریت شهری در برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی در جهت هدایت تحولات امری ضروری است. زیرا اصولاً هر گونه برنامه‌ریزی و اعمال آن ضرورتاً باید از طریق مدیریت شهری انجام پذیرد البته مفهوم مدیریت شهری، در جوامع مختلف گوناگون و متفاوت است. این گوناگونی ناشی از شرایط اجتماعی و سیاسی و فرهنگی و بعضاً اقتصادی این جوامع است. لذا برای دانشجویان رشته شهرسازی منطقی است که از تجربیات سایر کشورهای جهان در مدیریت شهری آگاهی لازم را داشته باشند.

بنابراین اهداف عمده آموزشی این درس عبارتند از:

- ۱- تشریح رابطه مدیریت شهری با کالبد و جامعه شهری
- ۱- شناخت زمینه‌های محیطی تصمیم‌گیری در مدیریت شهری
- ۲- اهرمها و ابزارهای مدیریت شهری در شرایط ناپایدار اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی
- ۳- شناخت حیطه عمل ابزارهای قانونی و مادی در مدیریت شهری
- ۴- تجزیه و تحلیل نقش مدیریت ملی در مدیریت شهری
- ۵- شناخت سیر تحولات مدیریت شهری در دوران معاصر

تعداد جلسه

سرفصل‌های درس:

- ۱- شهر به عنوان یک سیستم - نقش و جایگاه مدیریت شهری در سیستم شهر
- ۲- مفهوم سازمان
- ۳- تعریف مدیریت - ابزارها و اهرم‌های مدیریت
- ۴- مدیریت سازمان‌های پیچیده - ساختار و رفتار
- ۵- مدیریت شهری - مشروعیت و مسئولیت
- ۶- مقایسه تطبیقی مدیریت شهری در غرب
- ۷- مقایسه تطبیقی مدیریت شهری در شرق
- ۸- مدیریت شهری در ایران (۱) - بعد از مشروطیت
- ۹- مدیریت شهری در ایران (۲) - دوره رضاخان

- ۱- مدیریت شهری در ایران (۳) - دوره محمد رضا پهلوی
 ۱- تأثیر انقلاب و جنگ بر مدیریت شهری ایران (۴)
 ۱- مدیریت شهری در ایران بعد از انقلاب اسلامی تا پایان جنگ (۵)
 ۱- مدیریت شهری در ایران بعد از پایان جنگ (۶)
 ۱- شوراها و مدیریت شهری
 ۱- رابطه مدیریت شهری با مدیریت سیاسی کشور
 ۱- آینده مدیریت شهری در ایران

۱۶

جمع جلسه‌ها - هر جلسه ۲ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	چیرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مدیریت شهری
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Urban Management
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
		آموزش تکمیلی عملی	ندارد	سفر علمی	
		سمینار	آزمایشگاه	کارگاه	

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۸): " طرح‌ها و برنامه‌های شهرسازی: مفاهیم، روندها و الزامات طرح‌های جامع و تفصیلی در ایران، با تأکید بر وضعیت تهران"، تهران، نشر شهر.

- براتی، ناصر و براتی، مینا (۱۳۹۰): "آشنایی با طرح‌های توسعه شهری در ایران (طرح‌های توسعه شهری ساختاری و راهبردی)", تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
- جی. گوتز، ادوارد و ای. کلارک، سوزان (۱۳۸۹): "سیاست‌های توسعه و مدیریت شهری در عصر جهانی شده"، مترجم: دکتر اسدالله نقدی و فرحناز اسکندرلو، تهران، نور علم.
- چیمه، شایر، (۱۳۸۲): "مدیریت شهر، خط مشی‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه"، مترجم پرویز زاهدی، تهران: انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- ذواشتیاقی، صمد (۱۳۷۸): "ضوابط و مقررات اجرایی طرح جامع جدید تهران"، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- رفیعیان، مجتبی و هاشمی، سیدمناف و حسین‌پور، علی (۱۳۹۰): "سیاست‌های مدیریت شهری در کشورهای مختلف: رویکرد راهبردی - فرا تحلیلی، یکپارچگی شهری"، تهران، انتشارات هله.
- سواد کوهی‌فر، ساسان (۱۳۸۷): "مبانی مدیریت پروژه‌های عمرانی، شهری و بحران: ویژه مدیران، متخصصین و دانشجویان رشته‌های مهندسی (عمران، معماری و شهرسازی)", تهران، انتشارات دانشگاه امام حسین.
- طاهری، ابوالقاسم (۱۳۷۷): "اداره امور شهرداری‌ها"، تهران: نشر قومی.
- "مجله مدیریت شهری"، وزارت کشور.
- عبدلی، محمدعلی (۱۳۷۹): "مدیریت دفع و بازیافت مواد زائد جامد شهری در ایران"، تهران، سازمان شهرداری‌های کشور.
- قادری، علی و قادری، جعفر (۱۳۸۸): "فرهنگ مطالعات شهری و منطقه‌ای (برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، مدیریت شهری، شهرسازی، طراحی شهری، جامعه‌شناسی شهری و اقتصاد شهری)", تهران، انتشارات نور علم.
- کاشانی‌جو، خشایار (۱۳۹۰): "مدیریت طرح‌های عمرانی در شهرداری‌ها"، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
- مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۱): "برنامه‌ریزی استراتژیک در کلان شهرها"، تهران، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- موسسه مهندسیین مشاور طرح جامع (۱۳۸۷): "مدیریت طرح‌های عمرانی"، تهران.
- مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری (۱۳۸۸): "گزیده قوانین و مقررات مورد عمل وزارت مسکن و شهرسازی"، تهران، انتشارات مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری (۱۳۷۸): "شیوه‌های تحقق طرح‌های توسعه شهری"، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.

- Branch, Melville, (1974): "Planning Urban Environment", Hutchinson and Ross.
- Bryant, Bunyan, (1995): "Environmental Justice issues, Policies, and solutions", Wash. D. C.: Island Press.
- Kelman, Ari, (2003): "A River and its City", Berkeley: Uni. of California Press.
- Nelson, A. C. and J. B. Duncan (1995): "Growth Management Principles and Practices", Chicago: Planners Press.
- Björn Ambos, Bodo B. Schlegelmilch. (2010): "The new role of regional management", Palgrave Macmillan.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف درس:

آشنایی با حقوق جامعه شهری و حقوق شهروندی، آشنایی با مفاهیم شهروند مداری و مشارکت شهروندان در اداره شهر، مسئولیت ها و ارتباطات نیازهای جامعه مدنی، حقوق جامعه مدنی، فرهنگ جامعه مدنی و نیاز مالی ناشی از توسعه شهر نشینی و توسعه فرهنگی و بررسی تطبیق حقوق شهری و مدنی در کشورهای در حال توسعه.

سرفصل های درس:

تعداد جلسه

۱	۱- اصول و مبانی - تعاریف و اهداف
۱	۲- فلسفه کلاسیک حقوق شهروندی
۲	۳- فلسفه اسلامی و حقوق شهروندی
۱	۴- دیدگاه های جدید حقوق شهروندی
۳	۵- حقوق بشر و اعلامیه جهانی و حقوق شهروندی از استکهلم تا ژوهانسبورگ
۱	۶- حقوق شهروندی در کشورهای در حال توسعه
۲	۷- جایگاه حقوق شهروندی در قوانین ملاک عمل در ایران
۲	۸- رابطه حقوق شهرسازی و حقوق شهروندی (شهر سازی مشارکتی)
۱	۹- جایگاه حقوق شهروندی در مدیریت شهری
۱	۱۰- اصول و معیارهای حقوق شهری و مدنی در سطوح محلی و حاکمیت بهینه
۱	۱۱- راه کارهای شهروندسازی

۱۶

جمع جلسات - هر جلسه ۴۵ ساعت

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: حقوق شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Law
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی	
	عملی				
	نظری ۷	اختیاری			
	عملی				
ندارد			کارگاه		سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- هاشمی، فضل الله (۱۳۶۹): "حقوق شهری و قوانین شهرسازی"، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری.
- Thomas P. Murphy, (1980): "Urban law: a Guide to Information Sources", Detroit: Gale Research Co.
- Donald G. Hagman. St. Paul, (1971): "Urban Planning and Land Development Control Law", West Pub. Co
- Malcolm Grant, (1982): "Urban Planning Law", London: Sweet & Maxwell.

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

هدف اصلی این درس آشنائی با نظریه ها و تجربیات ایران در مسائل روز شهرسازی و توسعه شهری است. این درس عمدتاً از طریق ارائه مباحث متنوع است که در قالب یک یا چند مبحث اصلی در ابتدای نیمسال و از طریق گروه و استاد درس تعیین می شود.

مباحث سمینار عمدتاً از طریق مشارکت و سخنرانی توسط صاحب نظران مختلف مدعو در طول نیمسال ارائه می شوند. دانشجویان درس نیز در مباحث ارائه شده مشارکت جدی داشته و در انتهای نیمسال ارزیابی و جمع بندی خود را ارائه خواهند داشت. همچنین، دانشجویان درس یک یا چند پروژه تحقیقی در طول نیمسال و در قالب موضوعات سمینار انجام داده و به عنوان تکلیف درس در پایان نیمسال ارائه خواهند کرد.

سرفصل دروس:

۱. طرح و تشریح موضوع سمینار در نیمسال مربوطه،
  ۲. تعیین ابعاد موضوع سمینار و ضرورت بررسی آن،
  ۳. تعیین و معرفی سخنرانان سمینار در طول نیمسال و موضوعات سخنرانی ها،
  ۴. جمع بندی، ارزیابی و نتیجه گیری از مباحث سمینار که در طول نیمسال ارائه داشته اند.
- تعداد و موضوعات ویژه سخنرانی ها در قالب ۱۶ جلسه ۲ ساعته و با توجه به محورها و اهداف گروه آموزشی توسط مسئول محترم درس تعیین می شود.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: سمینار مسائل شهری ایران
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
تعداد ساعت: ۳۲					
عنوان درس به انگلیسی: Seminar on Iranian Urban Issues					
آموزش تکمیلی عملی V دارد ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه V سمینار					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	V ندارد	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها
	ارائه تحقیق		

منابع درسی :

این درس در قالب سلسله سخنرانی ها و مقالات توسط صاحب نظران بر حسب موضوع تعیین شده در نیمسال تحصیلی و با هدایت استاد درس ارائه می گردد.

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : هدف از ارائه این درس توجه به برنامه ریزی ملی و منطقه ای در چهارچوب قابلیت ها و توانهای محیط طبیعی ، محیط انسانی و محیط اقتصادی است. بدیهی است که هرگونه برنامه ریزی برای ناحیه ها و منطقه ها باید با توانها ، قابلیتها و محدودیت های محیطی آن ناحیه ها و منطقه ها همراه باشد. در عین حال از جمله هدفهای دیگر این درس رعایت ضوابط و معیارهای مورد نظر در برنامه های آمایشی است.

سرفصل های درس :

- ۱ - تعاریف و مفاهیم و خصوصیات آمایش و آمایش سرزمین
- ۱ - کاربری اراضی منطقه ای (جنگل ، مرتع ، دشت ، بیابان ، کوه ، دریاچه ، باتلاق ، رودخانه ...)
- ۱ - شناخت قابلیت های طبیعی (منابع آب ، منابع خاک ، معادن ، اقلیم ، آب خیزداری ، ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - شناخت قابلیت های اجتماعی و فرهنگی (اعتقادات و باورها ، سنت ها و آداب و رسوم ، قومیت ها ، زبان و بوم ساخت های دیگر فرهنگی ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - جمعیت و ویژگی های جمعیت (سواد ، خانوار ، درآمد ، تخصص ، تعداد ، گروه سنی ، جمعیت فعال و بیکار ، ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - تأسیسات زیر بنایی (مانند شبکه های آب ، برق ، گاز ، تلفن ، مخابرات ، راههای ارتباطی) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - تأسیسات عمومی (مراکز دانشگاهی ، مراکز درمانی ، مراکز آموزشی ، خدمات رفاهی و تفریحی ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - تأسیسات اقتصادی (کشاورزی ، دامداری ، کارخانجات ، صنایع دستی مانند فرش و صنایع دستی ، تولید مواد لبنی) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱ - طبیعت و حیات وحش (تالاب ها ، مناظر طبیعی ، کنام های حیات وحش و گونه های جانوری ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای

- مراکز فرهنگی و آثار تاریخی و فرهنگی (آثار باستانی ، زیارتگاه ها و امام زاده ها ، ...) و نقش آنها در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱
- معیارها و شاخصه های مورد توجه در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱
- اهداف ، راهبردها، سیاستها و برنامه های مورد نظر در آمایش ملی و منطقه ای
- ۱
- سلسله مراتب استقرار فضایی خدمات و زیرساختها و جمعیت به نسبت حوزه های اقتصادی در برنامه های آمایش ملی و منطقه ای
- ۱
- برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و جایگاه برنامه های آمایشی در آنها
- ۱
- سازمان فضایی کشوری به نسبت برنامه های آمایشی و نقش دهی های مختلف اجتماعی و اقتصادی به محیط های منطقه ای
- ۲

جمع جلسه ها - هر جلسه ۲ ساعت ۱۶

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: آمایش سرزمین
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Land Spatial Planning
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
آموزش تکمیلی عملی			ندارد	سفر علمی	
سمینار			آزمایشگاه	کارگاه	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع :

- پوستل ، ساتورا (۱۳۷۳) : " آخرین واحد ، آب مایه حیات " ، مترجم عبدالحسین و هایزاده ..... و امین علیزاده ، مشهد ، جهاد دانشگاهی مشهد
- تاجیک ، محمد رضا (۱۳۸۴) : " مدیریت بحران " ، تهران ، مرکز بررسی های استراتژیک
- قریب ، فریدون (۱۳۸۰) : " بررسی تطبیقی نظام های شهرسازی " ، تهران ، دانشگاه تهران
- مختوم ، مجید (۱۳۷۴) : " شالوده آمایش سرزمین " ، تهران ، دانشگاه تهران

Adaptive Planning

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با برنامه ها و برنامه ریزی های ملی و منطقه ای در سطح کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه و تطبیق این برنامه ها با محتوای برنامه ریزی های ملی و منطقه ای در ایران است. استفاده از سوابق دیگر کشورها و بویژه کشورهای در حال توسعه و نحوه فائق آمدن آنها بر مشکلات مرتبط با برنامه های توسعه ای و همچنین آگاهی از انواع برنامه ریزی های توسعه منطقه ای در سطوح ملی و منطقه ای از جمله هدفهای این درس محسوب می شود.

محتوای این درس با یکی از انواع برنامه ریزی که به برنامه ریزی تطبیقی شهرت دارد و در طی آن محتوای برنامه خود را با شرایط موجود تطبیق می دهد، متفاوت است.

سرفصل های درس:

تعداد جلسه

- تعاریف و اصطلاحات مرتبط با توسعه یافتگی، در حال توسعه گی، توسعه نیافتگی، کشورهای جنوب، جنوب ...
۱
- سوابق برنامه ریزی منطقه ای در دوران بعد از انقلاب صنعتی در کشورهای توسعه یافته صنعتی اروپا و آمریکا
۱
- سوابق برنامه ریزی های منطقه ای در کشورهای شرق آسیا مانند چین و ژاپن
۱
- بررسی انواع طرح های توسعه ای و برنامه ریزی های ملی و منطقه ای در جهان
۱
- ارتباط طرحها و برنامه های توسعه ملی با طرحها و برنامه های توسعه بین المللی
۱
- سوابق تهیه طرحها و برنامه های ملی و منطقه ای در کشورهای توسعه یافته (ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، آلمان، فرانسه، ژاپن ...)
۲
- سوابق تهیه طرحها و برنامه های ملی و منطقه ای در کشورهای در حال توسعه (هند، کره جنوبی، مکزیک، مصر، مالزی، استرالیا)
۲
- ساختار و مدیریت موجود برنامه ریزی منطقه ای در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه
۱
- نگرش به برنامه های توسعه ای و منشورهای توسعه در سطح بین المللی (سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا، کشورهای G8، جنبش عدم تعهد، ...)
۲

- سوابق پیمانها ، سیاست های بین المللی و تأثیرات آنها در برنامه های توسعه ای ملی و منطقه ای ، پیمان ناتو ، پیمان سیئو ، پیمان سنتو ، نظریه هانگتینتن و کشورهای محور ، نظریه فردریک راتزل ، نظریه های موريس دوورژر ، طرح اصل چهارترومن ، طرح مارشال

۲

- برنامه های توسعه ای و اندیشه های مرتبط با توسعه یافتگی مانند نظریه های میسرا ، چادویک ، فریدمن ، ...

- تشریح برنامه های توسعه ای توسط اندیشمندان ایران مانند دکتر حسین عظیمی و نظرات آنان در برنامه های مختلف ، بررسی همایش های مرتبط با برنامه های ملی و منطقه ای و تجزیه و تحلیل نظرات اندیشمندان ایران

۱

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی تطبیقی عنوان درس به انگلیسی: Adaptive Planning			
	عملی			۲				
	نظری	پایه		تعداد ساعت:				
	عملی						۳۲	
	نظری	الزامی						
	عملی							
	نظری V	اختیاری						
	عملی							V
آموزش تکمیلی عملی					ندارد			سفر علمی
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه					

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع :

- سازمان حفاظت محیط زیست و مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۸): "مجموعه قوانین و مقررات محیط زیست" ، مجلدات اول و دوم ، تهران همان
- شیعه ، اسماعیل (۱۳۸۹): "آهنگ صنعت ، آوای شهر" ، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- شیعه ، اسماعیل (۱۳۹۰): "با شهر و منطقه در ایران" ، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- قریب ، فریدون (۱۳۷۹): "برنامه ریزی تطبیقی" ، تهران ، دانشگاه تهران

تعداد واحد : ۲

نوع درس: اختیاری

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : اگر چه در طول دو دهه اخیر بر تعداد انتشارات شهرسازی در عرصه های شهری و منطقه ای کشور افزوده شده و کتب تألیفی یا مترجمی متعددی انتشار یافته است ، ولی نیاز به مطالعه بیشتر متون برنامه ریزی شهری و منطقه ای به زبان خارجی وجود دارد. به همین خاطر دانشجویان باید با معانی مترادف فارسی اصطلاحات و کلمات و متون زبان خارجی آشنايي پیدا کنند تا با تسلط بیشتر ، خواندن و درک متون فنی این رشته را فرا گیرند. با توجه به اشتراک بسیاری از ارتباطات و پیوندهای شهری و منطقه ای دانشجویان بهتر است که با اصطلاحات برنامه ریزی شهری و طراحی شهری نیز در کنار اصطلاحات و متون برنامه ریزی منطقه ای آشنایی یابند.

تعداد جلسه

سرفصل های درس :

- ۳ - آشنایی با متون فنی برنامه ریزی شهری و منطقه ای
- ۳ - آشنایی با واژه ها و مفاهیم برنامه ریزی و طراحی در عرصه های شهری و منطقه ای از طریق زبان
- ۳ - ترجمه آثار کوتاه در قالب تکلیف درسی
- ۵ - ارائه مقاله به زبان خارجی در کلاس به صورت سخنرانی و سمینار
- ۲ - تدوین واژه نامه زبانهای دیگر
- استفاده از وسائل آموزشی مانند فیلم ، ویدئو ، سی دی ، استفاده از شبکه جهانی و شرکت در همایشهای بین المللی توصیه می شود.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: زبان تخصصی
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Professional Language
	عملی				
	نظری				
	عملی				
	نظری	اختیاری			
عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع :

- احدی ، مهندسی تقی (۱۳۸۷): "فرهنگ اصطلاحات مهندسی شهرسازی" ، تهران ، فراز اندیش سبز (سازمان زیبا سازی شهر تهران) .
- سیف الدینی ، فرانک (۱۳۷۸): "فرهنگ واژگان شهری و منطقه‌ای" ، شیراز ، دانشگاه شیراز ، کوآن ، رابرت ، فرهنگ ، شهرسازی ، ترجمه انجمن مترجمین پارسی ، ویلدا بلارک ، تهران ، پرهام نقش .
- سیف الدینی ، فرانک (۱۳۸۱): "زبان تخصصی برنامه ریزی شهری" ، تهران ، آبیژ .

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز	ندارد

هدف:

آشنا ساختن دانشجویان دوره با مفاهیم، اصول و شرایط کلی و عمومی، و مقررات تهیه پایان‌نامه (نظیر: تعریف و هدف تهیه پایان‌نامه، نحوه انتخاب موضوع، انتخاب استاد راهنما، تنظیم روش تحقیق و ...).

سرفصل دروس:

۱. اهمیت و ویژگی‌های پایان‌نامه (دو ویژگی اصلی: مستندسازی و مستدل‌سازی)
۲. نقش استاد راهنما و مشاور
۳. عوامل موثر در انتخاب موضوع
۴. ارتباط موضوع با رشته شهرسازی
۵. تازگی و عدم تکرار
۶. مشخص بودن عنوان (زمانی، مکانی و موضوعات یا مجهولات مورد نظر) و هدف و تا حدودی روش
۷. ضرورت نوشتن عنوان به زبان انگلیسی
۸. مطالعه سابقه موضوع
۹. تهیه سوالات/فرضیه‌ها
۱۰. تهیه طرح مطالعه
۱۱. تهیه و تنظیم چارچوب نظری
۱۲. ارائه: تهیه گزارش و -
۱۳. روش تحقیق (مستدل‌سازی):
۱۴. از نظر نحوه استدلال: قیاسی - استنتاجی / استقرایی (از خاص به عام یا از جزء به کل)
۱۵. از نظر ماهیت: کمی / کیفی
۱۶. روش‌های توصیفی، تحلیلی، اکتشافی، مقایسه‌ای، آماری، تجربی، ارزیابی
۱۷. شرایط انتخاب تعداد و نوع نمونه‌های خاص
۱۸. تجزیه و تحلیل توصیفی از فرایندهای ذهنی و کیفی، درک درونی، معرفت متکی به درک و شعور عمومی از فعالیت‌های انسان

۱۹. نقش روانشناسی محیط: رابطه انسان با محیط، معنی محیط، معنی و مفهوم فضا

۲۰. روش مشاهده

اجزاء پایان نامه:

چکیده، فهرست مطالب، تصاویر، نقشه‌ها و ... مقدمه، فصول (شامل: سابقه موضوع، چارچوب نظری، ... اصل مطالعه)، نتیجه‌گیری و پیشنهاد، ضمیمه، فهرست منابع، فرمت و شکل پایان نامه.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: روش تحقیق پیشرفته	
	عملی			۲		
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Advanced Research Method
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد						
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار						

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- ادریسی، محمد و ادریسی، علی (۱۳۸۶): "روش تحقیق تجربی"، تهران، جهاد دانشگاهی (دانشگاه صنعتی امیرکبیر).
- استراس، آنسلم و کوربین، جولیت (۱۳۹۰): "اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه ها و شیوه ها"، مترجم: بیوک محمدی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ایزدی، داوود و استرینگر، ارنست (۱۳۸۱): "تحقیق عملی، راهنمای مجریان تغییر و تحول"، مترجم: سیدمحمد اعرابی، دفتر پژوهش های فرهنگی.

- ایمان، محمدتقی (۱۳۹۰): "مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی"، شیراز، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، گروه فلسفه علوم انسانی.
- بزی، خداجم (۱۳۸۶): "روش تحقیق"، تهران، سخن گستر.
- پلتو، پرتماز (۱۳۷۵): "روش تحقیق در علوم انسان شناسی"، تهران، انتشارات علمی.
- ثواقب، جهانبخش (۱۳۸۵): "روش تحقیق با تاکید بر تاریخ"، تهران، نوید شیراز.
- حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۸۹): "مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی"، تهران، سمت.
- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸): "روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نویسی"، تهران، وزارت فرهنگ (آموزش عالی مرکز تحقیقات علمی کشور).
- خواجه نوری، عباسقلی (۱۳۸۹): "روش تحقیق"، تهران، دانشگاه تهران.
- خورشیدی، عباس و قریشی، حمیدرضا (۱۳۸۶): "راهنمای تدوین رساله و پایان نامه تحصیلی (از نظریه تا عمل)"، تهران، یسپرون.
- دیوئی، جان (۱۳۷۶): "منطق: تئوری تحقیق"، ترجمه علی شریعتمداری، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- راس من، گرچن و مارشال، کاترین (۱۳۹۰): "روش تحقیق کیفی"، مترجم: سیدمحمد اعرابی و علی پارساییان، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۴): "کندوکاو و پنداشته‌ها: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی"، تهران، انتشارات رسا.
- روزی بیدگلی، زهرا و صدیقیان بیدگلی، آمنه (۱۳۸۹): "روش تحقیق (نکته و آزمون)"، تهران، مینای خرد.
- رنجبر، محمد (۱۳۸۴): "روش تحقیق"، تهران، پرش.
- زند، رضا (۱۳۸۴): "روش تحقیق در علوم رفتاری"، تهران، مهر امیرالمومنین.
- زرزی، پی‌یر (۱۳۷۵): "روش تحقیق در جغرافیا"، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.
- سرمد، زهره و بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۸۳): "روش‌های تحقیق در علوم رفتاری"، تهران، آگاه.
- سیلورمن، دیوید (۱۳۷۹): "روش تحقیق کیفی در جامعه شناسی"، تهران، تیبیان.
- شاه طهماسبی، اسماعیل و قاضی، حامد علی (۱۳۹۰): "روش تحقیق"، تهران، مکتب ماهان.
- شاله، فیلیسین (۱۳۷۸): "فلسفه علمی یا شناخت روش علوم"، ترجمه یحیی مهدوی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- شریعتمداری، علی (۱۳۸۴): "جایگاه علوم انسانی در تولید علم"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد دماوند.
- شهیدی، محمدحسین (۱۳۷۵): "روش تحقیق و مآخذشناسی در علوم انسانی"، تهران، دانشکده امور اقتصادی.
- صحبایی، فائزه و پورزادی، محمد (۱۳۸۹): "فرهنگ واژه‌های روش تحقیق"، تهران، تحفه.
- صلصالی، مهوش و پرویزی، سرور: "روشهای تحقیق کیفی"، مترجم: محسن ادیب حاج باقری، تهران، نشر و تبلیغ بشری.
- طالقانی، محمود (۱۳۸۱): "روش تحقیق نظری (رشته علوم اجتماعی)"، تهران، دانشگاه پیام نور.
- طرقي، مجید (۱۳۸۹): "درسنامه روش تحقیق"، تهران، هاجر.
- فلیک، اووه (۱۳۹۰): "درآمدی بر تحقیق کیفی"، مترجم: هادی جلیلی، نشر نی.
- فرید، یدالله (۱۳۸۴): "کاربرد جغرافیا در روش تحقیق شهر و روستا"، تبریز، دانشگاه تبریز.
- فرهادی، حسین (۱۳۸۱): "اصول و روش تحقیق در زبان‌شناسی کاربردی"، تهران، رهنما.
- کریپندورف، کلوس (۱۳۹۰): "تحلیل محتوا: مبانی روش شناسی"، مترجم: هوشنگ نایبی، نشر نی.
- کیوی، ریمون (۱۳۸۰): "روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و علمی)"، تهران، نشر فرهنگ معاصر.

- گروت، لینداک و وانگ، دیوید (۱۳۸۴): "روش تحقیق در معماری"، مترجم: دکتر علیرضا عینی‌فر، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- مارشال، کترین (۱۳۷۷): "روش تحقیق کیفی"، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۰): "جامعه‌شناسی جامعه اطلاعات"، تهران، انتشارات دیدار.
- مکابیل، پاتریک (۱۳۷۴): "روش تحقیق در علوم اجتماعی (جامعه‌شناسی)"، همدان، انتشارات جهاد دانشگاهی همدان.
- محدثی، جواد (۱۳۸۸): "کتاب روش‌ها"، تهران، معروف.
- محمدی، بیوک (۱۳۹۰): "درآمدی بر روش تحقیق کیفی"، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- محمدی مهر، غلامرضا (۱۳۸۹): "روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)"، تهران، دانش نگار.
- میرزایی، حمیدرضا (۱۳۸۸): "روش تحقیق"، تهران، شایسته گستر.
- نبوی، بهروز (۱۳۸۲): "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم اجتماعی"، تهران، کتابخانه فروردین.
- نگارش نژاد، عبدالمجید و دارایی، هلن (۱۳۸۳): "روش تحقیق در علوم رفتاری"، مترجم: علیرضا کاکاوند، تهران، سرافراز.
- وانگ، دیوید و گروت، لیندا (۱۳۸۹): "روش‌های تحقیق در معماری"، مترجم: علیرضا عینی‌فر، تهران، دانشگاه تهران.
- نقیان فشارکی، مهدی (۱۳۷۸): "راهنمای تدوین گزارش‌های علمی و فنی (به روش تحقیق)"، تهران، انتشارات مهدی (عج) وابسته به صنایع مهدی (عج).
- ولایتی، کاظم (۱۳۸۴): "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در جغرافیا، در راهنمای مطالعات جغرافیایی و عمران‌های منطقه‌ای"، تهران، نشر دهخدا.
- هومن، حیدرعلی (۱۳۸۹): "راهنمای عملی پژوهش کیفی"، تهران، سمت.
- هومن، حیدر علی (۱۳۷۴): "شناخت روش علمی در علوم رفتاری (پایه‌های پژوهش)"، تهران، پارسا.
- یوسفیان، جعفر (۱۳۸۶): "چگونه تحقیق کنیم؟"، تهران، ندای شمس.

- Adrien G. Humphreys, Ashok K. Dutt (2002): "Urban Ecological Research Methods Applied to the Cleveland, Ohio Metropolitan Area (Mellen Studies in Geography)", Edwin Mellen Pr.
- Alexander Cuthbert, (2011): "Understanding Cities: Method in Urban Design", Routledge
- Brian J.L. Berry, (1972): "City Classification Handbook: Methods and Applications (Wiley series in urban research)", John Wiley & Sons Inc.
- Carlos Nunes Silva, (2012): "Online Research Methods in Urban and Planning Studies: Design and Outcomes", IGI Global, 1 edition.
- Graham Crow, (2012): "What are Community Studies? (What Is Research Methods)", Bloomsbury USA.
- Gregory D. Andranovich, Gerry Riposa, (1993): "Doing Urban Research (Applied Social Research Methods Series, Vol. 33)", Sage Publications, Inc.
- Gabriel Campanario, (2012): "The Art of Urban Sketching: Drawing On Location around the World", Quarry Books.
- Henry Sanoff, (1999): "Community Participation Methods in Design and Planning", Wiley.
- Ian Bracken, (2007): "Urban Planning Methods: Research and Policy Analysis", Routledge.
- Kimberly A. Scott, Wanda J. Blanchett, (2011): "Research in Urban Educational Settings: Lessons Learned and Implications for Future Practice", Information Age Publishing.
- Mohsen Aboutarabi, Andreas Wesener, (2010): "Urban Design Research: Method and Application: Pr Oceedings of the International Conference Held at Birmingham City

University, 3-4 December 2009", University of Central England, Birmingham Institute of Art and Design.

- Robert W. Marans, Robert J. Stimson, (2011): "**Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods, and Empirical Research (Social Indicators Research Series)**", Springer.

- Ranjit Kumar, (2010): "**Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners**", Sage Publications Ltd.

- Tridib Banerjee, Anastasia Loukaitou-Sideris (2011): "**Companion to Urban Design**", Routledge.

- The Chicago Manual of Style (1993): "**The essential guide for Writers**", editors and Publishers, 14th edition. The Chicago University Press.

- Wayne C. Booth, Gregory G. Colomb Joseph M. Williams, (2008): "**The Craft of Research, Third Edition (Chicago Guides to Writing, Editing, and Publishing)**", University Of Chicago Press.

- Xinhao Wang, Rainer Hofe, (2007): "**Research Methods in Urban and Regional Planning (Tsinghua University Texts)**", Springer

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز	ندارد

هدف:

آگاه نمودن دانش‌جویان و دانش‌پژوهان حوزه تحصیلات تکمیلی رشته برنامه‌ریزی منطقه‌ای نسبت به نقش مهم طبیعت بر ساختار تحول و کارکرد شهر و بهره‌گیری از نمودهای عینی حرفه‌ای و علمی شهرسازی

سرفصل دروس:

- ۱- مقدمات: مبتنی بر درک رابطه‌ی بین اجزاء عوامل طبیعی با ساختار، بستر و سازه‌های شهر و منطقه فراگیر آن
- ۲- نگاره‌های سامانه طبیعت، متضمن درک کلیاتی از ویژگی‌های جو (اتمسفیر)، کره خاک (لیتوسفر) و کره آب (هیدروسفر)
- ۳- شرح ویژگی‌های سامانه هواکره (جو)، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل اقلیمی شامل درجه حرارت، بارندگی، رطوبت نسبی، باد، تابش، فشار هوا، یخبندان و نظایر این‌ها
- ۴- شرح ویژگی‌های سامانه‌ی کره خاک، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل زمین‌شناسی، خاک‌شناسی، ژئومورفولوژی، بیوژئوگرافی، زمین‌شناسی اقتصادی تکنوکراتیک، زلزله‌شناسی و نظایر این‌ها
- ۵- شرح ویژگی‌های سامانه آب کره، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل آب‌شناسی، آبنگاری، آب و اقیانوس‌ها، هیدرولوژی، هیدروژئولوژی و نظایر این‌ها
- ۶- شناسایی نقش طبیعت در هر سه مولفه‌ی آن (اقلیم، آب‌ها و اقیانوس و هیدرولوژی، خاک و پوشش گیاهی و زمین‌شناسی) در شکل‌گیری، ماندگاری، پایداری و توسعه شهر
- ۷- موخره: الزامات طبیعت‌مدارانه پیش‌نگاری و برنامه‌سازی منطقه‌ای

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: طبیعت و شهر	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: City & Nature
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار						

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- اسدیان، خدیجه (۱۳۸۸): "جغرافیای دیرینه"، تهران، دانشگاه تهران.
- اوستین، ریچارد (۱۳۸۵): "اصول و مبانی محوطه سازی"، ترجمه: کوروش محمدی، تهران، شهراب، آینده سازان.
- ایران نژاد پاریزی، حسین و تجملیان، مهدیه (۱۳۹۰): "بوستان ها و فضاهای سبز شهری"، یزد، دانشگاه یزد.
- بل، سایمون (۱۳۸۲): "منظر، الگو، ادراک، فرآیند"، ترجمه بهناز امین زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بهرامزاده سلطانی، کامبیز (۱۳۸۲): "مجموعه مباحث و روش های شهرسازی: محیط زیست"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات معماری و شهرسازی ایران.
- پهلوان، هوشنگ (۱۳۹۰): "طراحی و مهندسی در طبیعت، برنامه ریزی و طرح ریزی"، تهران، نشر فدک.
- خاتری، محمدرضا (۱۳۸۸): "خانه، فرهنگ، طبیعت"، تهران، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- داریوش، بابک (۱۳۸۹): "انسان، طبیعت، معماری"، تهران، نشر علم و دانش.
- دانشگر مقدم، گلرخ و بحرینی، سید حسین و عینی فر، علیرضا (۱۳۹۱): "تحلیل اجتماع پذیری محیط کالبدی متأثر از ادراک طبیعت در محیط انسان ساخت"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۴۵: ۲۷-۳۸.
- روکا، الساندرو (۱۳۸۹): "معماری طبیعی"، ترجمه: صمد محمد ابراهیمزاده سپاسگذار، تهران، یزد.

- رهنمائی، محمد تقی (۱۳۶۹): "مجموعه مباحث و روش‌های شهرسازی: جغرافیا"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات معماری و شهرسازی ایران.
- رضازاده، راضیه (۱۳۸۵): "طبیعت در شهر و شهرسازی معاصر"، نشریه آبادی، شماره ۵۲: ۹۹-۹۴.
- سجادی، محمود (۱۳۸۵): "از طبیعت تا شهر"، کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۱۰۹: ۱۰۳-۱۰۰.
- صالحی، اسماعیل و دیناروندی، مرتضی و هدایتی، امیر (۱۳۹۱): "اصول و ضوابط طراحی پارک‌های شهری"، تهران، سیمای دانش.
- علیشاهی، مونا (۱۳۸۹): "بررسی جایگاه آب در معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی"، همایش ملی معماری و شهرسازی معاصر ایران، بیضاء - دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیضاء.
- عزیزاده، امین (۱۳۶۸): "اصول هیدرولوژی کاربردی"، مشهد، بنیاد فرهنگی آستان قدس رضوی.
- کریبا، ماریواتونیتا و گانودی، انتونی (۱۳۸۵): "از طبیعت به معماری"، ترجمه: الناز رحیمی، تهران، شهراب، آینده‌سازان.
- کردوانی، پرویز (۱۳۸۷): "منابع و مسائل آب در ایران"، تهران، دانشگاه تهران.
- کردوانی، پرویز (۱۳۸۲): "جغرافیای خاک‌ها"، تهران، دانشگاه تهران.
- ماتین، کلیف و شرلی، پیتر (۱۳۸۶): "ابعاد سبز طراحی شهری"، ترجمه: کاوه مهربانی، تهران، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- محرابی، حسن (۱۳۸۲): "نورتو، حفظ میراث تاریخی و طبیعی کنار هم"، نشریه شهر، شماره ۲۵: ۸۶-۸۵.
- ماریا، کایکا (۱۳۹۱): "شهر جریان‌ها: با رویکردی بر تاثیر جریان آب بر نوسازی، طبیعت و شهر"، ترجمه اسماعیل نصیری و محمدعلی رجائی‌ریزی و حمید بحیرایی، تهران، سازمان جغرافیائی نیروهای مسلح.
- مک‌هارگ، ایان (۱۳۸۹): "طراحی با طبیعت"، ترجمه: عبدالحسین وهاب زاده، مشهد، انتشارات جهاددانشگاهی مشهد.
- هیگینز، کاترین (۱۳۸۱): "برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین"، ترجمه: حسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- Benton-Short, L. & Short, J. R. (2008): "Cities and Nature", London and New York, Rutledge.
- Bartuska, Tom J., (2007): "Understanding Environment: Built and Natural", in Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska (eds), The Built Environment a Collaborative Inquiry into Design and Planning, John Wiley and Sons.
- Purcell, A. (1984): "Environmental Perception and Affect, A Schema Discrepancy Model", J. Environ. Behav. 18: 3-30.
- Sutton, P. W. (2004): "Nature, Environment & Society", Network, Palgrave.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

آگاه نمودن دانشجویان و دانش‌پژوهان و حرفه‌پردازان شاخه‌ها و گروه‌های مختلف شهرسازی نظیر برنامه-ریزی منطقه‌ای به نقش و اهمیت امنیت در شهر

سرفصل دروس:

- ۱- مقدمه: درک رابطه‌ی متقابل امنیت و شهر
- ۲- مفاهیم پایه‌ای امنیت در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و زیست‌محیطی
- ۳- جایگاه امنیت زیست‌محیطی در ساختار، سازمان فضایی و تحول شهر
- ۴- جایگاه امنیت سیاسی در ساختار، تحول و صیوررت شهر و شهرسازی
- ۵- جایگاه امنیت اجتماعی و فرهنگی در ساختار، تحول و صیوررت شهر و شهرسازی
- ۶- تحلیل متقابل رابطه‌ی شهر و امنیت
- ۷- شیوه‌های برنامه‌سازی و توسعه شهر با تکیه بر امنیت

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی:
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: City & Safety
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- ایرانمنش، نسیم (۱۳۸۴): "استفاده از اصول جلوگیری از جرایم از طریق طراحی محیطی و بررسی اجمالی آن در ایران"، ماهنامه مسکن و انقلاب، شماره ۱۱۰، ۲۳-۱۶.
- امیر کافی، مهدی، (۱۳۸۶): "بزرسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن"، تهران، نشریه تحقیقات علوم اجتماعی ایران شماره ۲۸-۲۱: ۱۸.
- اسماعیل زاده، حسن (۱۳۸۷): "اجتماعات محلی؛ راه چاره ارتقاء امنیت اجتماعی در کلانشهرها، نمونه موردی: کلانشهرهای ایران"، مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۱۴: ۱۴۳-۱۲۵.
- الیاس زاده، سید نصرالدین و ضابطیان، الهام (۱۳۹۰): "بررسی شاخص های برنامه ریزی شهری موثر در ارتقا امنیت زنان در فضاهای عمومی با رویکرد مشارکتی، نمونه موردی: بخش مرکزی شهر تهران"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۴۴: ۵۶-۴۳.
- بیوردیان، نادر (۱۳۸۹): "مدیریت بحران"، مشهد، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.
- حشمتی، محمد (۱۳۸۴): "تاثیر طراحی شهری در پیشگیری و کاهش جرایم و ناهنجاری ها"، صفا، شماره ۴۱: ۸۹-۸۲.
- حبیبی، کیومرث (۱۳۸۹): "آسیب پذیری شهری و GIS"، تهران، دانشگاه جامع امام حسین (دانشکده پژوهشکده پیامبر اعظم).
- ساروخانی، یاقر و نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵): "امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲: ۱۰۸-۸۷.
- زنجانی زاده اعزازی، هما (۱۳۸۱): "زنان و امنیت شهری"، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، شماره ۳۴: ۲۳-۱۴.
- سگرایی طریقه، محمود (۱۳۷۷): "سیاست های شهری موثر در پیشگیری از جرایم"، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.
- صالحی، اسماعیل (۱۳۸۷): "ویژگی های محیطی فضاهای شهری امن"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری.
- ضابطیان، الهام و رفیعیان، مجتبی (۱۳۸۷): "درآمدی بر فضاهای امن شهری با رویکرد جنسیتی"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۵: ۵۵-۴۸.
- علی آبادی، جواد (۱۳۸۱): "نقش فضاهای شهری در تامین امنیت اجتماعی"، ماهنامه شهرداریها، شماره ۴۱: ۱۳-۵.
- علیخواه، فردین و ربیعی، مریم (۱۳۸۵): "زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، ۱۳۱-۱۰۹.
- عبداللهی، مجید (۱۳۹۱): "مدیریت بحران در نواحی شهری"، تهران، سازمان شهرداریها و دهرداری های کشور.
- فروم، اریک (۱۳۶۰): "جامعه سالم"، ترجمه اکبر تبریزی، تهران، انتشارات بهجت.
- فرزام شاد، مصطفی و عراقی زاده، مجتبی (۱۳۹۱): "مبانی برنامه ریزی و طراحی شهر امن از منظر پدافند غیر عامل"، اصفهان، علم آفرین، هنای رحمت.
- قرائی، فریبا و راد جهانبانی، نفیسه و رشیدیور، نازیلا (۱۳۸۹): "بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری نمونه موردی: مناطق ۲ و ۱۱ تهران"، دو فصلنامه آرماتشهر، شماره ۴: ۲۲-۱۷.

- کارگر، بهمن (۱۳۸۳): "امنیت شهری"، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- ماندل، رابرت، (۱۳۷۹): "چهره متغیر امنیت ملی"، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی؛ تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- مدیری، اتوسا (۱۳۸۵): "جرم خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، ۴۷-۱۱.
- نیومن، اسکار (۱۳۸۷): "خلق فضاهای قابل دفاع"، ترجمه: فائزه رواقی و کاوه صابر، تهران، طحان.
- وولاند، جیک و ینترباتم، دانیل (۱۳۸۰): "شهر امن با نورپردازی"، ترجمه: فریبرز بهروزفر، ماهنامه شهرداریها، شماره ۲۸، ۵۴-۵۰.

- Atlas, Randall (1999): "Designing Against Terror: Sit Security Planning and Design Criteria", Architectural Graphic Standards, Atlas Safety & Security Design.
- Bell, Wendy (1998): "Women and Community Safety", Bell Planning Associates South Australia, NO 32: 1-26.
- Boyle, Julie & Dr Findlay, Catherine and Forsyth, Leslie (2001): "An Investigation into Women's Perceptions of Fear and the Design of the Urban Environment, Open Space", Edinburgh College of Art, School of Architecture, Tourism Management, London, 5-16.
- Brady, Martha (2005): "Safe Spaces for Adolescent Girls", Population Council.
- Lubuva, John and Mtani, Anna (2004): "Urban Space and Security: A Case of the Dar es Salaam", Safety Audits for Women, Dar es Salaam, Tanzania, 13-17.
- Perkins, D.D, A. Abraham, R.Richard, and B.Taylor(1993): "The Physical Environment of Street Crime", Journal of Environmental Psychology, Vol 13, No 8: 150-162.
- Pain, Rachel & Townshend, Tim (2002): "A Safer City Center for All? Senses of Community Safety in Newcastle upon Tyne", Geoform 33, school of architecture, planning and landscape .university of Newcastle.uk.
- Schweitzer, J. H. et.al. (1977)"The Impact of the Built Environment on Crime and Fear of Crime in Urban Neighborhoods", Journal of Urban Technology, Vol. 6, N.3: 25-33.
- Tiesdell, S(1998): "Fear and Gender in Public Space, City Center Management and Safer City Centers: Approaches in Coventry and Nottingham", University Nottingham, institute of urban planning ,school of built environment, pergamon, UK.
- Wekerle and whitzman (1995): "Safe Cities (Guidelines for Planning, Design and Management)", Van Nostrad Reinhold.

